

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen:

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein van den Generalen staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Afdeeling.
Generale Staf van het Dep. van Defensie. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren.
A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.50

102de JAARGANG

No. 10

OCTOBER 1933

INHOUD.

	Blz.
Luitenant-Generaal H. N. A. SWART, 1863—12 October 1933	588
Onze gevallen kameraden	591
Aan- en Afvoer, door J. H. JAGER (II).....	593
Het vastloopen van den aanval van het bataljon en de overgang van den aanval tot de verdediging, door C. D. KAMERLING	603
Drinkwaterzuivering te velde door middel van chloorkalk, door Dr. CH. G. J. DORNICKX (I)	612
Zooals het vroeger was (III), door FR. DE WITT HUBERTS.....	618
Adviezen en Inlichtingen	623
Beoefening van het Tuchtrecht in de Weermacht	624
Gegevens vreemde legers	626
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht	628
Nieuwe Uitgaven	639
Uit de Vakpers	640

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1933

DE MILITAIRE SPECTATOR
MAANDSCHRIFT VOOR DE WERKNACHT VAN NEDERLAND EN OVERZEE

LUITENANT-GENERAAL H. N. A. SWART

1863 — 12 OCTOBER — 1933

De laatste jaren van de vorige- en de eerste van het begin dezer eeuw zijn voor onze koloniale geschiedenis even gewichtig als roemvol geweest. Gewichtig, omdat in dit tijdperk onze daadwerkelijke bestuursvestiging over den geheelen Indischen archipel werd doorgevoerd en roemvol door de wijze, waarop deze consolidatie van het Nederlandsch gezag tot stand is gebracht. In dit tijdvak toch werden onder leiding van mannen als VAN HEUTSZ en SWART door ons Indisch leger schitterende wapenfeiten van blijvende politieke beteekenis verricht.

Waar Generaal SWART 12 October j.l. zijn 70sten jaardag heeft herdacht, zij het hier de gelegenheid om terug te zien op diens staat van dienst als militair niet slechts, doch ook als pacificator en bestuurder. Deze dienststaat is zoo schitterend, dat wij SWART hebben te rangschikken onder de Nederlanders van groote allure, wien het vaderland dank verschuldigd is, voor wat hij daarginds in de tropen heeft verricht.

SWART werd in 1863 bij Bandoeng geboren en genoot te Kampen zijn opvoeding, waarna hij in 1880 te Deventer als vrijwilliger in dienst trad. In 1886 volgde zijn bevordering tot 2den luitenant der Infanterie bij het leger in Ned. Indië, werwaarts hij het jaar daarop vertrok. In 1890 nam SWART deel aan de Idi-expeditie en onderscheidde zich bij de verovering van den Boekit Roembia dermate, dat hij de Militaire Willemsorde 4de klasse verwierf.

Na een negenjarig verblijf op Java werd hij andermaal, nu als kapitein, in Atjeh geplaatst, waar hem wederom militaire actie en roem wachten. Zware slagen waren den Atjeher toegebracht, de groote krijg had plaats gemaakt voor de guerilla, want telkens weder trachtte de vijand zich met taaië vasthoudendheid te verzamelen. Het was vooral in Pasé, waar het verzet fel oplaaide. Gedurende de operatiën in dit gebied onderscheidde Swart zich wederom zoowel bij de bestorming van kampong Bambi als bij de verovering der versterkingen op den Glé Risé, bij welke beide gevechten hij gewond werd. De Militaire Willemsorde der 3de klasse werd thans de erkenning van zijn uitstekende militaire verdiensten.

Na een dertienjarig verblijf in de tropen vertrok kapitein SWART met Europeesch verlof, om bij terugkeer in 1901 zich andermaal in Atjeh geplaatst te zien, waar hij achtereenvolgens belast werd met het bestuur over de onderafdeelingen XXV Moekims, Poelo Raja en Lho Seumawé. Het was een zware taak. De benden waren nog geenszins uitgeroeid, scherpe gevechten werden voortdurend geleverd en bij dit alles moest de pacificatie-arbeid in zijn ressort voortgang hebben. Ontwapening en registratie der bevolking, het invoeren van geregeld bestuur, wegeaanleg enz. eischten den geheelen persoon. SWART wist de bij uitstek moeilijke opdracht op zoodanig verdienstelijke wijze te volbrengen, dat hem in 1903 de onderscheiding van bevordering bij keuze tot majoor ten deel viel.

Zoo laat het zich verklaren, dat de toenmalige Gouverneur-Generaal VAN HEUTSZ, die zich ten doel had gesteld geheel Indië onder rechtstreeksch bestuur te brengen, daarvoor zijn oog liet vallen op SWART.

Dus werd de laatste door hem in 1905 aangewezen als Civiel- en Militair Resident van de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, waar het dringend noodig was aan ernstige misstanden een einde te maken. Het Gouvernement toch werd in het binnenland zoo goed als niet erkend; daar voerde de partij van den Pretendent-Sultan den boventoon.

SWART wist in korten tijd het verzet te breken en ons prestige te herstellen, zoodat het Nederlandsch gezag alom erkend en het herstel van het normaal bestuur, dat door ambtenaren dus, mogelijk werd gemaakt.

Na Borneo was Celebes het terrein, waar hij ordenend zou optreden. Door de Boni-expeditie waren weliswaar aan de verzetspartij gevoelige slagen toegebracht, doch de aanwezige troepenmacht moest nog onafgebroken tegen rondzwerfende benden ageeren. De stand van zaken bevredigde den doortastenden Gouverneur-Generaal VAN HEUTSZ niet en ook nu was het weder SWART, wien werd opgedragen aan het verzet een eind te maken. Het moreel van de verzetspartij in Z.W. Celebes werd geschraagd, doordien het onzen

troepen niet mocht gelukken de rotsvesting Baroepoe, welke reeds maandenlang werd belegerd, ten val te brengen. SWART maakte korte metten, besloot al spoedig na zijn komst, 's vijands bolwerk door middel van springstoffen te vernietigen. Toen de vijand hiervan de lucht kreeg, besloot hij te capituleeren. Tegen het eind van 1906 hadden de marechaussee onder CHRISTOFFEL den vorst van Goa neergelegd, eenigen tijd later werd op afdoende wijze afgerekend met de nog opstandige radja's en hun aanhang, waardoor het volk, dat voordien gebukt ging onder knevelarij en afpersing, van zijn kwelgeesten verlost was. Geheel Z.W. Celebes kon nu onder rechtstreeksch bestuur worden gebracht, want de Kompenie werd thans weder overal geëerbiedigd. De toestand was nu zoo gunstig, dat overste SWART zijn opvolger, een Civiel Gouverneur, in 1908 een gewest kon overdragen, waar alom gezag en orde heerschten.

Inmiddels had hij gelegenheid gevonden ook op Soembawa, waar de vorst faalde in de uitoefening van zijn gezag, orde op de zaken te stellen. 19 Februari 1909 stelde hij zich persoonlijk aan het hoofd der troepen, welke na een zwaar gevecht er in slaagden de geducht versterkte kampong Ngali te veroveren. Groot waren de den vijand toegebrachte verliezen en ook de onze waren niet onbelangrijk. Een week later werd de vijand wederom geslagen bij de baai van Bima, waarna de rust hier terugkeerde.

Evenzoo ging het in de afdeeling Soembawa, waar de versterkte kampong Sapegara werd genomen; hoofden en bevolking boden thans hun onderwerping aan, zoodat nu ook op geheel Soembawa ons gezag deugdelijk gevestigd was.

Voor zijn beleid bij boven gememoreerde krijgsverrichtingen werd SWART op 2 September 1909 bevorderd tot Commandeur van de Militaire Willemsorde, terwijl hij op 1 Mei van dat jaar reeds was benoemd tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. Bovendien was hij inmiddels, bij keuze weder, bevorderd tot kolonel in verband met zijn benoeming op 4 Mei 1908 tot Civiel en Militair Gouverneur van Atjeh.

De toestand in dit gewest was destijds verre van gunstig. De krijgshaftige en fiere Atjeher liet zich door geweld alleen niet onderwerpen. Hij deed een laatste en wanhopige poging om zijn onafhankelijkheid te herwinnen, aangevoerd door zijn geestelijke leiders, die den heiligen oorlog predikten. Zoo ooit dan was hier een doortastend krijgsman en een tactvol bestuurder noodig, een man, die, den vrijheidszin van zijn tegenstander waardeerende, op ridderlijke en vertrouwen wekkende wijze wist te handelen. Dank zij zijn juist kijk op de psyche van den inlander, slaagde SWART er in zijn doel steeds nader te komen en het volk tot inzicht te brengen, dat niet op de vernietiging van zijn bestaan aangestuurd, doch integendeel het brengen van rust en welvaart beoogd werd. Met groote gestrengheid trad hij tegen de kwaadwilligen op, doch kwam anderzijds de goedgezinden welwillend tegemoet. In het bijzonder in deze periode van den Atjeh-oorlog treedt de figuur van SWART als pacificator naar den voorgrond. Met taaie vasthoudendheid te werk gaande, mocht hij er na vijf jaren van moeizamen arbeid in slagen de lang begeerde bevrediging van Atjeh tot stand te brengen.

Na zijn bevordering in 1911 tot Generaal-Majoor volgde in 1912 die tot Luitenant-Generaal. Twee jaren later achtte de Generaal zijn taak volbracht en besloot hij te repatrieeren. De wereldoorlog echter eischte dat men ook in de koloniën paraat was; de regeering achtte het in deze buitengewone omstandigheden gewenscht dat SWART op zijn post bleef.

Zoo bracht dan eerst 1918 het einde van diens schitterende militaire carrière.

Inmiddels was de generaal benoemd tot Adjudant in buitengewonen dienst van H.M. de Koningin.

Zijn ontslag uit den militairen dienst was echter niet het slot van zijn schoone Indische loopbaan, want den 2den September 1918 werd hij, op Koninklijk verlangen, benoemd tot Vice-President van den Raad van Indië. Ook als eersten adviseur van den Gouverneur-Generaal toonde SWART zich een man, die Indië noode kon missen. Zijn waardevolle diensten in deze functie den Lande bewezen, werden in 1921 beloond met zijn benoeming tot Groot-officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Begin 1921 vertrok SWART naar patria, na ruim 35 jaren in de tropen Koningin en Vaderland op de meest eervolle wijze te hebben gediend.

d. K.

ONZE GEVALLEN KAMERADEN

Van de velen, die jaarlijks in de gelederen der Koninklijke landmacht treden, hetzij als vrijwilliger uit roeping, hetzij als een dienstplichtige, die deze plicht ook voelt als een innerlijken drang, van deze velen, zijn er slechts weinigen van wie gevraagd wordt hun overtuiging te bezegelen met het offer van hun leven. Een lange vredesperiode doet de mogelijkheid om dit offer te moeten brengen naar een verre weinig waarschijnlijk schijnende toekomst verschuiven, doet wel eens vergeten, dat soldaat zijn beteekent zelfverloochening, weinig vragen, veel, moet het zijn, alles geven.

Tot dat plotseling het gordijn wordt weggerukt en wij uit hun vlucht zien neerstorten zij, die waren opgestegen om zich voor te bereiden voor de taak het Vaderland te beschermen in de ure des gevaars.

Jhr. HUBERT JAN MARGARETHUS VAN ASCH VAN WIJCK, reserve-eerste-luitenant-vlieger, uitstekend jachtvlieger, houder van het Nederlandsche hoogterecord (9587 m op jachtvliegtuig D XVI), geboren 19 Maart 1907, 30 Juni 1931 aangesteld tot vlieger;

Jhr. ARENT JOHANNES MENNO VAN COEHOORN VAN SMINIA, reserve-tweede-luitenant-vlieger, zeer goed vlieger en als zoodanig ingedeeld bij de Jachtvliegtuigafdeeling, waardig nakomeling van een groot krijgsman, geboren 24 October 1909, 7 Mei 1933 aangesteld tot vlieger;

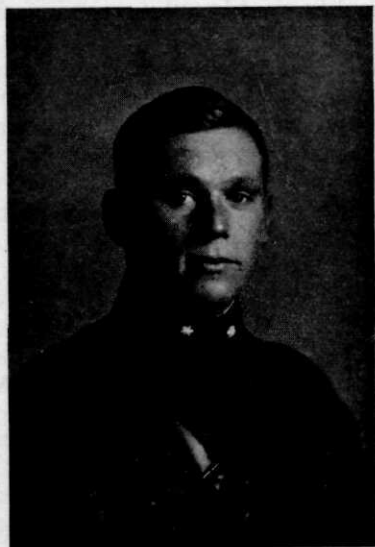
BASTIAAN VERMEULEN, opzichter 3de klasse met den rang van sergeant-majoor, chef van de vliegtuigmakers der Jachtvliegtuigafdeeling, geboren 11 September 1892, sedert 17 September 1913 werkzaam bij de Luchtvaartafdeeling, 8 Maart 1924 begiftigd met de bronzen medaille voor 12-jarigen trouwen dienst, gehuwd en vader van negen kinderen;

WILLEM CHRISTIAAN VAN HARDEVELD, sergeant-vlieger, zeer goed vlieger en als zoodanig ingedeeld bij de Jachtvliegtuigafdeeling, geboren 28 Februari 1902, 28 Mei 1925 aangesteld tot vlieger, gehuwd;

Allen gevallen bij Lienden 12 October 1933.

Wij eeren hun nagedachtenis, wij bewaren hun herinnering en wij gaan voort met, in hun geest, mede te arbeiden aan het werk dat zij moesten verlaten: de opbouw van de Nederlandsche weermacht.

„De Militaire Spectator”.

Jhr. H. J. M. VAN ASCH
VAN WIJCK

Jhr. A. J. M. VAN COEHOORN
VAN SMINIA

W. C. VAN HARDEVELD

B. VERMEULEN

AAN- EN AFVOER

DOOR J. H. JAGER.

Eerste luitenant der infanterie.

II. (Slot van blz. 537).

Aangezien het, zooals reeds vermeld, regel zal zijn, dat de keukenwagens van een bataljon vereenigd zullen zijn, waardoor ook de proviandvoertuigen van het bataljon steeds gezamenlijk kunnen aanvullen en marcheeren, doet zich de vraag voor of men niet beter doet de 4 proviandwagens van de 4 compagnieën met den proviandwagen van den bataljonsstaf tot één levensmiddelen-trein bij het bataljon te vereenigen. Hierbij kan tevens de wenschelijkheid van het al of niet motoriseeren van dien bataljonslevensmiddelen-trein onder de oogen worden gezien.

Het groote voordeel van een dergelijke motorisatie zal zijn, behalve een besparing van 10 paarden per bataljon of 90 per divisie, dat men veel meer vrij is in de keuze van de aanvullingsplaatsen voor levensmiddelen, wijl dan niet meer angstvallig zal behoeven te worden vastgehouden aan den eisch, dat deze aanvullingsplaatsen niet verder dan 15 km van de troepen verwijderd mogen zijn. Tevens zal de aanvoer van levensmiddelen van de aanvullingsplaatsen naar de troepen aanmerkelijk sneller kunnen geschieden. De omstandigheid, dat de proviandauto's, om de keukenwagens te bereiken, wel eens gedwongen zullen zijn zich langs min of meer slechte landwegen te verplaatsen, mag, bij de tegenwoordige solide constructies van de auto's, in het algemeen niet meer als reden worden aangevoerd uit dien hoofde van motorisatie af te zien. Rijproeven hebben uitgewezen, dat in dezen de auto's niet meer aanmerkelijk bij wagens met paardentraction achterstaan.

Uiteraard moet het als een bezwaar worden aangemerkt, dat men, alleen ten behoeve van de 5 proviandauto's, bij de bataljons infanterie ingedeeld, afzonderlijke voorzieningen zal moeten treffen voor den aanvoer van de noodige brand- en smeermiddelen enz., alsmede voor onderhoud en herstelling.

Deze bezwaren zullen echter relatief kleiner worden als men zich niet beperkt tot de motorisatie van den levensmiddelen-trein, doch deze ook uitstrekt tot een grooter deel van de korpstreinen van de infanterie. Aan dat laatste zal men niet kunnen ontkomen, aangezien men er op den duur toe zal moeten overgaan de bepakking van den infanterist te verminderen, door een deel dier bepakking naar den korpstrein over te brengen.

De opdracht, door den Minister van Defensie verstrekt aan de door Z.E. in het leven geroepen „Commissie bepakking infanterie” wijst reeds in deze richting. Volgens deze opdracht toch, in extenso voorkomende in het nummer van De Militaire Spectator van Januari 1932, heeft de commissie o.m. tot taak:

„voor de Nederlandsche infanterie een oplossing te ontwerpen, waarbij er naar wordt gestreefd het gewicht der door den man onder alle omstandigheden te dragen uitrusting terug te brengen tot omstreeks 25 kg;

deze oplossing na te streven door een gedeelte van de thans gedragen uitrusting te doen vervoeren op treinvoertuigen; de daartoe noodige laadruimte te verkrijgen door een gedeelte van den korpstrein te motoriseeren."

We kunnen dus gevoegelijk aannemen, dat binnen afzienbaren tijd, afgezien van de eventueele motorisatie van den levensmiddelentrein, de auto bij het infanterieregiment zijn intrede zal doen. Is nu de eerste stap op het pad van de motorisatie der infanterie hiermede gedaan, dan zal de tweede, in den vorm van motorisatie van den bataljonslevensmiddelentrein, spoedig moeten volgen. Meer gewenscht wil het ons echter voorkomen dat beide vraagstukken, die der motorisatie van een deel der korpstrein, in verband met de vermindering van de bepakking van de infanterie, alsmede die der motorisatie van den bataljonslevensmiddelentrein, gelijktijdig onder de oogen worden gezien.

Uit een marschtechnisch oogpunt bezien, behoeven we uit de indeeling van proviandauto's bij de infanteriebataljons geen groote bezwaren te duchten. Het zal n.l. regel zijn, dat de levensmiddelentreinen afzonderlijk marcheeren van de troepen (opstellingsplaatsen der keukenwagens) naar de aanvullingsplaatsen en vandaar, na de aanvulling, weer naar de troepen. Het marcheeren, gezamenlijk met de troepen, waartoe zij behooren, is dus uitzondering.

Aangezien de goederen- en gevechtstreinen in den regel bij of dicht achter de troepen, waartoe zij behooren, marcheeren, zal men hier vermoedelijk wel marschtechnische bezwaren uit de motorisatie ondervinden. De eerstgenoemde treinen marcheeren volgens het daaromtrent bepaalde in pt. 179 van het Veldd. Voorschr. Dl. I divisiegewijze vereenigd zoo dicht achter de troepen als de veiligheid toelaat, doch in den regel op ten minste 2 km afstand, dan wel sprongsgewijze. Heeft elke divisie een eigen marschweg, dan zal het sprongsgewijs verplaatsen mogelijk zijn, al zullen ook met het telkens oprijden, weer stoppen, wachten, weer oprijden, enz. veel wrijvingen ontstaan. Volgen 2 divisien achter elkaar denzelfden marschweg, dan zal de marschregeling der goederentreinen nog meer bezwaren opleveren; daar het marcheeren met 2 divisien achter elkaar in onze verhoudingen tot de uitzonderingen zal behooren, behoeven uit de motorisatie van de goederentreinen geen overwegende bezwaren voort te vloeien.

Het motoriseeren van den gevechtstrein of een deel daarvan zal uit marschtechnisch oogpunt bezien, meer moeilijkheden geven. Deze trein marcheert, zooals pt. 177 van het Veldd. Voorschr. Dl. I aangeeft, achter de marscheenheid (bij de infanterie het bataljon) waarvan hij deel uitmaakt. Achter een bataljon en dikwijls ook achter een regiment, zal echter geen ruimte genoeg zijn den trein sprongsgewijs te doen verplaatsen. Uit dit oogpunt bezien wil ons het motoriseeren van den gevechtstrein minder wenschelijk voorkomen.

De 5 proviandwagens van een bataljon hebben een laadvermogen van samen ongeveer 5 ton; in plaats van met 5 zou men, wat het laadvermogen betreft, reeds met 3 proviandauto's per bataljon kunnen volstaan, hetgeen per divisie een besparing zou geven van 18 auto's. Toch mag men tot een dergelijke vermindering niet overgaan; men zou, daar voor elken keukenwagen niet meer een proviandauto beschikbaar zou zijn, de compagnie degradeeren tot een eenheid, niet meer in staat op verplegingsgebied voor zich zelf te zorgen en het detacheeren van een compagnie, los uit het bataljonsverband, geheel onmogelijk maken.

Bovendien zal het zeer zijn aan te bevelen in den levensmiddelentrein nog eenige extra laadruimte ter beschikking te hebben.

Resumeerende komen wij dus tot de conclusie:

- a. de 5 proviandvoertuigen van een bataljon te vervangen door 5 proviandauto's;
- b. de goederentrein van de infanterie te motoriseeren;
- c. de gevechtstrein te laten bestaan uit voertuigen met paardentractie.

Men zal begrijpen, dat over het vraagstuk der motorisatie van de korps-treinen nog heel wat meer te berde te brengen is dan het vorenstaande aangeeft; we hebben hier slechts de hoofdzaken naar voren willen brengen.

Dienst op de aanvullingsplaatsen.

In pt. 23 van het V.A.A. is bepaald, dat de C.-C.A.At. voor elke aanvullingsplaats en afzonderlijke verzamelplaats een commandant aanwijst, alsmede het personeel en de hulpmiddelen, waarover deze kan beschikken. Dit personeel en materieel kan worden genomen uit de compagnie aan- en afvoertroepen, waarover elke D.G. en de Lt.B. beschikt voor het uitoefenen van den dienst op de, voor de D.G. of de Lt.B. aangewezen, aanvullings- en verzamelplaatsen, terwijl als commandanten der onderscheidene aanvullingsplaatsen de tot de compagnie behorende sectiecommandanten worden aangewezen.

Aangezien in beginsel afzonderlijke aanvullingsplaatsen voor levensmiddelen, waarop ook intendancegoederen worden aangevoerd, voor munitie en voor materieel worden aangewezen, is elke C.A.At. van een D.G. verdeeld, behalve in een staf, in sectiën verplegingstroepen, bestemd voor den dienst op de aanvullingsplaatsen levensmiddelen, in sectiën munitiewerkers, voor den dienst op de aanvullingsplaatsen munitie en in sectiën materieelwerkers voor den dienst op de aanvullingsplaatsen voor materieel. Ten einde op elke aanvullingsplaats een geheele sectie te werk te kunnen stellen, behooren tot de C.A.At. van een D.G., rekening houdende met de inrichting voor elke D.G. van 2 aanvullingsplaatsen voor levensmiddelen, 2 voor munitie en 2 voor materieel, 2 sectiën verplegingstroepen, 2 sectiën munitiewerkers en 2 sectiën materieelwerkers; bij de Lt. B. daarentegen, waar doorgaans in plaats van 2 van de bovenbedoelde aanvullingsplaatsen slechts 1 van elke soort wordt ingericht, behoort tot de C.A.At. ook slechts 1 van elke der hiervoren genoemde sectiën.

Naar wij vernemen ligt het echter in de bedoeling in plaats van 2,3 sectiën munitiewerkers bij de C.A.At. van een D.G. in te deelen¹⁾, hetgeen wij alleszins kunnen toejuichen; de indeeling toch van 2 sectiën munitiewerkers moge vroeger goed geweest zijn, doch kan thans niet meer als voldoende worden beschouwd. In het algemeen is een sectie munitiewerkers ter sterkte van 65 kanonniërs toereikend om een vloten gang van de werkzaamheden op de aanvullingsplaats, dienende voor één divisie, te waarborgen, zoodat men voor een D.G. van 2 divisiën, zelfs met de organiek daarbij ingedeelde D.G.A., met 2 sectiën munitiewerkers zou kunnen volstaan. Er zullen zich evenwel dikwijls omstandigheden voordoen, b.v. als de D.G. met een reserve groote eenheid of met veel leger-artillerie wordt versterkt, dat het aantal van 2 sectiën niet meer toereikend moet worden geacht, doch het inzetten van nog een derde sectie noodig zal zijn.

Dit klemt te meer, omdat men, nu de I.M.T. en A.M.T. bij de D.Gn. zijn opgeheven, niet meer als reserve aan munitiewerkers kan beschikken over de, bij die treinen ingedeelde, kanonniërs. Tevens dient men hierbij nog in aanmerking te nemen, dat de organisatie van de autotreinen, als in het voorschrift aangegeven, in staat zal stellen de aanvoer van munitie sneller te doen geschieden, aangezien hiervoor meer automaterieel kan worden bestemd; teneinde deze meer aangevoerde munitie snel te kunnen verwerken, is indeeling van

¹⁾ Is inmiddels geschied. (Red.)

meer munitiewerkers gewenscht. Men kan hieraan niet tegemoet komen door tijdelijk meer personeel van de artillerie in reserve in te deelen, wijl in onze verhoudingen artillerie in den regel niet in reserve staat en dit personeel niet geoefend is de werkzaamheden op een aanvullingsplaats munitie, waar tallooze soorten munitie behandeld moeten worden, te verrichten.

Wij merken in dit verband op, dat in de toekomst de werkzaamheden van de munitiewerkers eenvoudiger zullen worden. Het streven bestaat nl. in de toekomst alle daarvoor in aanmerking komende munitie in luchtdichte verpakkingen op de aanvullingsplaatsen aan te voeren en ze daarna, in dezelfde verpakking, met de munitievoertuigen der troepen naar de batterijen te doen vervoeren, alwaar de verpakkingen worden verbroken en de munitie verder wordt geconfectionneerd. Een vermindering en vereenvoudiging en daardoor een versnelling van de werkzaamheden op de aanvullingsplaatsen munitie zal daarvan het gevolg zijn. Daar echter, wil men het hiervoren bedoeld stelsel kunnen toepassen, de munitie-voertuigen der troepen, welke de verpakte munitie op de aanvullingsplaatsen moeten halen, voor het vervoer van deze verpakte munitie geschikt gemaakt moeten worden, zal vermoedelijk nog wel geruimen tijd verlopen alvorens dit stelsel geheel kan worden doorgevoerd. Ook dan zal het nog mogelijk moeten blijven in bijzondere gevallen munitie op de aanvullingsplaats te kunnen confectionneeren.

Men zal, als een reserve groote eenheid of veel legerartillerie aan de D.G. is toegevoegd, moeten overwegen of het wellicht aanbeveling verdient, in aanmerking genomen den tactischen toestand, de plaatsing van de D.G.A. en de keuze van aanvullingsplaatsen, om in plaats van 2, 3 aanvullingsplaatsen munitie voor een D.G. in te richten en op elke aanvullingsplaats 1 sectie munitiewerkers te werk te stellen.

Soms zal men in de gelegenheid zijn voor de versterking van de sectiën munitiewerkers of verplegingstroepen te beschikken over de sectiën materieelwerkers, in het bijzonder wellicht tijdens een aanval, als minder genie-materieel moet worden aangevoerd dan bij een verdediging. Te veel mag men zich hiervan echter ook weer niet voorstellen, aangezien op deze sectiën ook wel eens een beroep gedaan zal moeten worden ten behoeve van den dienst op afzonderlijke verzamelplaatsen, waarvoor geen afzonderlijk personeel in de C.A.At. is uitgetrokken.

De *hulpmiddelen*, welke op de aanvullingsplaatsen moeten worden gebruikt, worden medegevoerd in de, bij den korpstrein van den staf van de compagnie ingedeelde, vrachtauto's. Het aantal dier auto's stemt overeen met het aantal sectiën, waarin de compagnie is verdeeld, zoodat elke sectie over één vrachtauto kan beschikken. De hulpmiddelen, te gebruiken op een aanvullingsplaats munitie verschillen geheel van die, noodig op een aanvullingsplaats levensmiddelen, zoodat de beladingswijze van de 6 vrachtauto's uiteraard ook geheel verschillend zal zijn. Daar elke sectie steeds over zijn eigen vrachtauto moet kunnen beschikken en de sectiën nagenoeg steeds op ver uiteengelegen aanvullingsplaatsen dienst doen, is het rationeel in plaats van alle 6 vrachtauto's bij den staf van de compagnie in te deelen, aan elke sectie orgeniek zijn eigen vrachtauto toe te voegen, waarop de hulpmiddelen, voor deze sectie bestemd, worden vervoerd. Elke sectie beschikt dan niet alleen over zijn eigen hulpmiddelen, doch de auto's behoeven, na afloop van de werkzaamheden op de aanvullingsplaatsen, niet telkens weer naar de standplaats van den staf van de compagnie terug te keeren.

Het behoeft geen betoog dat als nog een derde sectie munitiewerkers wordt inge-

deeld, tevens het aantal ingedeelde vrachtauto's met 1 vermeerderd moet worden.

De hulpmiddelen, waarover elke sectie moet kunnen beschikken, bestaan o.m. uit verlichtingsmiddelen, dekzeilen voor het tegen regen beschermen van levensmiddelen, munitie en de daarvoor in aanmerking komende materialen, een officierstent en een zestienmanstent om zoo noodig het personeel schuilplaats te verleenen en hen in staat te stellen het noodige schrijfwerk te verrichten, aanwijsborden, handwijzers, het benodigde pioniersmaterieel, alsmede een kistje met formulieren (b.v. exemplaren van het „overzicht artilleriemunitie en dat van infanteriemunitie op de aanvullingsplaats” (bijlagen VII en VII b van het V.A.A.), staten Dlm en het V.A.A.).

Tot de hulpmiddelen, bestemd voor de sectiën verplegingstroepen moeten b.v. worden gerekend een weegbascule met gewichten en de slagereedschappen, noodig voor het verdeelen van het in voeten aangevoerde vleesch, terwijl de sectiën munitiewerkers moeten kunnen beschikken over verschillende soorten schroevendraaiers, schroefsleutels, tempeersleutels, enz., noodig voor de behandeling van de onderscheidene soorten munitie, welke op de aanvullingsplaats worden aangevoerd.

Voorts vermelden wij, voor wat de sectiën munitiewerkers betreft, nog, dat bij de oefeningen in den munitieaanvoer, welke jaarlijks onder leiding van den I.d.A. bij één der artillerie-brigades worden gehouden en waarbij een aanvullingsplaats van munitie, zij het op verkleinde schaal, in werking wordt gesteld, veel ervaring wordt opgedaan en deze veel tot een goede oefening van officieren en manschappen bijdragen.

Ook het personeel van de sectiën verplegingstroepen moet reeds in vredes-tijd gedurende de herhalingsoefeningen geoefend worden; de eenige goede gelegenheid hiertoe bieden de jaarlijks onder leiding van den C.V. te houden groote oefeningen. Geschiedt gedurende deze oefeningen, zooals b.v. in 1931 het geval was, de verpleging van de aan de oefening deelnemende troepen als in oorlogstijd, dan kunnen 2 of soms zelfs 3 aanvullingsplaatsen voor levensmiddelen in werking worden gesteld, alsmede 1 of 2 eindstations. Niet alleen dat het inrichten van deze aanvullingsplaatsen en eindstations een practische en alleszins noodige oefening vormt voor het personeel, hetwelk in oorlogstijd bij de C.A.At. en de detachementen eindstation is ingedeeld, doch tevens worden vele ervaringen opgedaan omtrent den dienst op de aanvullingsplaatsen en eindstations.

Als wij ten slotte nog vermelden, dat de officieren, die in oorlogstijd een bestemming zullen krijgen bij de detachementen van de afdelingen artillerie en intendance van de etappendirectie jaarlijks een korte oefening houden onder leiding van den D.E.V., alsmede, dat de officieren van de Militaire Administratie, die aangewezen zijn om bij mobilisatie op te treden als verplegings-officier van onderscheidene troepenafdeelingen, eveneens een korte oefening in den dienst van den aan- en afvoer van levensmiddelen volgen, dan kunnen wij met voldoening zeggen, dat aan den dienst van aan- en afvoer de noodige aandacht van de erbij betrokken autoriteiten ten deel valt en wij met grond mogen verwachten, dat deze dienst in oorlogstijd voor zijn zware en veelomvattende taak berekend zal zijn.

Aanvragen van het benodigde.

De aanvoer van het benodigde door den etappendienst naar het veldleger heeft plaats, hetzij regelmatig zonder voorafgaande aanvraag, hetzij slechts op aanvragen van de troepen.

Tot hetgeen regelmatig, zonder voorafgaande aanvraag, wordt aangevoerd behooren b.v. *levensmiddelen*, welke dagelijks naar de troepen worden verzonden in hoeveelheden, voldoende voor de organieke sterkte. Al worden de levensmiddelen ook dagelijks in voldoende hoeveelheid aangevoerd, dan wil dit nog niet zeggen, dat de troepen ze ook in ieder geval op de aanvullingsplaats in ontvangst behoeven te nemen en zij geen levensmiddelen mogen gebruiken, welke ter plaatse verkrijgbaar zijn. De verplegingsofficieren zullen er integendeel naar moeten streven, zoo mogelijk ook levensmiddelen ter plaatse aan te schaffen om deze aan de troepen te verstrekken, hetzij ter aanvulling van de toegezonden rantsoenen, hetzij ter gedeeltelijke vervanging van deze; in het laatst bedoelde geval nemen zij op de aanvullingsplaatsen slechts een deel der aangevoerde levensmiddelen in ontvangst, zoodat de voorraden van den etappendienst, welke ook niet onuitputtelijk zijn, gespaard kunnen worden. Het voorschrift schrijft zulks uitdrukkelijk voor in de 2e alinea van pt. 49, waar staat aangegeven, dat de troepen de op de aanvullingsplaatsen aangevoerde levensmiddelen slechts overnemen „voor zoover ze daaraan behoefte hebben in verband met hetgeen waarover zij nog op de voertuigen en in hun verplegingsgebied beschikken.”

Het zal, vooral tijdens een legering, dikwijls mogelijk zijn, dat een groot deel der troepen wordt verpleegd met ter plaatse aan te schaffen levensmiddelen; in het bijzonder kan het verstrekken van in het legeringsgebied te verkrijgen verse groenten, welke niet, of van aardappelen, welke slechts bij uitzondering door den etappendienst zullen worden aangevoerd, een welkome afwisseling vormen in het min of meer eentonig menu van den soldaat te velde.

De levensmiddelen, welke niet door de troepen worden overgenomen en op de aanvullingsplaatsen achterblijven, worden, indien bekend is, dat de aanvullingsplaats ook voor den volgenden dag gehandhaafd blijft, zoo mogelijk aldaar opgeslagen om den volgenden dag te worden uitgegeven of ze worden, door daarvoor door den commandant van het autobataljon der D.G. ter beschikking te stellen auto's, weer naar het eindstation terug gebracht, hetzij rechtstreeks naar de aanvullingsplaats voor den volgenden dag vervoerd. De C.-C.A.At. zal in deze, op aanwijzing van den divisiegroepsintendant, de noodige maatregelen moeten nemen. Laatstbedoelde intendant zal den etappenintendant met een en ander in kennis stellen opdat deze, bij de latere toezending van levensmiddelen, hiermede rekening kan houden.

De inrichting van de staten Dlm, aan te houden door de commandanten der onderscheidene levensmiddelen groepen, welke op de aanvullingsplaats worden gevormd, alsmede die van de staten Clm, bestemd voor de commandanten der aanvullingsplaatsen, houden met het overschieten van levensmiddelen op de aanvullingsplaats reeds rekening.

Alleen het aangevoerde vleesch en brood, dat spoedig aan bederf onderhevig is, moet, zooals de slotzin van pt. 49 aangeeft, in zijn geheel worden overgenomen.

Ook *munitie* heeft door de troepen niet te worden aangevraagd. De D.E.V. stelt tijdig vóór het gevecht op eindstations of in eindhavens munitie ter beschikking van den C.V., die op zijn beurt deze munitie geheel of gedeeltelijk weer ter beschikking stelt van de D.G.Cn. of den C.Lt.B., die ze naar de aanvullingsplaatsen doen vervoeren met de auto's van de organiek bij hun D.G. of Lt.B. ingedeelde autobataljons of autocompagnie.

Bij voorgenomen gevechtshandelingen zal de D.G.A.C. steeds een globale

berekening moeten opmaken, hoeveel munitie daarvoor benodigd zal zijn. Mocht uit de berekening blijken, dat de op het eindstation of in de eindhaven voor de D.G. aangevoerde munitie niet toereikend is, dan moet hij tijdig aan het H.K.V. (Sectie IV) meer munitie aanvragen. Deze sectie zal daarna nagaan of de aangevraagde munitie wellicht op een ander eindstation of in een andere eindhaven beschikbaar gesteld kan worden, dan wel vraagt hij den D.E.V. om toezending van meer munitie.

De D.G.C. stelt de munitie, welke de divisieën voor de uit te voeren gevechtshandelingen noodig hebben, op de aanvullingsplaatsen ter beschikking van de D.Cn., die op hun beurt weer vaststellen, over welke hoeveelheden ieder hunner ondercommandanten kan beschikken. Deze hoeveelheden kunnen, naar gelang ze noodig zijn, op de aanvullingsplaatsen in ontvangst worden genomen.

Ten slotte merken wij omtrent den aanvoer van munitie nog op, dat hierbij, in tegenstelling met den aanvoer van levensmiddelen, om voor de hand liggende redenen, van een dagelijkschen, regelmatigigen aanvoer geen sprake kan zijn.

Waschgoed. Evenmin als levensmiddelen behoeft de toezending van schoon waschgoed door de troepen te worden aangevraagd, aangezien deze toezending door den etappenintendant op regelmatige tijdstippen zal plaats vinden.

De etappenintendant verzendt het schoone waschgoed in partijen voor een groote eenheid (1 divisie of de Lt. B.), doch hij bepaalt niet van tevoren voor welke groote eenheid het aangevoerde waschgoed is bestemd. De mogelijkheid van het overnemen van het aangevoerde waschgoed door den troep, alsmede het innemen en overgeven van vuil waschgoed, is geheel van de tactische omstandigheden, waarin de groote eenheden verkeerden, afhankelijk, zoodat het noodzakelijk is, dat de C.V. nader bepaalt, voor welke D.G. of Lt. B. het aangevoerde waschgoed bestemd is; hierbij moet erop gerekend worden, dat de regelmatige verstrekking door tactische omstandigheden wel eens in het gebrang zal kunnen komen.

Pt. 72 schrijft in de 2e zinsnede voor, dat schoon waschgoed in beginsel slechts tegen inlevering van vuil geworden goed wordt afgegeven. De troepencommandanten zullen er dus nauwkeurig op toezien, dat het vuile waschgoed tijdig wordt verzameld, daar tegen afgifte daarvan slechts schoon waschgoed kan worden ontvangen. De geringe aanwezige voorraden aan ondergoederen, welke in het bijzonder in den aanvang van een eventueelen oorlog den etappenintendant ter beschikking staan, maken het noodzakelijk een maatregel, als hiervoren bedoeld, te nemen.

Intendancegoederen.

In tegenstelling met levensmiddelen en schoon waschgoed, heeft toezending van *intendancegoederen*, waaronder het voorschrift verstaat kleeding (geen waschgoed), schoeisel, uitrusting, nachtleger, enz., slechts plaats op aanvraag van de troepen. Omdat uiteraard niet te voorzien valt hoeveel nieuwe kleedingstukken, schoenen, enz. bij de onderscheidene korpsen benodigd zijn, kan er van een regelmatige toezending geen sprake zijn. Teneinde den D.E.V. niet met alle mogelijke kleine aanvragen te overstroomden en bij de verzending eenige regelmaat te kunnen betrachten, hetgeen aan een vlugge verzending ten goede zal komen, wordt het indienen van aanvragen bij afzonderlijk bevel geregeld.

Materialen, gereedschappen, chemische strijdmiddelen.

In verband met de omstandigheid dat, evenals zulks bij *intendancegoederen*

het geval was, ook de behoefte van de korpsen aan materialen, gereedschappen en chemische strijdmiddelen zeer veel kan uiteen loopen, zal hier evenmin van een regelmatige toezending, zonder voorafgaande aanvraag sprake kunnen zijn, doch moet het benodigde worden aangevraagd op de wijze, als voor intendance goederen is omschreven.

Voorschrift Etappen- en Verkeersdienst.

Ten slotte nog enkele woorden over het voorschrift etappen- en verkeersdienst. Dit voorschrift behandelt o.m. de werkzaamheid van den etappen- en verkeersdienst, alsmede de samenstelling van de etappendirectie. We zien, dat deze directie is verdeeld in sectiën en afdelingen; het verschil is hierin gelegen, dat bij de afdelingen troepen zijn ingedeeld in den vorm van verschillende detachementen, terwijl de sectiën slechts zijn te beschouwen als sectiën van een staf. De afdelingshoofden zijn dus, als behorende tot de E.D., raadgevers van den D.E.V., terwijl zij, daar zij detachementen onder zich hebben, tevens troepencommandanten zijn. De taak van de hoofden van sectiën en afdelingen is in het voorschrift omschreven.

In de eerste punten wordt vermeld, dat het materieel, noodig voor het voeren van den strijd, wordt aangeschaft door aanschaffende autoriteiten, die het opslaan in hoofdmagazijnen en die, als het ware optredende als kooplieden, het benodigde op aanvraag van den D.E.V., ter diens beschikking stellen.

De D.E.V., optredende als expediteur, verzendt de noodige goederen uit de hoofdmagazijnen naar den troep.

De aangeschafte voorraden worden opgeslagen in onder de beheerende autoriteiten ressorteerende hoofdmagazijnen.

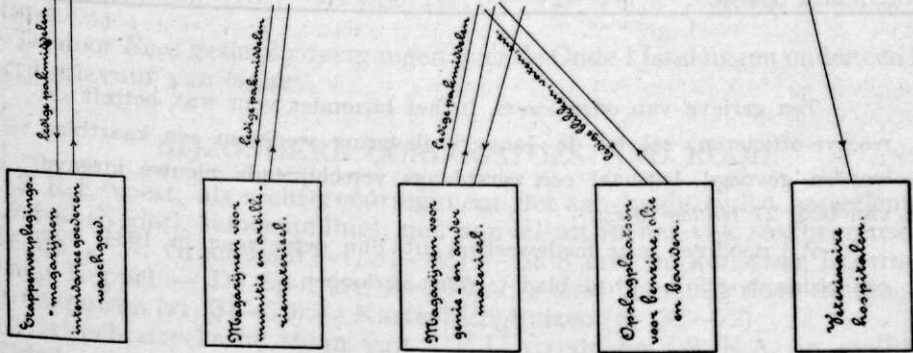
Ten einde den D.E.V. echter in staat te stellen te allen tijde de voornaamste benooidgheden, met name verplegingsmiddelen en munitie, snel naar de strijdende troepen te vervoeren, dient hij daartoe over eenige voorraden aan munitie en verplegingsmiddelen te beschikken. Deze voorraden, welke dus bestemd zijn voor een spoedige uitgifte aan de strijdmacht, worden opgeslagen in, bij voorkeur mobile, etappenmagazijnen, welke geheel onder den D.E.V. ressorteeren.

Uit de etappenmagazijnen, dan wel rechtstreeks uit de hoofdmagazijnen, worden de benodigde hoeveelheden goederen verzonden naar de troepen met spoortreinen, met vaartuigen of met auto's, waartoe onderscheidenlijk de sectiën Spoorwegdienst, Vaartuigendienst of Motordienst hare medewerking zullen moeten verlenen.

De af te voeren defecte goederen, als artilleriesmaterieel, voertuigen, genie-materieel, kleeding, schoeisel, enz. worden van de afvoerstations of afvoerhavens met spoortreinen, vaartuigen of autotreinen gezonden naar magazijnen, waar het defecte materieel van alle afvoerstations wordt verzameld. Hier moet vervolgens het afgevoerde materieel soortsgewijze worden gesplitst om daarna te worden vervoerd naar de fabrieken of werkplaatsen, waar het weer wordt hersteld.

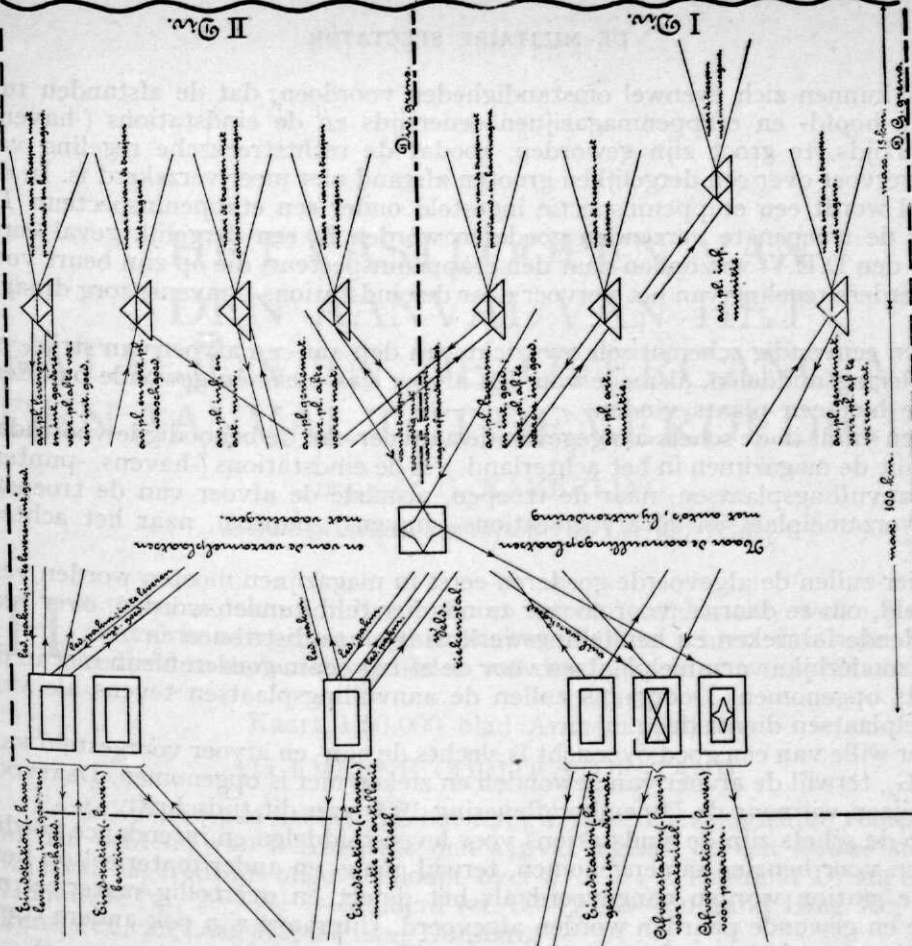
In Hoofdstuk IIIY wordt aangegeven dat onder bepaalde omstandigheden etappeninspectiën kunnen worden ingesteld. Het voorschrift stelt zich op het standpunt, dat de benodigde goederen rechtstreeks van de hoofd- of etappenmagazijnen, gelegen in het achterland, worden vervoerd naar eindstations (havens), gelegen in het operatiegebied, zijnde het gebied, waarin het veldleger opereert. Een tusschenschakel in den vorm van een etappengebied is in onze verhoudingen, daar de aan te voeren goederen slechts over betrekkelijk korten afstand moeten worden vervoerd, niet noodig.

Oekterland.

Plaats de endstations (-havens) en van de afvoertakten (-havens) met opeetstroom of voortrangen. (93) uitkondering met auto's).

Operatiegebied.

Schematisch overzicht van den aan- en afvoer van 1 D.G. (De afvoer van zieken en gewonden is niet opgenomen).

Er kunnen zich evenwel omstandigheden voordoen, dat de afstanden tusschen hoofd- en etappenmagazijnen eenerzijds en de eindstations (-havens) anderzijds, te groot zijn geworden, zoodat de rechtstreeksche regeling van het vervoer over een dergelijken grooten afstand niet meer verzekerd is. In dit geval wordt een etappeninspectie ingesteld onder een etappeninspecteur. De naar de troepen te verzenden goederen worden in een dergelijk geval eerst door den D.E.V. verzonden naar den etappeninspecteur, die op zijn beurt voor de verdere regeling van het vervoer naar de eindstations (-havens) zorg draagt.

Een eenvoudig schematisch overzicht van den aan- en afvoer van strijd- en verplegingsmiddelen, alsmede van den afvoer van zieke en gewonde paarden, moge hier een plaats vinden.

Men vindt in de schets aangegeven de aanvoer van de benodigde voorraden van uit de magazijnen in het achterland, via de eindstations (-havens, -punten) en aanvullingsplaatsen, naar de troepen, alsmede de afvoer van de troepen, via verzamelplaatsen en afvoerstations (-havens, -punten), naar het achterland.

Hier zullen de afgevoerde goederen eerst in magazijnen moeten worden verzameld, om ze daarna, voor zoover ze nog hersteld kunnen worden, over verschillende fabrieken en herstellingswerkplaatsen te distribueeren.

Afzonderlijke verzamelplaatsen voor de af te voeren goederen zijn niet in de schets opgenomen. Doorgaans zullen de aanvullingsplaatsen tevens als verzamelaarsplaatsen dienst doen.

Ter wille van een goed overzicht is slechts de aan- en afvoer voorgesteld van I D.G., terwijl de afvoer van gewonden en zieken niet is opgenomen. Daarvoor verwijzen wij naar de Decemberaflevering 1930 van dit tijdschrift.

Op de schets zijn de eindstations voor levensmiddelen en intendance goederen en voor benzine samengenomen, terwijl genie- en ander materieel op hetzelfde station worden aangevoerd als het defect en overtollig materieel en zieke en gewonde paarden worden afgevoerd. Uiteraard zijn ook andere combinaties van eind- en afvoerstations mogelijk.

Ten gerieve van onze lezers, in het bijzonder voor wat betreft de reserve-officieren, zal bij de Januari-aflevering wederom een kaartblad worden gevoegd. Ditmaal een eerstdaags verschijnende nieuwe uitgave van blad 27 *Hattem West*.

Wij noodigen onze medewerkers uit, hun oefeningen in 1934, zoo eenigszins mogelijk, op dit blad te doen verloop.

HET VASTLOOPEN VAN DEN AANVAL VAN HET BATALJON EN DE OVERGANG VAN DEN AANVAL TOT DE VERDEDIGING

DOOR C. D. KAMERLING.

Eerste luitenant der infanterie, Leeraar K.M.A.

Het te behandelen bataljon behoort tot een strijdmacht, welke tot den aanval is overgegaan op de Blauwe stelling achter de Oude IJssel, bedoeld in de laatste artikelen van den kapitein van DER HEEM.

Kaart 1:50.000 blad Arnhem. (40).

ALGEMEENE OORLOGSTOESTAND.

Roode Zuidtroepen hebben, na het terugwerpen der vijandelijke voorposten, in den ochtend van 6 Augustus den aanval ingezet op een *blauwe* stelling, waarvan de frontlijn ongeveer loopt over zuidrand Drempt—Het Hommeke (vt. 29—71) — Muldera (vt. 30—71) — zuidrand Laag Keppel — kunstweg van Laag Keppel naar Doesburg —

Rood is er in geslaagd de Oude IJssel op verschillende plaatsen te overschrijden en de *blauwe* hoofdweerstandstrook binnen te dringen.

In den namiddag van 6 Augustus zijn de voorste *roode* aanvalstroepen ongeveer opgerukt tot de lijn: Stoom Tramweg (Z.O. van Hummelo) — HW (zuid van Hummelo) — KM (vt. 32—71) — De Reuze (vt. 31—72)

Blauwe troepen in de randen van het bedekte terrein noord van De Reuze — huizengroep 300 m west van Hummelo — randen van Hummelo — Greffelink (vt. 33—72) — De Spui (vt. 34—72) bieden krachtig weerstand.

De door *Rood* geslagen overgangen over de Oude IJssel liggen onder een hevig artillerievuur van *blauw*.

BIJZONDERE OORLOGSTOESTAND ROOD.

2 R.I. voert, als rechtervóórregiment der aan beide zijden aangeleunde V Divisie (Nederl. samenstelling), den aanval uit in het vak *oost* begrensd door de lijn Groot Baar (vt. 31—68) — pl. 8 aan den kunstweg Doetinchem/Laag Keppel — De Spui (vt. 34—72) *west* begrensd door de lijn Broekhuizen (vt. 31—70) — Kasteel Enghuizen (vt. 32—72)

Als rechtstreeksche steun van 2 R.I. treedt op I-3 R.A. in stelling bij Eldrik.

Het zwaartepunt van den aanval der V Divisie ligt niet bij 2 R.I., doch bij het linkervóórregiment (13 R.I.).

2 R.I. heeft aanvankelijk den aanval ingezet met I-2 R.I. (versterkt met $\frac{1}{3}$. 2 C. Mr.) rechts en met II-2 R.I. (versterkt met $\frac{1}{3}$. 2 C. Mr. en $\frac{1}{2}$. 2 Bt. 6 veld) links.

Scheidingslijn tusschen de beide voorbataljons: riviersplitsing Z.O. van Kasteel van Keppel—Hummelo (bij II) — Voele str. (bij I).

Nadat II—2 R.I., ten koste van zware verliezen, zich meester had gemaakt van Laag Keppel en het Kasteel van Keppel, slaagde ook I-2 R.I. er in de Oude IJssel oost van het Kasteel te overschrijden en de vijandelijke hws binnen te dringen.

De aanvalskracht van II was echter, na het overschrijden van de noordelijke rivierarm en het bereken van Gouden Leeuw en omgeving volkomen gebroken. Het bataljon zette zich ter plaatse vast en beveiligde het oprukken van III-2 R.I. (versterkt met $\frac{1}{3}$. 2 C. Mr. en $\frac{1}{2}$ Bt. 6 veld), welk bataljon, na het uitvoeren van een „*passage de ligne*”, de bedekte terreinen noord van Gouden Leeuw wist binnen te dringen en de noordrand dezer terreinen wist te bereiken. Tegelijkertijd slaagde I er in rechts van III terrein te winnen en op te rukken tot de Stoom Tramweg.

Het zeer verzwakte II-2 R.I. kwam als regimentsreserve ter beschikking van C.-2 R.I. nati j Gouden Leeuw.

Het overschrijden van den Stoom Tramweg door I en het deboucheeren uit het boschperceel noord van Gouden Leeuw door III bleek echter, door het hevige vijandelijke mitrailleurvuur uit Hummelo en omgeving, niet mogelijk. Een stilstand van eenige uren trad in, in welke tijdruimte de noodige voorbereidingen werden getroffen voor de voortzetting van den aanval. Nadat op Hummelo en omgeving een krachtig artillerievuur was gelegd en door beide vóór-bataljons een vuurbasis was gevormd, werd om 16.30 opnieuw ten aanval voorwaarts gerukt.

Onder bescherming van het eigen artillerievuur wisten onderdeelen van I-2 R.I. het boschperceeltje zuid van Hummelo en het bedekte terrein 300 m oost van HW te bereiken; III-2 R.I. won, ter weerszijden van den kunstweg Laag Keppel/Hummelo terrein en naderde de zuidrand van Hummelo tot ongeveer 200 m afstand.

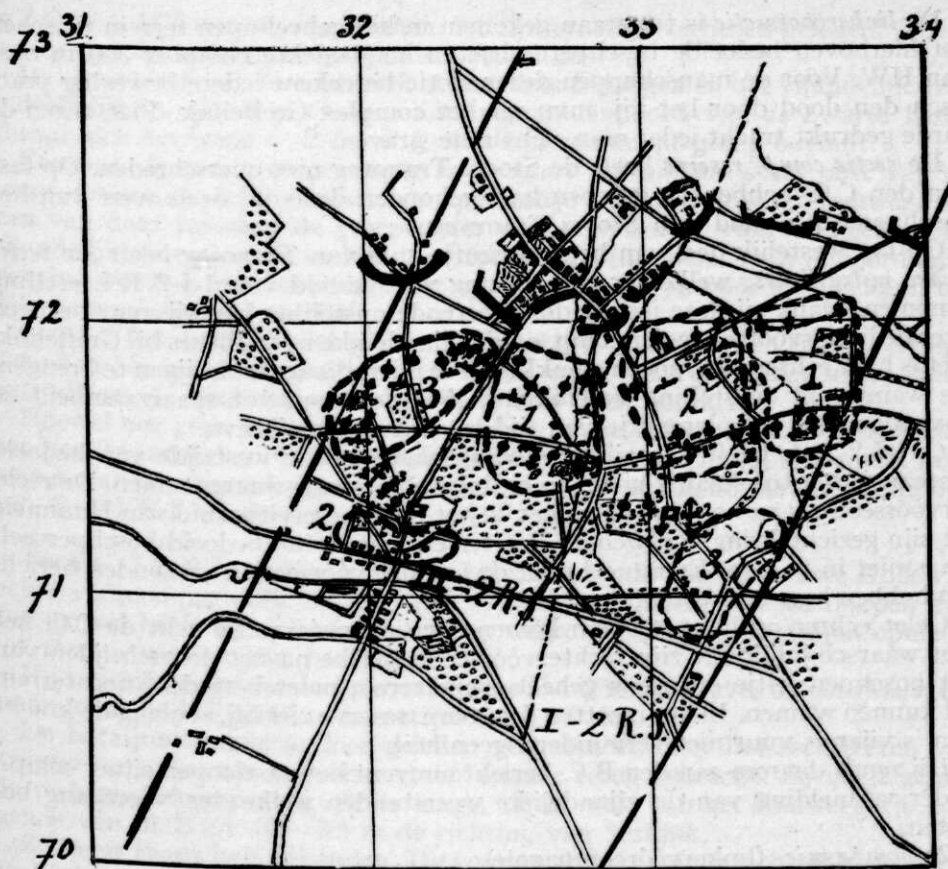
Zoodra echter het eigen avu op verzoek der infanterie voorwaarts was gelegd dwong een hernieuwd krachtig vij. mvu de voorste aanvalstroepen tot dekking zoeken ter plaatse.

Pogingen om met behulp der mortieren de vijandelijke mitrailleurs te neutraliseeren moesten spoedig, wegens te weinig beschikbare munitie, worden gestaakt.

Kort na 17.00 is de voorwaartsche beweging van I en III-2 R.I. geheel tot staan gekomen.

Op dit oogenblik is dus de toestand ingetreden, bedoeld in punt 117 Aanwijzingen Infanterie „Het Bataljon.”

Alvorens over te gaan tot het bespreken der maatregelen, welke thans door de B.Cn. en lagere Cn. moeten worden genomen, zal eerst een overzicht worden gegeven van het ontstaan van den bij de vóórbataljons van 2 R.I. geschetsten toestand.

Schets no 1. Opstelling van I en III-2 R.I. om 17.00.

TOESTAND OP 6 AUGUSTUS 17.15.

(Zie ook schets No. 1).

I — 2 R.I.

1e compagnie. (rechter vóórcompagnie).

Deze compagnie heeft tijdens den aanval tot het bereiken van Stoom Tramweg ongeveer 25 % verliezen geleden aan doden en gewonden. De daarna volgende gevechtspauze heeft de C.C. onder meer benut voor het herstellen der dooreen geraakte verbanden en tot het op sterkte brengen der vóórsectiën. De aanval is daarna voortgezet met twee vóórsectiën van normale sterkte, terwijl als comp. reserve nog één sectie beschikbaar bleef.

Van de *rechttervoorsectie* bevindt zich thans één mitrailleurgroep in het open bouwland ter hoogte van de *e* van Hummelo. Deze groep is door verrassend vij. vuur uit Greffelink vrijwel vernietigd. De overgebleven manschappen graven zich, zoo goed en zoo kwaad als dit onder het vij mvu mogelijk is, in.

De andere mitr. groep dezer sectie bevindt zich in het boschperceeltje zuid van de *e* van Hummelo, hetwelk althans eenige bescherming biedt tegen 's vijands vuur. Ook de S.C. en de geweergroep bevinden zich daar.

De *linkervoorsectie* is tot staan gekomen in het geheel open terrein tusschen het hierboven bedoelde boschperceeltje en het bedekte complex 300 m oost van HW. Voor de manschappen dezer sectie beteekent iedere beweging practisch den dood door het vij. mvu uit het complex Greffelink. Plat tegen de aarde gedrukt tracht ieder man zich in te graven.

De *sectie comp. reserve* heeft de Stoom Tramweg niet overschreden. Op last van den C.C. hebben de groepen halt gehouden deels in, deels west van het boschperceeltje zuid van Stoom Tramweg.

Op het westelijk deel van het plateautje zuid van *Tramweg* heeft *een sectie zware mitrailleurs*, welke ter beschikking was gesteld van 1-I-2 R.I. stelling genomen. Dank zij deze ietwat domineerende opstelling kan zij vuur brengen over de linkervóórsectie der comp. op de vijandelijke mitrailleurs bij Greffelink. Het is haar echter niet mogen gelukken deze mitrailleurs tot zwijgen te brengen. De weinige in de stelling beschikbare munitie noopt tot spaarzaamheid en bovendien ligt het plateautje van tijd tot tijd onder vij. avu.

C.-1-I-2 R.I. heeft van zijn opstellingsplaats op de westzijde van bedoeld plateautje het tot staan komen zijner linker vóórsectie waargenomen. De rechtervóórsectie is na het binnendringen in het boschperceeltje zuid van Hummelo uit zijn gezichtskring verdwenen. Het terrein noord van bedoeld boschperceeltje is niet in te zien. Eventueel door de Cn. der vóórsectiën verzonden berichten hebben hem niet bereikt.

Gelet echter op het tot staan komen der linkervóórsectie acht de C.C. het niet waarschijnlijk dat zijn rechtervóórsectie, welke na het doorschrijden van het boschperceeltje eveneens geheel open terrein moet betreden, nog terrein zal kunnen winnen. In het inzetten der comp. reserve ziet hij, zoolang de kracht van 's vijands vuur niet vermindert, geen heil.

Hij zendt daarom aan den B.C. bericht omtrent het vastloopen zijner comp., onder vermelding van de vijandelijke weerstanden welke den voortgang beletten.

2e compagnie. (linkervóórcompagnie).

De door deze compagnie tót het bereiken van Stoom Tramweg geleden verliezen komen vrijwel overeen met die der 1e comp. Oók hier bestaat de comp. nog uit drie organieke sectiën, waarvan twee als vóórsectiën ten aanval zijn opgerukt.

Zij ontvingen na het overschrijden van den Stoom Tramweg een slechts zwak mvu. uit het bedekte complex, 300 m oost van HW.

De *rechtervóórsectie* slaagde er in, onder het lijden van eenige verliezen, dit complex binnen te dringen en de aanwezige bezetting (één sectie inf. en eenige zware mitrs.) welke door het inleidend avu grootendeels buiten gevecht gesteld bleek te zijn, gevangen te nemen. Een deboucheeren uit dit complex lokte echter krachtig mvu en licht art.vuur uit den Z/O rand van Hummelo uit.

De beide mitrailleurgroepen der rechter vóórsectie bereiken nog den kunstweg zuid van Hummelo doch moeten zich dan dekken. De gewoergroep en de S.C. zijn in het bedekte complex 300 m. oost van HW gebleven.

Ook de *linkervóórsectie*, welke aanvankelijk ter weerszijden van den kunstweg naar Hummelo terrein wist te winnen, ziet zich genoodzaakt halt te houden zoodra, na het verleggen van het op Hummelo afgegeven avu., de vijandelijke mitrailleurs in den zuidostrand van het dorp een vernietigend vuur op haar afgeven.

Omstreeks 17.00 ligt deze sectie in het open bouwland met één mitr. groep oost en één onmiddellijk zuid van HW. S.C. en gewoergroep zijn ongeveer 100

m Z.O. van HW tot staan gekomen. Er zijn ernstige verliezen geleden. Iedere beweging lokt een krachtig vijandelijk mvu uit.

De *sectie comp. res.* bevindt zich in het, door het eigen en het vijandelijk avu. gedeeltelijk in elkaar geschoten, huizencomplex noord van *de Zwarte Kolk*, alwaar zich eveneens *C.-2-I-2-R.I.* met zijn commandogroep bevindt.

Een aan de comp. toegevoegde *sectie zware mitrailleurs* staat oost van de comp.-reserve in stelling in het boschperceeltje zuid van Stoom Tramweg. Zij kan van daar tusschen de groepen der vóórsectiën door vuur brengen op de vijandelijke weerstanden in de zuidoostpunt van Hummelo. Vuur in noordelijke richting wordt echter belet door het op ongeveer 200 m vóór haar gelegen bedekte complex oost van HW.

C.-2-I-2 R.I. heeft het échech zijner vóórsectiën waargenomen en is overtuigd dat nòch het inzetten zijner comp. reserve, nòch het vuur zijner sectie zware mitrailleurs de voorwaartsche beweging kan doen hervatten.

Hoewel nog geen berichten van de commandanten der vóórsectiën hem hebben bereikt, acht de C.C. het gewenscht den B.C. in te lichten omtrent het vastloopen van den aanval zijner compagnie. Een desbetreffend bericht is dan ook aan *C.-I-2 R.I.* verzonden.

Toen *C.-I-2 R.I.* op zijn cp in den boschrand zuid van *de Zwarte Kolk* van beide vóórcompagnieën bericht had ontvangen omtrent het vastloopen van den aanval heeft hij zich afgevraagd op welke wijze hij zijn bataljon opnieuw tot terrein winnen kan brengen.

Hij beschikt nog over de *bataljonsreserve* (*3-I-2 R.I.*) en over de *vuurbasis*, bestaande uit de M.C. (min twee sectiën) en $\frac{1}{3}$.2 C. Mr.

De bataljonsreserve is door geleden verliezen en door het escorteeren van krijgsgevangenen tot ongeveer $\frac{2}{3}$ der sterkte terug gebracht. Zij volgt achter de rechtervóórcompagnie, deels langs, deels west van het landweggetje, loopende van pl. 8 (vt. 33—70) in de richting van Mullink.

Zij heeft thans halt gehouden. De voorste sectie bevindt zich ter hoogte van Mullink.

De vuurbasis is gevormd in de noordrand van het boschperceeltje ter weerszijden van den kunstweg zuid van *de Zwarte Kolk*. De twee sectiën zware mitrailleurs bevinden zich west van den kunstweg. Uit deze stelling konden zij aanvankelijk den aanval van de linker vóórcomp. op het complex oost van HW steunen door vuur langs de eigen troepen. Thans echter kan nog slechts één sectie langs deze comp. vuur brengen op de waargenomen weerstanden in de Z.O. punt van Hummelo. De andere sectie is tot werkeloosheid gedoemd, aangezien de afstand van de eigen troepen te gering is om daarover heen vuur te kunnen brengen en haar opstelling geen vuur langs de eigen troepen mogelijk maakt.

De sectie mortieren, in stelling nabij de cp van den B.C., beschikt nog slechts over een tiental schoten per stuk.

Daar de voorwaartsche beweging der vóórcompagnieën hoofdzakelijk belet wordt door vijandelijk vuur uit de oostrand van Hummelo en uit Greffelink is succes nog slechts mogelijk wanneer het bataljon erin slaagt dat vuur voldoende te neutraliseeren óf wanneer het linkernevenbataljon (*III-2 R.I.*) Hummelo kan binnendringen en bezetten.

Zooals de toestand thans is, is neutraliseering van de vijandelijke vuurorganen in den oostrand van Hummelo met de beschikbare middelen en uit de thans door de vuurbasis ingenomen stellingen uitgesloten. Voorwaartsche stellingver-

andering van deelen der vuurbasis naar de omgeving van het bedekte complex oost van HW acht de B. C., gelet op het vernietigende vij. mvu. uit de randen van Hummelo, een onmogelijkheid. Bovendien zou dit een zeer ongewenschte verdichting van de krachten in voorste lijn met zich brengen.

De afdeeling voor rechtstreeksche steun van 2 R. I. kan, in verband met den geringen afstand waarop de eigen troepen zijn genaderd (ongeveer 200 m), geen vuur brengen op de zuidostrand van Hummelo. Alleen op Greffelink e.o. zou nog zonder gevaar vuur kunnen worden gebracht.

C.-I-2 R.I. zendt mitsdien een kort bericht (met schets) aan zijn R.C., waarin hij vermeldt dat de voorwaartsche beweging van zijn bataljon zal kunnen worden hervat zoodra III-2 R.I. er in geslaagd zal zijn Hummelo te nemen en de artillerie de vijandelijke vuurorganen bij Greffelink voldoende zal hebben geneutraliseerd.

(Zie „Aanwijzingen Het Bataljon,” punt 117).

III-2 R.I.

1e compagnie. (rechter vóórcompagnie).

Deze compagnie heeft bij het zich voorwaarts werken door het boschperceel noord van Gouden Leeuw, hetwelk krachtig door den vijand bezet bleek te zijn, zware verliezen geleden, terwijl de verbanden ernstig door elkander zijn geraakt.

Oók hier heeft de C.C. gebruik gemaakt van de daarna intredende gevechtspauze om de verbanden te ordenen en de geleden verliezen der vóórsectiën aan te vullen.

Vervolgens is de aanval op Hummelo ingezet met twee vóórsectiën en één sectie als comp. reserve.

Nadat, onder beveiliging van het op de zuidrand van Hummelo gelegde avu en mvu eenig terrein was gewonnen, liep de aanval óók hier vast, zoodra, in verband met den geringen afstand tot het dorp, het avu voorwaarts moest worden verlegd en het mvu moest worden gestaakt.

De *beide vóórsectiën* zijn tot staan gekomen tusschen de beide kunstwegen naar Hummelo, ongeveer in de lijn HW—KM.

Zij trachten zich onder het moordende vuur uit de zuidrand van Hummelo in te graven.

De *comp. reserve* bevindt zich nog in de noordrand van het bosch, onmiddellijk west van het zich daar bevindende meertje.

Oost van bedoeld meertje staat een aan de comp. toegevoegde *sectie zware mitrailleurs* in stelling. Deze sectie tracht tevergeefs, tusschen de vóórsectiën doorvurende, de vijandelijke mitrailleurs te neutraliseeren.

Kort na het uitbreken uit de boschrand heeft de vijand op deze rand een hevig avu gelegd, waardoor onder meer de C.C. gesneuveld is en het grootste gedeelte der commandogroep buiten gevecht is gesteld. De oudste officier der comp. commandeert de rechtervóórsectie. De luitenant, commandant der sectie zware mitrailleurs, heeft voorloopig het commando der comp. op zich genomen. Hij heeft ordonnansen gezonden naar den commandant der rechtervóórsectie en tevens naar den B.C. om beide op de hoogte te stellen van het sneuvelen van den C.C.

Als hem eenigen tijd later duidelijk wordt dat geen vuuroverwicht op de uitstekend gedekt opgestelde vij. mitrailleurs kan worden verkregen en dus een voortzetten van den aanval der comp. met vernietiging gelijk zou staan, zendt

hij aan den B.C. een bericht omtrent het vastloopen der comp. Hij vermeldt tevens dat, blijkens persoonlijke waarneming, de linkervleugel van het rechts van hem aanvallende bataljon tot staan is gekomen ter hoogte van HW.

3e compagnie (linker vóórcompagnie).

Deze comp. trad, bij het zich voorwaarts werken van het bataljon van de Oude IJssel tot de noordrand van het bedekte terrein beN. Gouden Leeuw, aanvankelijk op als bataljonsreserve. Bij deze actie leed de linkervóórcompagnie (2e comp.) echter zulke zware verliezen dat de B. C. het wenschelijk achtte deze comp. tijdens de intredende gevechtspauze te doen vervangen door de 3e comp., welke slechts geringe verliezen had geleden.

Zoo was dus de 3e comp. in het linkergedeelte van het bataljonsvak voorwaarts gerukt, waarbij de *rechtersvóórsectie* er in slaagde zich meester te maken van de huizengroep bij KM, daarbij echter zware verliezen lijdende door vuur uit de huizencomplexen 300 m west van Hummelo en uit de zuidwestrand van dit dorp.

Ditzelfde vuur belette de *linkervóórsectie*, na het deboucheeren uit het boschperceeltje 200 m oost van Goenberg, ook maar eenig terrein te winnen.

Een uitbreken der rechtersvóórsectie uit het complex KM bleek geheel onmogelijk.

Zeer kort na het inzetten van den aanval waren dus de beide voorsectiën gedwongen, voorloopig althans, de voorwaartsche beweging te staken.

De C.C. deed nog *een sectie der comp. reserve* oprukken naar het complex KM, hopende daardoor nog terrein te kunnen winnen. Deze sectie bekocht het bereiken van bedoeld complex met het verlies van eenige manschappen en ving vervolgens den vuurstrijd aan met de vijandelijke organen in het huizencomplex west van Hummelo, terwijl de rechtersvóórsectie haar vuur concentreerde op de bezetting in den zuidwestrand van het dorp.

De vijandelijke vuurorganen, konden echter, dank zij haar uitstekend gedeekte opstellingen, niet tot zwijgen worden gebracht zoodat verder terrein winnen onmogelijk bleek.

Om ongeveer 17.00 is de opstelling der linkervóórcomp. als volgt:

1e sectie in complex KM, front naar Z.W.rand van Hummelo;

2e sectie in open terrein, onmiddellijk noord van het boschperceeltje 200 m oost van Goenberg;

3e sectie in complex KM front naar het huizencomplex 300 m west van Hummelo;

4e sectie in het bosch zuidoost van Goenberg.

De C.C. bevindt zich bij de boerderij Goenberg, waar tevens een aan de comp. toegevoegde *sectie zware mitrailleurs* in stelling staat. Deze sectie vuurt langs de linkervóórsectie op de vij. vuurorganen in de huizengroepen 300 m west van Hummelo, echter zonder er in te slagen het vij. vuur tot zwijgen te brengen. Vuur op Z/W rand van Hummelo wordt belet door de aanwezigheid van eigen troepen, welke zich op slechts 200 m vóór de mitrailleurstelling bevinden.

Met de links van III-2 R.I. aanvallende eigen troepen bestaat gezichtsverband. Waargenomen is dat deze troepen in het open bouwland noord van Goenberg tot staan zijn gekomen, b'ijkbaar eveneens ten gevolge van het vij vuur uit het huizencomplex 300 m west van Hummelo.

C.- 3-III-2 R.I. licht den B. C. in omtrent het vastloopen zijner comp. en den toestand bij de onmiddellijk west van hem optredende eigen troepen.

C.-III-2 R.I. ontvangt bericht van het vastloopen zijner beide vóórcompn. op zijn cp. nabij den kunstweg naar Hummelo, ongeveer 200 m N.W. van Gouden Leeuw.

Op het verloop van den aanval kan hij nog invloed uitoefenen door middel van:

1e. *de vuurbasis*, bestaande uit 2 M.C. (min twee sectiën) en $\frac{1}{3}$. 2 C.Mr.

Deze vuurbasis bevindt zich in den N.O. rand van het boschperceel tusschen Gouden Leeuw en Goedenberg.

Aanvankelijk kon uit deze opstelling door de zware mitrailleurs de zuidrand van Hummelo geheel onder vuur worden genomen. Nu echter de voorcomp. terrein hebben gewonnen tot de lijn HW-KM is nog slechts vuur mogelijk tusschen beide voorcompn. door op de onmiddellijk west van den kunstweg gelegen zuidrand van het dorp. Dit vuur blijkt intusschen onvoldoende om de vij. vuurorganen te neutraliseeren.

De sectie mortieren heeft te kampen met munitiegebrek. Voorwaartsche stellingverandering der vuurbasis acht de B.C., op dezelfde gronden als C.-I., ongewenscht.

2e. *de bataljonsreserve*, bestaande uit de, door de voorafgegane gevechten, zeer verzwakte en gedemoraliseerde 2e comp. van het bataljon.

Deze comp. bevindt zich bij Gouden Leeuw e.o. Het inzetten dezer comp. zal, naar het oordeel van den B.C., onmogelijk succes ten gevolge kunnen hebben.

De afdeeling artillerie tot rechtstreekschen steun aan het regiment kan geen vuur brengen op zuidrand Hummelo zonder de eigen troepen ernstig in gevaar te brengen. Wellicht zou nog vuur kunnen worden gebracht op de huizengroep, 300 m west van Hummelo, doch deze ligt hoofdzakelijk in het linkernevenvak.

Hoe het ook zij, C.-III-2 R.I. ziet onder de gegeven omstandigheden geen middel om den aanval van zijn bataljon met een gerechtvaardigde kans op succes voort te zetten.

Hij licht daarom den R.C. in omtrent het vastloopen van zijn bataljon en merkt op dat hervatting van den aanval op Hummelo slechts mogelijk zal zijn na een hernieuwde hevige art. voorbereiding op dit oord, waartoe echter het terugnemen zijner voorste troepen over ongeveer 200 m noodzakelijk zal zijn.

Dit terug nemen acht hij, zoolang de duisternis niet is ingevallen, een onmogelijkheid.

Nog eenige gegevens omtrent den toestand bij 2 R.I.

Munitie.

De gevechtstrein van I-2 R.I., waarbij tevens één munitievoertuig van 2 C. Mr., is kort vóór 17.00 aangekomen bij pl. 8 aan den kunstweg Doetinchem-Laaq Keppel. C.-Gevechtstrein heeft zich zoo juist gemeld op cp.-C.-I-2 R.I. Alle voertuigen zijn volledig bepakt.

De gevechtstrein van III-2 R.I. is er niet in geslaagd het haar aangewezen punt op den N.oever van de Oude IJssel (nabij Gouden Leeuw) te bereiken. Toen oeververwisseling zou geschieden bleek n.l. de door de pioniers geslagen brug gedeeltelijk vernield te zijn door het vij. avu.

Het laat zich aanzien, dat met het herstel der brug nog wel geruimen tijd gemoeid zal zijn, daar het vij. avu de werkzaamheden ernstig bemoeilijkt.

De gevechtstrein bevindt zich te Laaq Keppel, op den zuidelijken rivier-oever.

Ook gevechtstrein-II-2 R.I. bevindt zich om dezelfde reden aldaar.

Spoedige aanvulling der munitievoorraad is voor de meeste zware mitrs. en mortieren der strijdende troepen hoogst gewenscht. Lichte mitrs. en geweer-schutters beschikken nog over voldoende voorraad.

Verpleging.

De op den N. IJsseloever strijdende troepen hebben in den avond van 5 Aug. een warme maaltijd gebruikt. Vóór het inzetten van den aanval op 6 Aug. is aan ieder man een extra noodrantsoen en een tweede gevulde veldflesch uitgereikt.

De keukentrein van 2 R.I. bevindt zich te Wehl.

Geneeskundige dienst.

In den loop van 6 Aug. is op last van C.-2 R.I. een hulpverbandplaats opgericht in het boerderijencomplex Groot Baar. Bij elk bataljon bevindt zich thans één off. van gez. met eenige geneeskundig personeel.

Er is geen bevel gegeven tot het oprichten van hulpposten. De verzamelplaats voor marschvaardige gewonden bevindt zich te Didam.

Verbindingen.

cp.-C.-2 R.I. (boerderij bij pl. 7½ kunstweg Doetinchem/Laag Keppel) is telefonisch verbonden met den D.C., met C.-I-3 R.A. en met zijn B.Cn.

In de bats. is nog geen telef. verbinding tot stand gebracht.

Art. inlichtingsgroepen bevinden zich bij C.-2 R.I. en bij de commandanten der vóórbataljons.

Reeds eenige malen zijn telefonische verbindingen door het vij. avu verbroken geweest.

Gemeenschappen.

In vak 2 R.I. zijn in totaal 12 gevechtsvonders over de Oude IJssel geslagen waarvan 4 over de zuidel. arm bij Kasteel van Keppel en Laag Keppel. Er mag echter niet op worden gerekend dat al deze vonders voortdurend voor overgang bruikbaar zijn, aangezien de Oude IJssel onder hevig vij. avu ligt. Ook de kunstweg Wehl-Hummelo wordt van tijd tot tijd, vooral in de omgeving van Eldrik (stellingterrein van I-3 R.A.), onder vuur genomen.

Krijgsgevangenen en buit.

Vooraf bij 2-I-2 R.I. en bij 3-III-2 R.I. zijn krijgsgevangenen gemaakt. Deze bevinden zich nog respectievelijk in het complex, 300 m oost van HW en bij KM.

Wij stellen ons voor in een volgend artikel te bespreken:

- 1e. welke maatregelen getroffen zullen worden door de Cn. der vóórcompn. en de Cn. der vóórbats., vóórdat door deze Cn. nadere bevelen zijn ontvangen.
- 2e. de door C.-2 R.I. te geven aanwijzingen en bevelen.
- 3e. de door de Cn. der vóórbats. en de C.Cn. te geven bevelen nà ontvangst van de bevelen van den R.C.

DRINKWATERZUIVERING TE VELDE DOOR MIDDEL VAN CHLOORKALK

DOOR Dr. CH. G. J. DORNICKX,

Off. v. gez. 1e kl. Hygienist der Landmacht.

Daar zich te velde meermalen omstandigheden voordoen, waaronder het beschikbare water niet zonder voorafgaande zuivering als drinkwater door den troep mag worden gebruikt, dient het leger over een zuiveringsmethode te beschikken. Hierbij kan alleen een methode bruikbaar worden geacht, die zoowel wat uitvoering als benodigdheden betreft eenvoudig is en in korten tijd kan worden toegepast. Verkregen moet worden onschadelijk drinkwater, dat aan redelijke eischen van helderheid en smakelijkheid voldoet; in 't bijzonder mogen geen ziektekiemen meer aanwezig zijn.

Drie methoden komen voor toepassing in aanmerking: filtratie, koken en toevoeging van desinfecteerende chemische stoffen. De beide laatste zullen als regel door filtratie vooraf gegaan moeten worden.

De vraag rijst of de soldaat de door hem benodigde hoeveelheid water zelf zal dienen te zuiveren (individuele drinkwaterzuivering) of dat zuivering op groote schaal moet plaats vinden (collectieve drinkwaterzuivering), waarna den man water kan worden verstrekt, dat zonder bewerking zijnerzijds kan worden gebruikt. Uit militair oogpunt is de eerste handelwijze aantrekkelijk. Ware een betrouwbare methode voor individueele drinkwaterzuivering bekend, zoo was het vraagstuk opgelost. Van de drie genoemde methoden leent zich alleen de laatstgenoemde voor een oplossing in dezen zin.

Bezien we de genoemde methoden nader:

Filtreeren:

Wenscht men door filtratie als enkele bewerking in korten tijd betrouwbaar drinkwater te verkrijgen, dan dient deze door bacteriën tegenhoudende filters te geschieden. In vele legers, ook in het onze, heeft men filters gekend, waarin de filtratie door porseleinen filterkaarsen geschiedde. Hoewel het grovere vuil door een voorfiltratie door b.v. sponzen werd verwijderd, geraakten de kaarsen spoedig verstopt en vorderden dan geruimen tijd durende reiniging. De breekbare kaarsen waren tegen vervoer enz. zeer weinig bestand. Het Engelsche leger voerde in 1914 waterwagens met een dergelijke filterinrichting mede naar Frankrijk, doch na enkele weken waren de meeste dezer filters reeds onklaar geraakt.

In de latere oorlogsjaren hebben aan Duitsche zijde draagbare Seitzfilters dienst gedaan, waarin filtratie door asbestschijven plaats vond. Bij gebruik van eenigen omvang geraakten ook deze schijven spoedig verstopt en moesten dan ook dikwijls worden vernieuwd. Een proefneming met deze filters acht ik belangwekkend, doch is het m.i. twijfelachtig of zelfs bij slagen dezer proef-

neming aanschaffing van deze filters voor ons leger aanbeveling verdient. In oorlogstijd zullen uit het buitenland als regel geen nieuwe filterschijven kunnen worden betrokken. Afgezien van de vraag of de schijven zich tot jarenlang opleggen in magazijnen leenen, is het onmogelijk thans te schatten, hoe groot de op te leggen voorraad zou moeten zijn. De kans, dat de filters na eenigen tijd door gemis aan schijven niet meer zouden kunnen worden gebruikt, acht ik niet klein.

Koken:

Bij troebel water zal filtratie vooraf dienen te gaan, die thans alleen grove verontreinigingen dient te verwijderen. Voordeel dezer methode is haar groote betrouwbaarheid.

Wil het product eenigszins smakelijk zijn, dan dient het gekookte water sterk af te koelen, waarmede geruimen tijd gemoeid kan zijn. Men heeft daartoe ingewikkelde toestellen samengesteld, waarin het gekookte water door het tegenstroomende ruwe water werd gekoeld. Het Duitse leger beschikte over dergelijke „Fahrbare Trinkwasserbereiter“, die tevens een filter bevatten. Het waren groote en zware voertuigen, die voor algemeene toepassing te velde ongeschikt waren. Het grootste type met een capaciteit van 1000 l per uur had een eigen gewicht van 2450 kg.

Voor het koken is een groote hoeveelheid brandstof benodigd. Zelfs als deze in oorlogstijd steeds in voldoende mate verkrijgbaar is, beteekent het regelmatig aanvoeren hiervan toch een bezwaar der methode.

Een bezwaar is voorts, dat, waar de rookontwikkeling door keukenwagens meermalen vijandelijk vuur heeft aangetrokken, dit ook bij deze wijze van waterzuivering het geval zal kunnen zijn.

Volledigheidshalve vermeld ik, dat ook in de keukenwagens water kan worden gekookt. Men verwachtte hiervan echter niet te veel, daar het regelmatig bereiden en warm houden der spijsen reeds veel van de capaciteit dezer wagens vergt.

Chemische stoffen:

Uit het tot nu toe vermelde blijkt, dat er voor mij aanleiding bestond, de waterzuivering door toevoeging van chemische stoffen aan een onderzoek te onderwerpen. Dit was te meer het geval, waar in de Geallieerde legers deze wijze van waterzuivering op groote schaal is toegepast.

a. *individueel* toegepast, b.v. door het toevoegen van een of meer tabletten van de te gebruiken stof aan de gevulde veldflesch, zal de chemische zuivering steeds onbetrouwbaar zijn. Algemeen zijn chloorpraeparaten voor dit doel aangewend. Door de in het ruwe water aanwezige organische en anorganische stoffen wordt een deel van het toegevoegde chloor gebonden. Deze hoeveelheid zal bij de individueele drinkwaterzuivering als regel belangrijk zijn, daar het onmogelijk is een deel dezer stoffen door voorfiltratie te verwijderen. Het chloorbindend vermogen van verschillende watersoorten loopt sterk uiteen. Het is dan ook onmogelijk aan te geven hoeveel tabletten per veldflesch nodig zijn. De eene maal zal teveel, een andere maal te weinig chloor worden toegevoegd. Aan Duitse zijde heeft men aan de soldaten 2 soorten tabletten verstrekt; met de tweede soort kon het overschot chloor, dat steeds in groote dosis werd toegevoegd, worden gebonden, daar het water anders door het hooge chloorgehalte te onsmakelijk was. Hierdoor verliest de behandeling veel van haar

eenvoud en de smaak van het product zal zeer dikwijls te wenschen overlaten, daar de te binden hoeveelheid chloor sterk zal wisselen.

In ons land verrichtte tijdens de mobilisatie WOLFF proeven met het halazone, het dichloorparasulfamidobenzoezuur, dat door DAKIN en DURHAM in 1917 voor de drinkwaterzuivering te velde werd aanbevolen. WOLFF verkreeg met hoeveelheden, tweemaal zoo groot als door de Engelsche schrijvers was aangegeven (tot 8 mg per l water) behoorlijke resultaten.

Voor de individueele zuivering kan dit praeparaat diensten bewijzen. Het wordt thans in ons land niet meer vervaardigd en bleek in 1925 ook in het buitenland niet verkrijgbaar te zijn. Voor aanmaak in vreedstijd is het ongeschikt, daar het snel in werkzaamheid terugloopt. VAN ITALLIE vond in tabletten, die nog geen jaar werden bewaard, nog slechts 6—13,6 % van het chloorgehalte terug. In oorlogstijd zal aanmaak hier te lande mogelijk zijn. Het waterzuiveringsvraagstuk is daarmede echter geenszins opgelost, daar ook met dit praeparaat het bezwaar der onzekere doseering blijft bestaan.

Voorts is het voor mij een vraag of er op vertrouwd mag worden, dat het meerendeel der manschappen van de noodzakelijkheid het verstrekte zuiveringsmiddel regelmatig toe te passen, doordrongen zal zijn. Ik zou de individueele zuivering dan ook alleen willen zien toegepast op oogenblikken, dat de collectieve zuivering op groote bezwaren stuit b.v. bij groote beweeglijkheid van bepaalde onderdeelen, door afzonderlijk dienstdoende patrouilles e.d.

b. Naast de individueele waterzuivering dient de *collectieve* te kunnen worden toegepast. Gebruikt dient te worden een chemische stof, die of door haar bestendigheid in vreedstijd kan worden opgelegd of een verbinding, die in oorlogstijd regelmatig hier te lande kan worden aangemaakt.

Het laatste verdient m.i. de voorkeur, daar in het eerste geval weder een practisch onmogelijke schatting van de benodigde hoeveelheid moet worden gemaakt. Daar mij echter een dergelijke stof niet bekend is wordt ons deze moeilijkheid bespaard.

Waar chloorkalk aan de tweede voorwaarde voldoet, gebruikte ik bij mijn proeven caporiet. Dit is een vrij bestendige chloorkalk. Hoewel deze in oorlogstijd in ons land moeilijk zal zijn te verkrijgen verandert hierdoor niets aan het principe der verrichte proeven. Caporiet is niet dermate bestendig, dat het in vreedstijd zou kunnen worden aangeschaft.

Gebruik van chloorkalk heeft gedurende den wereldoorlog op groote schaal o.a. in het Engelsche leger plaats gevonden.

Voorfiltratie:

Aan het chloreeren dient filtratie vooraf te gaan, waardoor een groot deel der in het water aanwezige stoffen en bacteriën wordt verwijderd. De chloreering van het filtraat vereischt daardoor minder chloor en de smaak van het eindproduct verbetert.

Te velde zal deze filtratie door een eenvoudig filter en in korten tijd dienen te geschieden. Toevoeging van aluin is dan ook noodzakelijk. Zooals bekend is ontstaat hierdoor het vlokke Al₂(OH)₃. Deze vlokvorming wordt bevorderd door het gelijktijdig toevoegen van de halve hoeveelheid Na₂CO₃. De Engelschen gebruikten dit mengsel als z.g. clarifying powder bij hun waterwagens en filtreerden onmiddellijk na de toevoeging van dit poeder door flanel. Het verdient echter sterk aanbeveling het water na de toevoeging der genoemde stoffen 15—30 minuten te laten staan. Hierdoor komt de vlok-

vorming goed tot stand en bezinkt een groot deel der vlokken, waarin een groot deel van het te verwijderen vuil reeds voor de filtratie aan het water wordt onttrokken. Dit bezinksel kan bij de filtratie achterblijven, waardoor het filter veel minder snel verstopt geraakt. Waar de filtratie bovendien eenvoudig moet zijn, wordt het filtraat op deze wijze belangrijk zuiverder, dan wanneer onmiddellijk gefiltreerd wordt.

Flanel kon mij als filter niet voldoen; òf het filtraat was niet helder òf, wanneer door filtreren door meerdere lagen flanel wel een helder filtraat werd verkregen, geraakte het filter veel te snel verstopt. Na enkele andere filters geprobeerd te hebben, kwam ik tot filtratie door een ong. 20 cm dikke laag metselzand. Hierdoor werd in voldoende korten tijd een helder filtraat verkregen. Een voordeel van dit filtermateriaal is, dat dit zand vrijwel overal kan worden verkregen. Is het filter verstopt, zoo kan het zand worden schoongewassen. Bij meer samengestelde filters geschiedt dit door terugspoeling.

Achteraf bleek mij, dat zandfilters in het laatst van den oorlog veelvuldig in de Geallieerde legers te velde zijn toegepast.

Chloreeren:

Wil men het filtraat chloreeren (chloorkalk, chloorgas) dan is het noodzakelijk, dat men weet in welken vorm en hoeveelheid deze stof inwerkt. Hiernaar dient de inwerkingstijd te worden bepaald, terwijl omgekeerd een bepaalde chloreeringstijd kan worden vastgesteld en hiernaar de chloordosis kan worden geregeld.

In verband met den in den aanvang gestelden eisch, dat het proces te velde in niet te langen tijd moet plaats vinden, nam ik een chloreeringstijd van 30 minuten aan.

Bij de individueele waterzuivering wees ik reeds op het verschil in chloorbindend vermogen van verschillende watersoorten. Te velde dient dus, als steeds bij waterchloreering, een, en onder deze omstandigheden een eenvoudige, proef beschikbaar te zijn, om te kunnen bepalen, welke chloorverbinding aanwezig is en in welke dosis dit, althans ongeveer, het geval is.

In den oorlog is deze noodzakelijkheid ook gevoeld en werkte men in het Engelsche leger met de z.g. Horrocks test.

Bij deze test worden aan gelijke hoeveelheden van het gefiltreerde water stijgende doses chloor toegevoegd b.v. van 1 tot 6 mg chloor per liter. Als reagentia worden een oplossing van zinkjodide en een stijfseeloplossing gebruikt. Na een half uur wordt van beide oplossingen enkele druppels bijgevoegd. De proef wordt in wit emaillekertjes verricht. Begint men de reagentia toe te voegen aan het bekertje met de kleinste chloordosis en vervolgens aan de opvolgende, zoo ziet men b.v. in het bekertje waaraan 4 mg chloor per liter was toegevoegd een blauwe verkleuring optreden. De kleinere chloordoses zijn dus geheel gebonden na 30 minuten, terwijl, wanneer aan het betrokken water een hoeveelheid chloorkalk, overeenkomende met een chloorgehalte van 4 mg per liter wordt toegevoegd, na 30 minuten nog chloor in het water valt aan te toonen. (Chloor maakt de jodium uit de zinkverbinding vrij, hetgeen met de stijfseeloplossing de blauwe verkleuring geeft).

Hieruit volgt, dat gedurende 30 minuten desinfectie door het chlooroverschot heeft plaats gevonden.

Aanvankelijk ging ik volgens deze methode te werk, doch verkreeg met enkele watermonsters geen goede bacteriologische uitkomsten. Uit kleine

hoeveelheden van het gechlloreerde water werden nog colibacillen gekweekt. ¹⁾

Een verklaring hiervoor vond ik o.a. in het proefschrift van Ir. HOLWERDA. Wordt chloor in water gebracht, dan ontstaat o.a. het onderchlorigzuur, het HOCL. Deze verbinding heeft een zeer sterk desinfecteerend vermogen. Bevinden zich in het water organische stoffen en NH_3 , en dit zal in het te velde te zuiveren water vrijwel steeds het geval zijn, dan wordt een deel van het chloor hieraan gebonden. De aard en het verloop der reacties tusschen het NH_3 en het chloor hangen af van de verhouding, waarin beide stoffen aanwezig zijn, waarbij ook andere factoren van beteekenis zijn o.a. de pH van het water. Zelfs kan aanvankelijk al het chloor aan de NH_3 worden gebonden onder vorming van NH_2CL , NCL_3 en NHCL_2 . Deze laatste verbindingen zijn onbestendig, zoodat vervolgens weder afsplitsing van chloor onder vorming van HOCL plaats vindt.

Met de jodometrische bepaling, zooals die ook in de Horrocks' test wordt gebruikt, bepaalt men een deel der verbindingen tusschen de organische stof en het chloor, alsmede de ammoniak-chloorverbindingen mede. De genoemde verbindingen hebben voor een deel wel desinfecteerende kracht, doch deze is bij de meeste veel minder sterk dan die van het HOCL.

Wil men in 30 minuten een sterke desinfectie bereiken, dan is men aangevozen op de werking van het HOCL of met in desinfecteerende kracht met het HOCL overeenkomende verbindingen. Men dient alzoo een reagens te gebruiken, dat specifiek is voor het aantoonen van HOCL. Een dergelijk reagens vinden we in het methylovanje.

Wordt aan met 2% HCL aangezuurd water methylovanje (in oplossing van 1 op 5000) toegevoegd, dan ziet men een roode verkleuring ontstaan. Bij aanwezigheid van HOCL treedt echter weder onmiddellijk ontkleuring op. HOLWERDA acht bepalingen met het methylovanje van veel waarde; hij toonde aan, dat de reactie niet door organische of anorganische bestanddeelen van het water gestoord wordt.

Voorts geeft deze schrijver antwoord op de vraag of, indien het toegevoegde chloor eerst geheel of gedeeltelijk aan NH_3 wordt gebonden, het feit, dat na b.v. 30 minuten een bepaalde hoeveelheid HOCL wordt gevonden, de conclusie rechtvaardigt, dat een desinfectie bereikt is, als door de gevonden hoeveelheid HOCL gedurende 30 minuten inwerkende, zou zijn tot stand gebracht. Moet deze vraag ontkennend worden beantwoord, dan is het principe van proeven als die volgens HORROCKS veroordeeld. HOLWERDA komt echter op grond van door hem verrichte proeven tot de conclusie, dat de in aanmerking komende tusschenproducten (NCL_3 en NHCL_2) een minstens even sterke desinfecteerende werking hebben als het HOCL en een werkwijze volgens HORROCKS betrouwbaar mag worden geacht, zij het dan, dat reagentia moeten worden gebruikt in overeenstemming met de chloorverbinding, welke men wenscht aan te toonen. Daar de hoeveelheid chloor, die in het water aanwezige stoffen binden, afhankelijk is van de hoeveelheid van het toegevoegde chloor, heeft de werkwijze volgens HORROCKS nog het voordeel, dat deze factor in de proef tot uiting komt.

Op grond van het hierboven vermelde volgde ik bij mijn proeven het principe van HORROCKS, doch gebruikte verder als reagentia een 2% HCL oplossing en een methylovanjeoplossing van 1:5000.

¹⁾ Colibacillen komen normaal in grooten getale in ontlasting voor. Bij het bacteriologisch drinkwateronderzoek wordt hun aanwezigheid als aanwijzing beschouwd, dat het onderzochte water faecale verontreiniging bevat.

Te bereiken desinfectie:

De vraag moet worden gesteld, welke graad van desinfectie moet worden bereikt. HOLWERDA meent, dat de voorfiltratie de colititer tot 1 c.c. zal terugbrengen, d.w.z. dat 1 c.c. de kleinste hoeveelheid filtraat is, waaruit nog colibacillen kunnen worden gekweekt. Dit moge voor waterleidingen waar zijn, bij de eenvoudige filtratie, zooals die te velde zal worden toegepast zullen zeker in kleinere hoeveelheden van het filtraat colibacillen aanwezig kunnen zijn. Met 0.2 mgHOCL per liter verkreeg HOLWERDA in 5 minuten, en met 0.1 mg in 15—30 minuten een honderdvoudige desinfectie.

Bij het bacteriologisch wateronderzoek op het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid is 25 c.c. de grootste hoeveelheid, die als regel van een watermonster op de aanwezigheid van colibacillen wordt onderzocht. Blijkt, dat in 25 c.c. van het gechloreerde water geen colibacillen meer kunnen worden aangetoond, dan mag m.i. het resultaat der desinfectie voldoende worden geacht. Toch heb ik bij mijn proeven een zwaardere eisch gesteld en ook 60 c.c. op de aanwezigheid van colibacillen onderzocht.

Zooals aanstonds zal blijken zijn dan de chloordoses, benodigd om in 30 minuten de gewenschte desinfectie te verkrijgen zoo hoog, dat de smaak van het water bedorven wordt. (Is de colititer van het filtraat b.v. 0,001 c.c. zoo moet, wil in 25 c.c. na de desinfectie geen colibacil meer voorkomen, een 25000-voudige desinfectie worden bereikt).

Bindt men echter na afloop der chloreering het overschot der chloorverbindingen, dan kan een product worden verkregen, dat aan te stellen eischen van smakelijkheid voldoet. Dit kan b.v. op snelle wijze worden verkregen door toevoeging van geringe hoeveelheden Na_2SO_3 . Bij collectieve drinkwaterzuivering, die uit den aard der zaak door voor deze werkzaamheden opgeleid personeel zal dienen te geschieden, acht ik dit geen bezwaar. Chloreering met den smaak niet bedervende doses vordert enkele uren. Dit zal te velde veel meer bezwaren opleveren, dan de toevoeging van een chloorbindende stof.

(Slot volgt).

ZOOALS HET VROEGER WAS

DOOR FR. DE WITT HUBERTS,
Generaal-majoor b.d.

III.

Wij hebben in I en II van deze reeks meegedeeld, hoe er eertijds oorlog gevoerd werd en op welke wijze men de legers aanvulde; thans iets over *de betaling, de soldij*, een woord afkomstig van den naam der Romeinsche gouden munt solidus, waarmee de krijgsknechten van Rome betaald werden en waarvan de uitdrukkingen soldenier en soldaat zijn afgeleid.

Oorspronkelijk geschiedde het dienen niet voor geld; er bestond in vele landen een *wapenrecht*, dat slechts toekwam aan de bevoorrechte klassen. Daarna kende men een *wapenplicht* voor ieder weerbaar man, bij de Germanen beperkt tot hen, die een eigen hoeve bezaten.

Onder de Romeinen telde men \pm 190 n. Chr. nog „voluntarii”, d.w.z. mannen, die noch wegens leeftijd, noch voor loon tot den krijgsdienst gedwongen konden worden, doch vrijwillig in hulpbenden dienden.¹⁾ Doch op die wijze konden de legers niet op sterkte worden gehouden en reeds gedurende het lange beleg van de Etrurische stad Veii (van 406—396 v. Chr.) was FURIUS CAMILLUS, aanvoerder der Romeinen, verplicht zijn mannen met geld te betalen, terwijl bij de Grieken dit zelfs geschiedde tijdens het leven van PERICLES, die in 429 v. Chr. stierf.

Voor een landbouwende bevolking was het trouwens zeer bezwaarlijk aan de talrijke veldtochten deel te nemen; de behoefte om steeds over gewapende mannen te beschikken deed de betaalde benden ontstaan, die zich, veel later, als een nieuwen stand aaneensloten en omstreeks de 12e eeuw reeds een geboortestand vormden, vooral toen erfelijk grondbezit ook als loon werd toegekend voor krijgsdiensten.

Naarmate de vasallen zich onafhankelijker voelden, viel het den leenmannen steeds moeilijker hun leenheeren met wapenknechten bij te staan en moesten deze worden betaald en zoo werd langzamerhand de soldenier geboren.

In Duitschland komen deze reeds voor onder KAREL DE GROOTE, in Engeland daarentegen eerst sinds \pm 1050, in Frankrijk worden onder Lodewijk VI de eerste betaalde gemeente-vendels opgericht, waarvan de mannen den veelzeggenden naam „avanturier” of „bandit” droegen; geen wonder, omdat de loontrekkende krijgsknecht zoo dikwijls was aangewezen op wat hij zich van den vijand toeëigenen kon.

Ook zijn opvolger LODEWIJK VII (\pm 1137) had veel bezoldigde troepen, waarbij talrijke vreemdelingen, vooral Engelschen en de z.g. „Brabançons”; deze laatsten om hun gewelddaden beruchte benden.

In de middeleeuwen maakte men in Frankrijk nog onderscheid tusschen

¹⁾ J. WAGENAAR. *Vad. Hist.* I 194.

de „mercenaires”, de hulptroepen, en de „stipendiaires”, de loontrekkenden, die echter meestal van adel waren. Onder PHILIPS II AUGUST heetten de troepen die soldij ontvingen „soudoyers”, terwijl LODEWIJK DE HEILIGE in de 13e eeuw zijn arborstschutters 15 déniers per dag uitkeerde, de lagere adel 2 en de ridders 5 sous kregen en de baanderheeren dagelijks 10 sous.

Dat de geregelde betaling nog al eens uitbleef spreekt haast vanzelf; er waren dan ook strenge straffen noodig om de hierdoor ontstane onlusten den kop in te drukken. Zoo vertelt VON FLEMMING ¹⁾, dat hij, die bij verzamelingen in garnizoen of legerplaats om geld riep, zonder genade als oproermaker aan lijf en leven gestraft werd. Ook schrijft hij, dat wanneer men de soldaten „auf Discretion”, d.w.z. zonder betaling liet, zij natuurlijk „thun mehr schaden in dem Lande in einem Tage, als der sold einiger Monathe” ²⁾.

Vastgestelde betaaldagen kende men niet, zooals later, toen men er toe overging de soldij een of twee maal per week uit te keeren, ongeveer gerekend naar de dagelijksche behoeften van de soldaten, omdat zij anders in één dag alles „verspielen, verdebauchiren oder durch die Gurgel jagen”.

Bij de Hansa had men in de 13e eeuw betaalde troepen in dienst, terwijl MARGARETHA DE ZWARTE VAN VLAANDEREN in dezelfde eeuw met soldeniers uit Bourgondië, Picardië, Vermandois enz. optrok „omme Zeeland te conquereren.” ³⁾ In Spanje waren de voor geld aangeworven Almogavares zeer bekend, vooral gebruikt door de Christenen in den guerilla-oorlog tegen de Mooren. Hun naam was afgeleid van het Arabische woord Al-Magavari, verkenner.

De door JAN II VAN HOLLAND in 1318 aan PHILIPS DE SCHOONE geleverde 1500 man, ontvingen aan soldij de banneret of ridder 20, de bachelier of knaap 10 en de escuyer of page 5 stuivers „tournois”. ⁴⁾

Wij vermelden verder nog de „Armagnacs”, om hun ruwheid bekende troepen, in 1410 door BERNARD VII VAN ARMAGNAC aangeworven. Deze bleven tot 1445 als soldij trekkenden bestaan en werden toen door KAREL VII van Frankrijk afgedankt of in zijn staande compagniën ingelijfd. Dezelfde Vorst bepaalde bij ordonnantie van 2 April 1458, dat iedere parochie een boogschutter voor het leger moest leveren, gewapend en gekleed, die zich op feestdagen moest oefenen en als soldij ontving „4 francs par homme par chacun moys qu'ilz nous serviront”. Zij ontvingen den naam francs-archers, omdat zij vrij waren van hoofdgeld en iedere andere belasting.

Dat zij niet hoog in achting stonden bewijst het volgende spotliedje, dat, wat de inhoud betreft, een merkwaardige gelijkenis vertoont met het 4½ eeuw later door SPEENHOF gedichte „De Schutters”!

„Le franc-archer belles armes avoit,
L'espée étoit d'une broche tortue,
Sa dague étoit une cuiller rompue,
D'un pot cassé faisoit sou morion;
Viragon, vignette suz vignon.

Le franc-archer de belle taille étoit,
Bossu, manchot, les jambes contrefaites,
Borgne et morveux, et jamais sans lunettes,
Ayant toujours les mules au talon”. enz. ⁵⁾

¹⁾ Der vollkommene teutsche Sold. 461.

²⁾ Der vollkommene teutsche Sold. 426

³⁾ MELIS STOKE. Rijmkroniek II. 76.

⁴⁾ J. WAGENAAR. Vad. Hist. III. 137.

⁵⁾ Biblioth. de poche. Curiosités milit. IV. 243.

Zij werden dan ook onder LODEWIJK XI afgeschaft en door 600 Zwitsers vervangen. Zwitsers hadden zich reeds sedert lang als soldeniers buiten hun land verhuurd; sinds de 13e eeuw waren het vooral mannen uit Waldstetten, die het soldatenhandwerk als beroep kozen en dit is eeuwen zoo gebleven. Vandaar het bekende gezegde: „point d'argent, point de Suisses". In de 15e eeuw werden zij in Duitsch-Zwitserland „Reisläufer" genoemd, omdat zij een „reis" of veldtocht meemaakten.

Wel werd het dienstnemen herhaaldelijk door de Kantons verboden of trachten zij dit te beperken door zelf de kapitulatiën of soldeniersverdragen af te sluiten, doch de stroom van Zwitsers naar vreemde legers bleef lang aanhouden en ook in ons Statenleger komen de Zwitsers of Grisons, zoo genoemd naar hun grijze jassen, op de Staten van Oorlog ¹⁾, als soldij-trekkenden jaren achtereen voor.

In de 14e eeuw heette in Frankrijk de betaling ook „montre", naar de monstering. Het geld daarvoor werd o.a. door KAREL V (1360—1380) gevonden door een belasting op de dranken, KAREL VII inde dit door „la taille", een heffing van de niet-adellijken en van hen, die niet tot den geestelijken stand behoorden. De oudere krijgslieden ontvingen toen 10 livres per dag, de boogschutters 4, de pages 3 livres.

Een even slechten naam als de Armagnacs had de Magna Gardia, verdeeld in z.g. Zwarte Benden van ± 6000 man, in 1464 in dienst van Koning MATHIAS van Hongarije en die ook in ons land tot omstreeks 1517 schrik hebben verspreid in Gelderland, West-Friesland enz.

In ons land vinden wij in de eerste helft van de 14e eeuw, o.a. in Deventer, betaalde soldaten, n.l. 520 ruiters, terwijl de stad in 1366 eenige soldeniers tegen „soelt" in dienst neemt ²⁾ en Zutphen in 1371 de verplichting zijner poorters verlichtte door voor den waakdienst bezoldigd volk te werven ³⁾. Ook Arnhem had in 1387 reeds „Wapentuers" of betaalde wapenknechten ⁴⁾. Onder Graaf WILLEM IV bezat Gorinchem in 1407 een bezetting van 500 man, die soldij ontving, volgens de rekeningen van den thesaurier van Holland ⁵⁾, bedragende per man 5 grooten daags en per hoofdman over 25 een Wilhelmsgulden.

In 1406 wordt aan PIETER BUYTEWECH GHERYTZ in Den Haag geld gegeven „dat die stede van Leyden totten soudenaren gaf, tot Woudrichem te brengen ende den soudenaren aldaer te betalen" ⁶⁾. Ook ARNOLD VAN GELDER gebruikt in 1435, in zijn strijd tegen ADOLF VAN GULIK, betaalde ruiters, stalbroeders genaamd ⁷⁾, en in de Tresor.rekeningen van Dort over 1456 staat opgeteekend, dat betaald werd „den wapentuers die als scutten off artegiens uitgeweest ende int heer gelegen hebben mit bogen ende scutten, tot hair soudie" (soldij) „ende dachgelt van 4 stuuers s dages dit sii ontfangen hebben, hair peesgelt" (geld voor boogpezen) „als elken van hen noch enen stuwer elcx dages dat hii mit sinen boge utgeweest heeft" ⁸⁾.

Wij zouden gemakkelijk nog meer voorbeelden uit ons land kunnen aan-

¹⁾ Arch. Raad v. State. Algem. Rijksarch. den Haag.

²⁾ Cameraarsreken. Deventer III. 641.

³⁾ Bijdr. Meded. Gelre VIII.

⁴⁾ v. HASSELT. Arnh. Oudh. III. 22.

⁵⁾ J. WAGENAAR. Vad. Hist. III. 377.

⁶⁾ Kron. Hist. Gen. VIII. 204.

⁷⁾ Bijdr. Vad. Gesch. V. 133.

⁸⁾ Kron. Hist. Gen. 1856. 178.

halen, voornamelijk uit de stadsrekeningen, waaruit blijken kan, dat op het einde van de 15e eeuw bijna alle steden huursoldaten in dienst hadden, slechts willen wij nog vermelden hoe in 1523 de Groningsche schutten en een vendel burgers weigerden uit te trekken, daar men hun geen soldij wilde betalen, welke 4 Philips-guldens per maand bedroeg voor de knechten en voor de bevelhebbers 25, „dat voortyts niet geschien was, dat men bevelsluiden ofte schutten en borgeren geldt gave”¹⁾; een bewijs dat men de „borgerij” en de „schutgilden”, althans tot dat tijdstip, nog steeds als vrijwilligers gebruikte.

Wij hebben reeds gewezen op het niet of ongeregeld betalen van de soldij. WILHELM VON SCHAUMBURG, een aanvoerder van de landsknechten vertelt vreemde staaltjes hoe bevelhebbers en ook de soldaten zich bij geldgebrek wisten te behelpen. In 1493 b.v. toen Arras belegerd werd, was men met de betaling ruim drie maanden ten achter en ontstond er onder de belegeraars een oproer, zoodat toen MARGARETHA, dochter van MAXIMILIAAN van Oostenrijk, de plaats voorbij wilde trekken en bescherming vroeg tegen de woeste landsknechten, haar die geweigerd werd, tenzij men de soldij betaalde. Op belofte van te mogen plunderen, wist men de troepen echter over te halen MARGARETHA met haar gevolg door te laten en toen de stad gevallen was geschiedde de plundering zóó grondig, dat er niets van waarde overbleef, waarna de soldaten stroowissen aan de stadspoorten ophingen en de stad te koop aanboden aan de Koningen van Frankrijk en Engeland!

Een ander maal, als Hertog ALBRECHT VAN SAKSEN tegen Brugge optrekt met de ruitery, laat hij de voetknechten in Damme achter. Toen de hertog het geld, bestemd om zijn troepen voor Brugge te betalen, in vaten liet aanvoeren en de achtergebleven infanterie dit vernam, maakte deze zich, ofschoon men haar niets schuldig was, van het geld meester en verijdelde de pogingen om het terug te krijgen door niemand in Damme toe te laten. Eerst na de zwaarste bedreigingen en door de „grosten Hansen” gevangen te nemen, kwam er, althans een gedeelte van het gestolen geld weer terecht.

In het begin van de 16e eeuw had Hertog KAREL VAN GELRE „Hoefftlyude ind Kriechsknechte” voor 3 maanden aangenomen tegen „4 enkell gulden van gewicht” per maand en „vry Roevery”. Wonnen zij een „ordinierden Storm ofte Slachte”, dan werd gerekend, dat de aangevangen maand voorbij was en een nieuwe soldijmaand begon, terwijl de Vorst 8 dagen vóór het einde hunner verbintenis bepaalde of hij hun dienst nog langer behoefde. Deze punten hadden de troepen schriftelijk beloofd „te halden sonder argelist”.

Ook werd er gezorgd dat een ieder zijn deel kreeg van „de Roevery”; toen MAERTEN VAN ROSSUM n.l. den 15en Sept. 1528 op last van den hertog met de knechten, die in Arnhem lagen, naar Eemnes en Megen trok, werden er zeer veel gevangenen en vee buit gemaakt. Hiervan kwam den hertog $\frac{1}{2}$ en den maarschalk $\frac{1}{10}$ toe, en om dit gedeelte in handen te krijgen, moesten de rotmeesters worden opgeroepen om hun „scharpelyk” den eed in herinnering te brengen, dat de knechten dienden in te leveren hetgeen zij hadden geroofd²⁾.

HUBERT THOMAS, geheimschrijver van den Palsgraaf van den Rijn, verhaalt in een H.S.³⁾ hoe onmenschelijk hertog MAURITS VAN SAKSEN handelde, om aan het betalen van soldij te ontkomen. In strijd zijnde met Keizer KAREL V,

¹⁾ Bijdr. Vad. Gesch. V. 133.

²⁾ Geld. Oudheden I. 343.

³⁾ VULPIUS. Curiositeiten V. 411.

rukte hij in 1551 met een leger, waarbij troepen van marktgraaf ALBRECHT VAN BRANDENBURG en van den graaf van Oldenburg, naar Frankfort, waarvoor het beleg geslagen werd. Wegens den kort daarop gesloten vrede werd dit echter opgebroken, „Herzog Moriz aber war seinen Soldaten viel Sold schuldig und wusste nicht wie er ihnen entkommen sollte. Da liess er sein Gezelt anstecken und Feuer in's Lager werfen, worüber 400 Kranken umkamen und machte sich mittlerweile aus den Staube”!

In 1574 werd de overste luit. BROECKHUYSEN in Hoorn bijna het slachtoffer van de woede der burgers, omdat hij Krommenie, Krommeniedijk en Westzanen ontruimd had voor de Spanjaarden. Tot zijn verontschuldiging voerde hij echter aan, dat de Gedeputeerden van de Staten hem in vijf weken geen leening, noch kruit, loof of lonten gezonden hadden.¹⁾

Doch langzamerhand kwam ook aan dergelijke toestanden een einde en geschiedde de betaling geregelder, al bleven de bronnen waaruit geput werd dikwijls onzeker, o.a. onder LODEWIJK XIV, die bij de ordonnantiën van 20 Juli 1660 en 20 Nov. 1663 bepaalde, dat de soldaten 5 sous per dag zouden ontvangen, doch dat te velde dit geld betaald moest worden door de provinciën, waar het leger doortrok.

In ons land ziet men bij vonnissen van den krijgsraad in de 17e en 18e eeuw, dat desertie aan de delinquenten zwaarder werd gestraft, indien zij „haare regtelyke Leeningen ende alle hetgene haar was beloofd, van tydt tot tydt hebben bekomen, sonder dat sy ergens over hebben te klagen”.²⁾ Uit no. 176 van hetzelfde Vierschaararchief blijkt, dat het geknoei met de soldij nog immer voortwoerde; in een vonnis van 17 April 1631 is te lezen, dat bij de comp. van den graaf van WALDECK een soldaat op halve gage was aangenomen, die geen tocht of wacht te doen had, doch slechts de wapens in de hand nam „opde Monsteringen ende Paraden”.

Het is natuurlijk ondoenlijk een overzicht te geven hoeveel de soldij vroeger bedroeg; dit verschilde naar de landen, de tijden en de wapensoorten. Hij die hiervan meer wil weten, kunnen wij aanraden de Staten van Oorlog³⁾ of de Pamflettenverzamelingen van KNUTTEL⁴⁾ en anderen te raadplegen.

Gedwongen of vrijwillig dienen zonder betaling is reeds sedert eeuwen verdwenen en het is dan ook geen wonder, dat de maarschalk TRIVULZIO, op de vraag van den Franschen Koning LODEWIJK XII (1498—1515), wat hij behoefde om het hertogdom Milaan te veroveren, antwoordde:

„Er zijn drie dingen noodig, Sire, geld, geld en nogmaals geld.”

In dit opzicht kan men zeggen: „Plus ça change, plus ça reste la même chose”.

¹⁾ P. BOR. Nederl. Beroerten VII 10 b.

²⁾ Ho. Mil. Vierschaar. 262. Alg. Rijks Arch. den Haag.

³⁾ Arch. Raad v. State, Alg. Rijks Arch.

⁴⁾ Kon. Bibl. den Haag.

ADVIEZEN EN INLICHTINGEN

Vraag 22. Bij de parade, welke te 's-Gravenhage op 31 Aug. j.l. op de Maliebaan is gehouden, is het mij opgevallen, dat, onder de z.g. niet-ingedeelde officieren, officieren van de Zeemacht in groote tenue aanwezig waren, terwijl alle Landmacht-officieren in dagelijksche tenue verschenen waren.

Aangezien naar mijn opvatting een parade beschouwd moet worden als een eere-betoon voor dengene, voor wien de parade wordt gehouden, moet alles wat eenige luister daarbij kan aanbrengen, niet achterwege worden gelaten. En tot die luister reken ik o.m. de groote tenue.

Ik kan mij begrijpen, dat de ingedeelde officieren van wege de uniformiteit, op dezelfde wijze gekleed moeten gaan als de troep, en daar deze niet in ceremonieele tenue kan verschijnen, is er iets voor, om voor de officieren geen uitzondering te maken. Echter heb ik in het voorjaar een eere-escorte van de cavalerie zien uitrukken, waarbij de ingedeelde officieren wel in ceremonieele tenue gekleed waren; blijkbaar verzetten de voorschriften zich niet daartegen.

Maar voor de niet-ingedeelde officieren staat het anders; naar mijn meening zou voor deze — voor zoover zij van een ceremonieele tenue mocht zijn voorzien — voorgeschreven kunnen worden, dat zij in ceremonieele tenue op de parade verschijnen.

Antwoord. Bij de Koninklijke marine is voorgeschreven (deel 1 Verordeningen Koninklijke marine VII art. 60) dat op verjaardagen van H. M. de Koningin de groote tenue wordt gedragen van het tijdstip van de parade (9.00) tot zonsopgang. Bedoelde officieren van de zeemacht waren dus in de voor hen juiste tenue.

Bij de Koninklijke landmacht, waar eertijds een overeenkomstige bepaling bestond, bestaat deze niet meer, aangezien er mede rekening moest worden gehouden, dat slechts de beroepsofficieren verplicht zijn een ceremonieele tenue te bezitten.

Bij *parades* wordt de tenue bepaald — mede voor de niet ingedeelde officieren — door den Inspecteur der troepen, zijnde de hoogste militaire autoriteit ter plaatse, met dien verstande, dat te 's-Gravenhage de Gouverneur der Residentie als zoodanig optreedt. Teneinde eenheid te verkrijgen in de tenue van alle niet ingedeelde officieren der Koninklijke landmacht is te 's-Gravenhage voor deze officieren tot dusver voorgeschreven de dagelijksche tenue met wandelsabel en model decoratiën. Wij kunnen inzonder in tusschen verzekeren, dat zijn wensch de aandacht van de betrokken autoriteit heeft.

De tenue, uitrusting en bewapening van *eere-escorten* en *eere-wachten* wordt, rekening houdende met eventuele aanwijzingen gegeven door dengene, die met de regeling van het bezoek is belast, bepaald door den garnizoenscommandant. (Garnizoensdienst, art. 57). Ook wij zagen eenige malen in de Residentie een eere-escorte en een eere-wacht met officieren in ceremonieele tenue. Het dragen van een verschillend tenue door officieren en troep geeft o.i. echter geen het oog bevredigend geheel.

Vraag 23. In L.O. 1933 nr. 267, getiteld „Uitvoering van het Algemeen Rijksambtenarenreglement” — welke o.m. werd afgedrukt in *De Reserveofficier*, orgaan der Alg. vereeniging van Nederlandsche res.-officieren, doch niet in „*De Militaire Spectator*” — zijn de vereenigingen genoemd, welke de behoorlijke vervulling door den onder het Departement van Defensie ressorteerenden ambtenaar van zijn plicht als ambtenaar in gevaar kunnen brengen of schaden en waarvan het lidmaatschap derhalve is verboden. Hierbij is niet genoemd de Nationaal socialistische beweging (leider Ir. MUSSERT). Mag een reserve-officier daar dus wel lid van zijn?

Antwoord De aangehaalde L.O. heeft, zooals de titel ook aanduidt, uitsluitend betrekking op ambtenaren, waarop de bepalingen van het Algemeen Rijksambtenarenreglement van toepassing zijn. Voor wat betreft het Departement van Defensie zijn dit uitsluitend de burger-ambtenaren. De reserve-officieren zijn, krachtens art. 1 sub 2 van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, „militair ambtenaren” en dus is L.O. 1933 nr. 267 op hen *niet* toepasselijk. Aangezien deze L. O. voor onze lezers dus — in hun functie van officier of reserve-officier — niet van belang was, hebben wij, mede om geen verwarring te stichten, deze L. O. niet gepubliceerd.

Voor militaire ambtenaren zijn nog steeds van kracht de L.O.'s 1933 nr. 59 en nr. 79, opgenomen in *De Militaire Spectator* Maart 1933. Op grond van het gestelde in laatstgenoemde L.O. mag een reserve-officier, ook wanneer hij niet in werkelijken dienst is, dus geen lid zijn van de N.S.B.

BEOEFENING VAN HET TUCHT- RECHT IN DE WEERMACHT

1. Een dienstplichtig soldaat met groot verlof werd door den kapitein, die het zgn. „jaarlijksch onderzoek” (L.O. 1933, nr. 102) hield, gestraft met vier dagen streng arrest, met de strafreden: „Niet voldaan aan de oproeping om zich te onderwerpen aan het onderzoek, bedoeld in art. 41, derde lid, der Dienstplichtwet”.

Gevraagd: waaraan ontleent vorenbedoelde kapitein zijn strafbevoegdheid ten aanzien van dien groot-verlofganger?

2. De door den betrokken indeelingsdistrictscommandant aan den gestrafte afgegeven straforder houdt in, dat hij zich tot het ondergaan van de hem opgelegde straf, op datum D te 8.00, gekleed in uniform moet melden bij den commandant van het . . . e Regiment infanterie in de A-kazerne te X.

De betrokken regimentscommandant, die een afschrift van bedoelde straforder heeft ontvangen, stelt vast, dat de gestrafte zich op den vastgestelden datum D niet heeft aangemeld.

Gevraagd: welke maatregelen neemt de regimentscommandant en waarop berusten deze?

3. Een oogenblik aannemende, dat de regimentscommandant geenerlei maatregelen als bedoeld in vraag 2, trof — en dus het op die vraag te geven antwoord te dezen buiten beschouwing latende — zij vermeld, dat de gestrafte zich op datum D + 4 te 8.00 te juister plaatse aanmeldde.

Gevraagd: vereischt de te late aanmelding eenig gevolg, c.q. welk, en waarop berust het? Indien daaraan geen verder gevolg wordt verleend, waarom niet?

4. De gestrafte, na zijn aanmelding in de wacht, voorgeleid voor den regimentscommandant, doet aan dien commandant het verzoek om — ter voorkoming van derving van burgerinkomsten — de hem opgelegde straf te mogen ondergaan op vier achtereenvolgende zondagen.

Gevraagd: de beslissing van den regimentscommandant en de overwegingen, welke tot die beslissing hebben geleid.

5. Bij de in arrest stelling voegt de gestrafte den wachtcommandant, die hem de voorwerpen ontnemt welke de gestrafte in de arrestkamer niet mag medenemen, toe: „Man-netje, maak niet zooveel capsones!”

De wachtcommandant maakt van dit gebeurde rapport.

Gevraagd: is ter dier zake krijgstuchtelijke bestraffing van den betrokkene mogelijk, m.a.w. is hij militair in den zin der militaire straf- en tuchtwetten? Bij bevestigende beantwoording, waarop berust die meening?

6. Een paar dagen later, wanneer de wachtcommandant den gestrafte des avonds het nachtleger doet verstrekken, krijgt hij van den gestrafte te hooren: „Opgedonderd, de cel uit of ik sla je dood!”, waarbij de gestrafte, met opgeheven vuist, een dreigende houding aanneemt.

De wachtcommandant maakt daarvan rapport.

Gevraagd: Welk gevolg wordt hieraan gegeven en op welke gronden?

Voor de beste oplossing van deze serie vragen stellen wij weder een exemplaar van het boekwerk „De practijk van het militaire tuchtrecht” beschikbaar.

De inzendingen moeten uiterlijk 1 December 1933 in ons bezit zijn. De beantwoording der vragen en de vermelding van den prijswinnaar zal in het December-nummer worden opgenomen.

ART. 2, 4° W.K.

Naar aanleiding van de beantwoording van de vraag betreffende het militaire tuchtrecht uit het Augustusnummer, zoude ik gaarne het volgende naar voren willen brengen.

De hooggeachte Redactie gaat er bij de door haar gegeven oplossing van uit, dat de C.C. *zekerheid*, althans een hooge mate van waarschijnlijkheid, moet hebben verkregen, dat den dpl. terzake nog niet twee maal te voren straf is opgelegd, en dat dientengevolge kennisneming van het strafregister noodzakelijk is, althans in vele gevallen zeer wenschelijk. Deze zienswijze, door de Redactie voorgestaan, steunt kennelijk op aant. 3 ad art. 2, 4° W.K. in „de Practijk van het Militaire Tuchtrect”, welke aantekening op haar beurt vermoedelijk verwant is aan het artikel van den toenmaligen Eersten Luitenant A. J. J. M. LOHMEIJER in M.R.T. XXIII, blz. 238. Ongetwijfeld is de vertraging in de bestraffing, welke door dit nagaan van het strafregister noodzakelijkerwijze ontstaat, uit krijgstuchtelijk oogpunt zeer te betreuren. Dwingt evenwel art. 2, 4° W.K. inderdaad tot deze opvatting? Is deze bepaling niet veeleer als volgt uit te leggen: „... *tenzij* blijkt, of *tenzij* den strafoplegger bekend is, dat den schuldige reeds tweemaal te voren ... straf is opgelegd” ... (kan de strafoplegger een krijgstuchtelijke straf opleggen)?

Prof. Mr. VAN DER HOEVEN vermeldt in Deel III blz. 89, dat art. 2, 4° in het Ontwerp 1897 luidde:

4°. de feiten omschreven in de artikelen 310 en 321 van het Wetboek van Strafrecht, door een ingescheept militair begaan aan boord van een oorlogsvaartuig, indien het begane feit naar het oordeel van den in n°. 2 vermelden meerdere van zóó lichten aard is, dat de zaak buiten strafrechtelijke behandeling kan worden afgedaan; *tenzij* den schuldige reeds tweemaal tevoren wegens de in die artikelen omschreven feiten eenige straf is opgelegd;

Zijn militairen aan boord ingescheept, dan is het te omslachtig om voor dergelijke zaken een Krijgsraad bijeen te roepen; dit zou vaak een langdurige vertraging van de behandeling tengevolge kunnen hebben, hetgeen met het oog op de krijgstucht zeer ongewenscht is. Aldus de Memorie van Toelichting. Hoe zou evenwel de Commandant van het oorlogsvaartuig aan boord van het strafregister kennis kunnen nemen? Oorspronkelijk was de bedoeling van art. 2, 4° mitsdien uitsluitend een snelle bestraffing te kunnen verkrijgen; deze bedoeling zou door het systeem, door de Redactie en door Kapitein LOHMEIJER voorgestaan, geheel illusoir worden gemaakt. De bevoordingen van het slot van deze bepaling zijn sedert niet gewijzigd; ik meen derhalve aan de boven-voorgestelde uitlegging de voorkeur te mogen geven. Door middel van een juridische redeneering, welke rekening houdt met de geschiedenis van de bepaling, kan men dus komen tot een voor de militaire practijk zeer gewenschte uitlegging.

Men werpe mij niet tegen, dat de C.C. *overtuigd* moet zijn van de juistheid der door hem opgelegde straf. Deze stelling is grootendeels een uitvloeisel van het „in dubiis pro reo” (bij twijfel vóór den beklaagde). Wat is in dit geval het belang van den dpl.? Toch zeker ook onmiddellijke afdoening en de zaak niet slepend te houden? Mocht achteraf de oplegging der krijgstuchtelijke straf onjuist blijken te zijn geweest, dan is dat nog niet erg, want behandeling voor den Krijgsraad blijft mogelijk, en de Krijgsraad moet met de reeds ondergane straf rekening houden (art. 57 W.Kr.).

Mr. P. J. A. CLAVAREAU,

Reserve Eerste luitenant der Huzaren.

Naschrift.

Gaarne nemen wij de beschouwing van Mr. CLAVAREAU op, al ware het alleen, omdat zij blijk geeft van belangstelling voor het militaire tuchtrecht.

De door Mr. CLAVAREAU gegeven oplossing heeft de aantrekkelijkheid van haar eenvoud. Wij meenen haar echter niet te mogen aanvaarden, aangezien de Memorie van Toelichting op art. 2, 4° W.K. zulks naar ons oordeel onmogelijk maakt. Deze Memorie toch zegt aan het slot:

„De uitdrukking is zelfs zoo ruim mogelijk gekozen, omdat het plegen van twee van die oneerlijkheden voor de indiensttreding *de krijgstuchtelijke bestraffing van een derde of volgend feit onmogelijk moet maken*”. (Zie VAN DER HOEVEN, deel III, blz. 90).

REDACTIE.

GEGEVENS VREEMDE LEGERS

BELGIË LVI.

Cadettenscholen.

In verband met de afschaffing van de Pupillenscholen voor het Leger zijn, ten behoeve van de vóóropleiding tot officier, in België twee cadettenscholen opgericht, één te Namen, waar het onderricht in de Fransche taal, en één te Saffraenberg (bij St. Truiden), waar dit in de Vlaamsche taal wordt gegeven, terwijl de z.g. „tweede landstaal” grondig wordt onderwezen. Het maximum aantal leerlingen is voor elke school vastgesteld op 135. Elk jaar kunnen er in de derde klasse (= 1e studie-jaar) 40 leerlingen worden toegelaten, terwijl er in tweede en eerste klasse (= resp. 2e en 3e studie-jaar) vijf leerlingen mogen worden toegelaten buiten hen, die van een lager naar een hooger studie-jaar zijn overgegaan. De leergangen beginnen op 15 September.

Om tot de cadettenscholen te worden toegelaten moet aan de volgende eischen worden voldaan:

1. Belg zijn.
2. Tot een der volgende categorieën behooren:
 - a. Zoon van een militair of oud-militair.
 - b. Broeder van een militair, gesneuveld of bezweken aan verwondingen in en door den dienst, en geen zoon achterlatend.
 - c. Zoon van een ambtenaar of beambte van openbare besturen.
 - d. Zoon uit een gezin met tenminste zes kinderen in leven (het aantal, dat kan worden toegelaten, is beperkt tot twee per gezin).
3. Op 1 October van het jaar van aanneming den leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt (resp. 19 en 20 jaar voor de opvolgende studie-jaren).

De candidaten moeten voor den militairen dienst geschikt zijn. Zij worden vóór het toelatingsexamen aan een geneeskundig onderzoek onderworpen en zoonodig op denzelfden dag aan een tweede onderzoek, door een geneeskundige commissie, wier beslissing onherroepelijk is. De geschikt bevonden candidaten nemen deel aan het toelatingsexamen; wie ongeschikt blijkt, wordt onverwijld teruggezonden.

Om tot het 1e, 2e en 3e studie-jaar der cadettenschool te worden toegelaten, moet de candidaat een bepaald aantal klassen van de Middelbare Scholen of Koninklijke Athenea met goed gevolg hebben doorlopen.

Tot den ouderdom van zestien jaar hebben de cadetten geen verplichting tot vrijwillige dienstneming bij het leger. Daags nadat zij bedoelden leeftijd hebben bereikt, worden de cadetten geneeskundig onderzocht om hun geschiktheid voor vrijwillige dienstneming vast te stellen. Wie geschikt wordt bevonden, gaat een contract aan voor 9 jaar onder goedkeuring van de wettelijk bevoegde personen (ouders of voogden).

De cadet, die den ouderdom van 16 jaar heeft bereikt en alsdan wegens lichamelijke ongeschiktheid niet tot een dienstverbintenis wordt toegelaten, wordt naar huis teruggezonden, desgewenscht aan het einde van het loopende schooljaar, waarbij echter de onderhoudskosten door ouders of voogden worden betaald.

Aan het eind van dat schooljaar kan een nieuw geneeskundig onderzoek worden aangevraagd.

Bij de aanvraag om inschrijving van een candidaat moeten ouders of voogden zich schriftelijk verbinden, *jaarlijks* een som te storten van 600 francs, als waarborg voor de dienstverbintenis, aan te gaan bij het bereiken van den 16-jarigen leeftijd (als bovenbedoeld). Drie maanden, nadat de cadet de bedoelde dienstverbintenis heeft aangegaan, wordt — indien deze niet weer middelerwijl verbroken is, en de cadet niet uit het leger is weggezonden — het totale bedrag der waarborgsom terugbetaald. Bij niet aangaan van een dienstverbintenis vervalt bedoeld bedrag aan den Staat. Ouders of voogden betalen voorts voor hun kinderen of pupillen, zoolang deze nog „burger”-leerlingen zijn, een jaarlijksch bedrag van 600 francs als tegemoetkoming in de onderhoudskosten.

De Minister van Landsverdediging kan echter in bijzondere gevallen vrijstelling van deze verplichting geven. „Militaire” leerlingen betalen jaarlijks een bedrag van 180 francs.

Voorts kunnen militairen in werkelijken dienst, die middelbare studiën van hooger grad hebben volbracht, of aan het toelatingsexamen voor de Militaire School hebben voldaan, zonder te zijn geplaatst, de laatste maanden — te rekenen van 1 Maart af — het oudste studie-jaar van de cadettenschool volgen, om zich tot het toelatingsexamen voor de Militaire School voor te bereiden. Het aantal leerlingen van deze categorie is niet bepaald. Zij moeten evenwel een examen afleggen, om te beoordeelen of hun voorbereiding voldoende is, teneinde bedoeld onderwijs met vrucht te kunnen volgen, en voorts:

- a. Op 1 Maart van het loopende jaar tenminste één maand werkelijken dienst bij den troep hebben verricht;
- b. Aan de ouderdomsvereischen voldoen om later aan het toelatingsexamen voor de Militaire School te kunnen deelnemen;
- c. Door hun korpscommandant op grond van onberispelijk gedrag zijn voorgedragen;
- d. Ongehuwd zijn;
- e. Indien de candidaat dienstplichtige is, er in toestemmen een dienstverbintenis voor één jaar aan te gaan.

Voor de cadettenscholen is bij Kon. Besluit van 26 Maart 1933 ingevoerd het stelsel van studiebeurzen, geldende voor kinderen, die het onderricht in de lagere en middelbare Pupillenscholen hadden kunnen genieten en wier ouders „in een vermogenstoestand verkeeren, die alle belangstelling verdient”, zooals zulks staat uitgedrukt in bedoeld K.B.

Ieder jaar worden er voor elk taalstelsel en per lagere en middelbare graad 50 beurzen beschikbaar gesteld ad 500 francs. Om het voordeel van een beurs te genieten, moet de candidaat aan de volgende eischen voldoen:

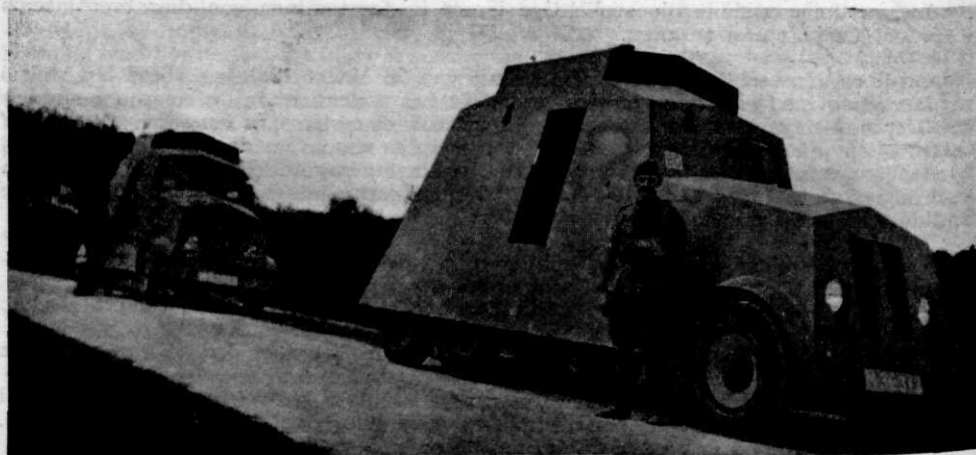
1. Belg zijn.
2. Behooren tot een der volgende (met recht van voorgaan van de in volgorde genoemde) categorieën:
 - A. Zonen van gesneuvelde, aan verwondingen of ziekte door den oorlog, bezweken militairen, en zonen van door den oorlog gestorven burgers.
 - B. Broeders van gesneuvelde, aan verwondingen of ziekte door den oorlog, gestorven militairen, die geen zonen achterlaten.
 - C. Zonen van in dienst gesneuvelde of aan verwondingen bezweken militairen, zoowel als zonen van militairen, bezweken aan in en door den dienst opgedane ziekte. Broeders van in dienst verongelukte militairen, die geen zonen achterlaten.

Voorts zonen van oorlogs- en door den oorlog burgerlijke invaliden met een invaliditeit van 50%, zonen van oud-militairen en uit gezinnen met 6 of meer kinderen, waarbij weezen den voorrang hebben.

Beurzen worden echter niet verstrekt aan kinderen uit gezinnen, waarvan het gezamenlijk inkomen van de ouders meer dan 10.000 à 15.000 francs bedraagt (naar gelang van het aantal inwoners der woonplaats).

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

DE GROEPSOEFENINGEN DER LICHTÉ BRIGADE.

Afb. 1. Een sectie pantserwagens met zes wielen, voorzien van een dubbele stuurinrichting en bewapend met 3 mitrs. M. 20.

Van 11 t/m 14 September hadden, onder leiding van den Commandant der Lichte Brigade, Generaal-Majoor FABIUS, tusschen Amersfoort en Harskamp oefeningen met lichte troepen plaats. De onderdeelen, welke aan deze oefeningen hebben deelgenomen, waren ingedeeld in:

een blauwe partij (onder bevel van Luitenant-Kolonel CROMMELIN), bestaande uit een regiment huzaren, een batterij 7 veld van K.R.A. en een verkenningdetachement ter sterkte van 1 eskadron huzaren, 1 eskadron wielrijders en een mitrailleurpeloton;

en een roode partij (onder bevel van Luitenant-Kolonel Baron VAN LAWICK), bestaande uit het Regiment Wielrijders (à 3 bataljons), een reserve eskadron huzaren, een motorbatterij van 7 veld en een motorbatterij van 6 veld van K.R.A.

Vorengenoemde onderdeelen waren zooveel mogelijk op oorlogsterkte gebracht.

De scheidsrechtelijke dienst werd geleid door den Luitenant-Kolonel van den Generaalen Staf Jhr. ALTING VON GEUSAU.

Bij den aanvang van de oefeningen was de blauwe partij gelegerd te Amersfoort (alwaar dank zij de medewerking van den I.d.A. en C.—VIII I.Brig. van verschillende kazerneruimten kon worden gebruik gemaakt), te Hamersveld en te Achterveld. De roode partij was gelegerd in de Legerplaats Harskamp (welke dank zij de medewerking van den I.d.I. beschikbaar was) en te Barneveld.

De onderdeelen hebben de legeringsgebieden marcheerende bereikt, de onderdeelen, afkomstig uit 's-Gravenhage en Breda in twee dagmarschen, de overige in één dagmarsch. De overgang van de onderdeelen van R.W. over den Neder Rijn had bij Ingen door de zorg van de pontonniers plaats (zie Afb. 3). Op Zondag 10 September heeft de leider van de oefeningen verschillende kantonnementen bezocht, o.m. de Legerplaats Harskamp, alwaar de troepen door hem werden toegesproken.

Afb. 2. Een stuk van de motorbatterij van 6 veld van het K.R.A. in stelling ter bestrijding van pantserwagens.

De oefeningen betroffen gevechten van lichte troepen op den vleugel van een Veldleger. De N.vleugel van bedoeld Veldleger bevond zich ter hoogte van Scherpenzeel. Aangezien de oefeningen in de omgeving van de legeringsgebieden moesten plaats vinden, had de leider in de onderstellingen aangegeven, dat door de vleugeldivisiegroepen aldaar op de verschillende oefendagen met wisselend succes werd gestreden. Tengevolge hiervan traden de blauwe en de roode partij afwisselend defensief en offensief op.

Op 11 September zagen wij het blauwe verkenningsdetachement voorwaarts gaan naar Meulunteren. Het werd echter, nauwelijks ter plaatse aangekomen, weder door de uit de richting Harskamp oprukkende roode wielrijders teruggedreven op een inmiddels ter hoogte van Achterveld door blauw ingenomen stelling. Op 12 September zijn het de blauwen, die Oostwaarts oprukken. Zij worden echter in den nacht van 12 op 13 September door rood, na heftige straatgevechten in Barneveld, weder teruggeworpen in de richting Achterveld. Tenslotte gelukt het op 14 September aan het blauwe huzarenregiment, onder bevel van Kolonel DIEMONT, na een marsch van 35 km, welke in den goeden tijd van 3½ uur werd verricht, de terugtrekkende roode wielrijders danig in onlegenheid te brengen.

Er is veel krijgsrumoer geweest in de anders zoo stille dorpjes. Er viel echter een welwillendheid van de zijde der bewoners te constateeren, welke niet genoeg te loven valt. Velen volgden met belangstelling de verrichtingen der wederzijdsche partijen.

Er was ook groote toewijding en belangstelling van de zijde der deelnemers. Ondanks het vele, wat in deze oefendagen van den troep is gevraagd, was de geest uitstekend. De snelle verplaatsingen, de snel wisselende omstandigheden, welke daarvan het gevolg zijn, het sportieve element, wat in alle verrichtingen schuilt, zijn factoren, welke van deze oefeningen een zekere bekoring doen uitgaan.

Verschillende legerautoriteiten deden van hun belangstelling blijken. In de eerste plaats noemen wij Z. Ex. den Minister van Defensie Dr. L. N. DECKERS, die, vergezeld van het Hoofd van de Afdeling Generale Staf van het D. v. D., op 14 September de oefeningen bijwoonde. Voorts merkten wij op den Chef van den Generalen Staf Luitenant-Generaal H. A. SEYFFARDT, den Commandant van het Veldleger Luitenant-Generaal Jhr. W. RÖELL en den Inspecteur der Infanterie Kolonel I. H. REYNDERS.

Ook zijn de oefeningen gevolgd door den Franschen militaire attaché Luitenant Colonel LESPINASSE FONSEGRIVE en door den Engelschen militaire attaché Major FRASER. De ritmeester-adjutant PIETERS was aan deze officieren toegevoegd.

De oefeningen werden besloten met een defilé van alle deelnemende onderdeelen voor den Minister van Defensie. In verband hiermede hadden velen zich op 14 September omstreeks 14.00 bij „Het Hek” in Meulunteren opgesteld. Behalve de in dit beknopt verslag reeds vermelde militaire autoriteiten en militaire attaché's waren enkele burgemeesters van gemeenten, waarin de troepen geoefend of gelegerd hadden, aanwezig, o.a. de burgemeesters van Amersfoort, Leusden en Ede. De militaire politie, geassisteerd

Afb. 3. Een kolonne wielrijders overschrijdt een over den Rijn geslagen pontonbrug.

door de gemeente politie van Ede, zorgden voor de regeling van het voor deze streken zoo ongewoon drukke verkeer. Bij het defilé maakten de troepen een goeden indruk.

Na afloop van het defilé heeft de Minister van Defensie tot de verzamelde opper- en hoofdofficieren een rede gehouden, waarin hij woorden van waardeering sprak. Z. Ex. had de oefening der Lichte brigade met belangstelling gezien en had geconstateerd de eendrachtige samenwerking van kader en manschappen en echt militaire saamhoorigheid. Er zijn in die dagen niet geringe moeilijkheden overwonnen, vermoeienissen doorstaan, kleine, misschien ook vele groote offers gebracht.

Het heeft mij verheugd, aldus de Minister, mij te hebben kunnen overtuigen van drie dingen. Allereerst de goede geest in den troep. Ik heb kunnen vaststellen, dat allen, en ik denk hier zeker niet in de laatste plaats aan de dienstplichtigen, ook aan hen, die voor herhalingsoefeningen onder de wapenen zijn, met opgewektheid hun taak vervulden. Men is volkomen tevreden en er is niets dat lijkt op eenigen wrevel of tegenzin — integendeel alom medeleven en blijmoedigheid. Ik constateerde verder de hartelijke tegemoetkoming van de bevolking. Goede verhouding tusschen volk en weermacht is een eerste voorwaarde tot instandhouding van een deugdelijk leger. Getroffen heeft mij de uitstekende houding van den troep. Ook de niet-militair, die het militaire schouwspel dezer dagen heeft gadeslagen, zal moeten erkennen, dat de troep een knappen vertrouwenwekkenden indruk maakte, dat alles af was en in orde.

Wij hebben een leger, waarop wij kunnen rekenen.

Dit wil niet zeggen, dat alles volmaakt was en de deskundige bespreking der manoeuvres geen aanleiding kan geven tot opbouwende critische beschouwingen. Deze beschouwingen zullen niet achterwege blijven. Maar alle andere critiek kan met de meeste gerustheid worden afgewacht, misschien blijft ze achterwege, maar als ze komt, kunt gij, mijne heeren, U verzekerd houden, dat zij, die deze oefeningen volgden en ik reken mijzelf daarbij op de eerste plaats, aan Uw zijde zullen staan. Trouwens aan eenige onwelwillendheid in de beoordeeling door sommigen zijn wij wel gewoon. De weermacht als instituut en degenen, die de weermacht dienen, kunnen dat verdragen. Zij wordt niemand Uwer bespaard. Zoolang Uw geweten U echter zegt, dat gij Uw plicht hebt gedaan, en zoolang de overheid U haar vertrouwen schenkt, U handhaaft op Uw eervolle plaats, weet gij, dat gij in moeilijke materiele en moreele omstandigheden blijft wie gij zijt.

Ik dank U allen hartelijk voor de groote diensten, die gij zoolang reeds en met name in deze bijzondere dagen aan de weermacht hebt bewezen. Met name dank ik U, generaal FABRUS voor de uitnemende leiding, die gij aan de oefeningen hebt gegeven. Heel in het bijzonder wil ik U bedanken voor het goede woord door U aan den vooravond der oefeningen tot den troep gericht. Dit was geheel in mijn geest gesproken. Het moge navolging vinden. Het kan niet anders dan goeds brengen, Uw ideaal dat ook het mijne is, ook van U allen.

Een goed leger berust op het vertrouwen van het volk.
Ik verzoek U, Generaal, den troep de betuiging van mijn groote tevredenheid over te brengen. Ik dank U allen zeer. Ik bewaar de beste indrukken van deze dagen.

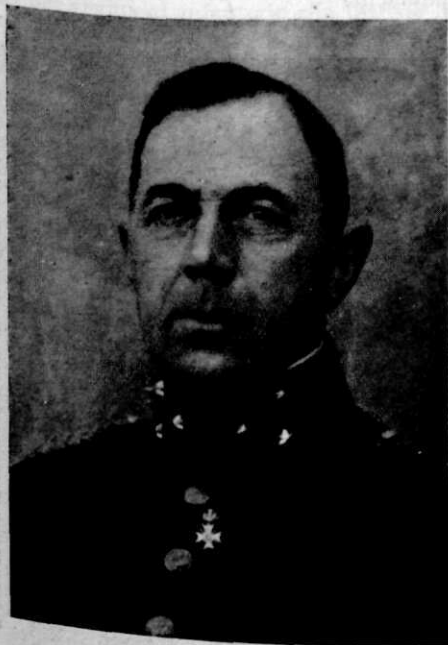
Op Vrijdag 15 en Zaterdag 16 September keerden allen weder naar het vredesgarnizoen terug. De onderdeelen, welke uit herhalingslichtingen waren gevormd per spoor, zulks in verband met het vertrek met groot verlof op 16 September.

Zoo behooren dan deze voor den troep zoo leerrijke oefeningen weder tot het verleden. De leider kan er met voldoening op terugzien.

Wij willen dit beknopte verslag niet beëindigen, zonder melding te maken van het feit, dat er een duidelijk merkbare wijziging ten goede is gekomen in de geestesgesteldheid van de burgerij t.o.v. het leger. Er was meer belangstelling, meer waardeering voor hetgeen in het leger wordt verricht. Een werkgever van een dienstplichtige, die voor herhalingsoefeningen in werkelijken dienst moest komen, verzocht aan den troepencommandant een verslag te mogen ontvangen of deze zijne herhalingsoefeningen goed had verricht. In dat geval zou hij het loon over den tijd der herhalingsoefeningen doorbetalen. Dat het goede voorbeeld van dezen werkgever door velen zal worden gevolgd is de wensch van den schrijver van dit verslag.

J. E. C.

NIEUWE GEZICHTEN IN DE LEGERLEIDING.

Generaal-Majoor S. G. NAUTA PIETER,
Commandant der IIe Divisie.

Generaal-Majoor I. H. REYNDERS,
Inspecteur der Infanterie.

Generaal-Majoor S. W. PRAAG,
Inspecteur van den Geneeskundigen
Dienst der Landmacht.

Kolonel W. F. SILLEVIS,
Commandant der Ie Artillerie-brigade.

Kolonel G. DAMES, Commandant
der VIIe Infanterie-brigade.

DE NATIONALE GEDACHTE EN MILITAIRE OEFENINGEN.

Oefeningen op kleine schaal buiten het garnizoen kunnen in belangrijke mate aan de opleiding van den troep ten goede komen, daar zij initiatief, vlotheid en uithoudingsvermogen aankweeken, terwijl zij bovendien weinig of geen kosten vereischen.

Bij het Bataljon Pioniers en Spoorwegtroepen werd onlangs een dergelijke oefening gehouden, welke tevens dienstbaar werd gemaakt aan de ontwikkeling van de nationale gedachte.

Een oorlogssectie pioniers, gevormd uit de kaderopleiding, marcheerde in den vroegen morgen over Maarsse naar de Tienhovensche kade. Tijdens den marsch werden verschillende brugvernielingen voorbereid door het aanbrengen van oefenladingen.

Op het fort aan de Tienhovensche kade werd in den avond een bivak ingericht. Toen het bivakvuur hoog opklaarde tegen den donkeren hemel, hield de sectie-commandant, de Eerste-luitenant M. DE BOER, voor zijn mannen een voordracht over de verdediging van Nederland in de jaren 1672 en 1673. In dit verband werd ook gewezen op het belang van onderwater-zettingen en op de verdediging van het polderland.

Na enkele uren rust werd het bivak opgebroken en werden de Loosdrechtsche plassen in pontons overgestoken. Een dichte mist verhoogde het nut van de oefening, daar de aangewezen commandant geheel op het kompas naar bepaalde punten aan de Bloklaan en het Muideveld moesten varen. Na aankomst aldaar werden landingssteigers gemaakt en werden van de pontons vlotten vervaardigd, waarmede, roeiend, de terugtocht over de plassen werd aanvaard.

Nadat de vlotten waren afgebroken en het materieel op de voertuigen was geladen, werd naar Utrecht teruggemarcheerd, waar de sectie, opgetogen over de nuttige en interessante oefening, te 18.30 in de kazerne terugkeerde.

WIJZIGINGEN IN DE OORLOGSORGANISATIE.

In de oorlogsorganisatie van het Veldleger zijn enkele wijzigingen gebracht, waarvan de voornaamste hieronder volgen.

a. Het Regiment infanterie:

Aan de ordonnansen van den staf zijn toegevoegd 2 motorrijders, waarmede de motor in het regiment infanterie zijn intrede heeft gedaan, een begin, dat wel niet tevens het einde zal zijn.

b. Het Regiment huzaren.

Het mitrailleurpeloton is vervangen door een mitrailleur eskadron van 4 sectiën à 2 stukken, n.l. 2 sectiën met mitrailleurs op draagpaarden (4 mitrailleurpaarden, 10 munitiepaarden) en 2 sectiën met mitrailleurs op wagens (op elk der 4 patroonwagens 1 mitrailleur). De vuurkracht aan zware mitrailleurs van het Regiment huzaren is hiermede dus verdubbeld, zij het ook, dat de nieuw verkregen vuurkracht minder mobiel is dan hetgeen reeds bestond.

c. Het 16de en 17de Regiment artillerie.

Deze regimenten, welke tot dusver bestonden uit één afdeeling van 2 batterijen 7 veld en twee afdeelingen van elk 3 batterijen van 8 St., zijn thans samengesteld uit twee afdeelingen van 2 batterijen 7 veld. Het kanon van 8 St. is dus uit de oorlogsorganisatie van het Veldleger verdwenen. De batterijen van 16 en 17 R. A. hebben een iets eenvoudiger samenstelling dan die van de batterijen 7 veld van 1 t/m 8 R.A., o.m. bespanningen van vier inplaats van zes. Zij zijn dus iets minder mobiel.

VAARREGLEMENT VOOR HET KORPS PONTONNIERS EN TORPEDISTEN.

De vaarreglementen Torpedodienst Eerste Gedeelte en Tweede Gedeelte (Nos. 418a en 418b van de boekenlijst,) welke in 1911 werden uitgegeven voor het t.m. Korps Torpedisten, waren in hun huidige vorm ongeschikt voor den dienst bij het Korps Pontonniërs en Torpedisten; bovendien was een niet onbelangrijk deel der daarin opgenomen bepalingen óf verouderd, óf van geen belang meer in verband met de gewijzigde organisatie en legering van de pontonniërs en de torpedisten.

In verband hiermede zijn de genoemde reglementen ingetrokken en vervangen door een Vaarreglement voor het Korps Pontonniërs en Torpedisten, regelende het algemeen gebruik van de vaartuigen van dit korps en meer in het bijzonder van de sloepen, de vletten en de roeibooten. Daarnaast wordt van de officieren en onderofficieren (zowel beroeps- als verlofspersoneel) geëischt, dat zij goed op de hoogte zijn van het z.g. „Binnenaanvaringsreglement” vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 28 Augustus 1926 (Staatsblad No. 317).

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.**Bij de Lichte troepen.****Bevorderingen.**

met ingang van 1 November
 tot ritmeester bij den Grooten Staf:
 Eerste-luitenant der cavalerie Jhr. C. E. J. M. VERHEIJEN, ordonnans-officier van Hare Majesteit de Koningin;
 tot luitenant-kolonel, commandant van 7 R.I.:
 Majoor J. A. G. VAN ANDEL, van R.W.
 tot majoor bij het Regiment wielrijders:
 Kapitein H. C. VAN DER BIJL, adjudant van het regiment, en bestemd tot hoofd-instructeur;
 tot ritmeester bij het IIde Regiment huzaren:
 Eerste luitenant J. L. BRUINIER, van I R.H. en A. D. C. VAN DER VOORT VAN ZIJP, van II R.H.;
 tot reserve-majoor:
 Reserve-ritmeester der cavalerie Jhr. H. H. J. M. VAN DE POLL, van de Schoolcomp. M. D. en J. KNEL, van I R.H.;
 tot reserve-ritmeester:
 Reserve-eerste-luitenant R. J. E. GRAAF SCHIMMELPENNING, van I R.H., F. H. A. H. TIELENS, van II R.H. en Jhr. GEVERS, van I R.H.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Ritmeester A. G. J. M. F. VAN DER KROON, van II R.H., overgeplaatst bij den Generalen Staf, bestemd tot adjunct-chef van den Staf der Vesting Holland, 1 Nov. (rangschikt onmiddellijk onder den kapitein J. H. DROSTE).
 Ritmeester O. C. G. M. JANSSENS, van I R.H., overgeplaatst bij II R.H. en bestemd tot ritmeester voor speciale diensten bij het 2e halfregiment, 1 Oct.
 Ritmeester Jhr. H. I. B. T. A. VON HEYDEN, van I R.H., benoemd tot adjudant van het 4e halfregiment, 1 Oct.
 Ritmeester W. E. MATHON, van II R.H., benoemd tot adjudant van het korps, 7 Sept.
 Ritmeester A. J. E. MATHON, adjudant van den Inspecteur der cavalerie, tevens commandant der Lichte brigade, tot 1 Januari 1934 belast met het commando over het 2e eskadron, 3e halfregiment.
 Ritmeester H. A. H. LATOUR, van II R.H., met ingang van 1 Januari 1934 bestemd tot commandant van het 2e eskadron.
 Eerste-luitenant A. D. C. VAN DER VOORT VAN ZIJP van II R.H., bestemd tot de functie van officier voor speciale diensten, 1 Sept.
 Eerste-luitenant J. B. A. F. VAN EEKELN, van II R.H., bestemd tot commandant van het mitrailleur-peloton, 1 Sept.
 Eerste-luitenant L. N. VAN DER MINNE, van I R.H., en K. G. A. FEIST, van II R.H., ontheven van detachering bij de Rijsschool, 1 October; laatstgenoemde op dien datum overgeplaatst bij I R.H.
 Eerste-luitenant J. HOYTEMA VAN KONIJNENBURG, van II R.H., gedetacheerd bij de Rijsschool, 1 Oct.
 Tweede-luitenant W. C. H. VAN REEDE, van I R.H., gedetacheerd als voren.

Overleden.

Reserve-tweede-luitenant der cavalerie Jhr. A. J. M. VAN COEHOORN VAN SMINIA, vlieger bij de L.V.A., 12 October 1933 bij een vliegongeval nabij Lienden.

Vergunning tot verblijf buitenslands.

Reserve-tweede-luitenant J. D. ELSHOVE, van R.W. (Indië en voorts geheel Azië).

Bij de overige wapens en dienstvakken.**Bevorderd.**

tot reserve-paardenarts der eerste klasse, met ingang van 14 September:
 reserve-paardenarts der tweede klasse D. DE PUTTER en W. H. J. VAN HEUKELOM.
 met ingang van 4 November
 reserve-paardenarts der tweede klasse W. H. F. C. MAJOEWSKY tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse:

met ingang van den datum achter hun naam vermeld reserve-officieren van gezondheid der tweede klasse:

Dr. W. MOL, 2 Nov.
 P. H. BRONS, 10 Nov.
 F. E. VESTER, 13 Nov.
 H. J. C. BEKENKAMP, 17 Nov.
 G. B. LUTEIJN, 17 Nov.
 H. S. C. HUIJSMAN, 4 Dec.
 J. VAN NIEKERK, 14 Dec.
 Dr. A. SOLLEWIJN, GELPKE, 17 Dec.

Met ingang van 1 November:

tot generaal-majoor, commandant der IIde Divisie:

Kolonel S. G. N. NAUTA PIETER, Commandant van de I A. Brig.

tot luitenant-kolonel bij den Generalen Staf:

Majoor C. P. BRÜCKEL, chef van den staf der IIIde Divisie.

tot majoor bij den Generalen Staf:

Kapiteins W. F. K. BISCHOFF VAN HEEMSKERCK, adjunct-chef van den Staf der vesting Holland, en M. W. L. VAN ALPHEN, leeraar bij de Hoogere Krijgsschool.

tot generaal-majoor:

Kolonel I. H. REYNDERS, Inspecteur der infanterie.

tot luitenant-kolonel bij den Staf der infanterie, Majoors W. M. F. E. P. DE JAGER, van R. Gr., toegevoegd aan den C. Brig. Gr. en J. (Iste I. Brig.) en R. BOOMSMA, van 15 R.I.

tot kolonel, C. VII I. Brig.:

Luitenant-kolonel G. DAMES, van den Generalen Staf, chef van den Staf der IIde Div.

tot luitenant-kolonel:

Majoor H. F. SCHARP, van Staf IV I. Brig.

tot luitenant-kolonel, commandant van 17 R.I.:

Majoor M. J. J. LAVOO, van het korps.

tot idem, commandant van 21 R.I.:

Majoor J. A. ENGELTJES, van het korps.

tot idem, commandant van 16 R.I.:

Majoor A. N. C. F. KEIJZER, van het korps.

tot idem, commandant van 2 R.I.

Majoor M. RUTGERS VAN DER LOEFF, van Staf V I. Brig.

tot majoor:

bij 21 R.I.: kapitein J. VAN VOORTHUIJZEN, van R. J.,

bij Staf V I. Brig.: Kapitein C. E. VAN WIJK, van 13 R.I.,

bij Staf II I. Brig.: Kapitein W. F. WEBER, van 10 R.I.,

bij de L.V.A.: Kapitein F. A. VAN HEIJST, vlieger bij de L.V.A.,

bij 15 R.I.: Kapitein H. H. THODEN VAN VELZEN, van den Generalen Staf,

bij 17 R.I.: Kapitein J. DWARS, van den Generalen Staf.

tot kolonel, commandant van de Iste A. Brig.:

Luitenant-kolonel W. F. SILLEVIS, van den Generalen Staf.

tot majoor:

bij 1 R.V.A.: Kapitein A. F. J. M. DROSSAERTS, van het korps.

bij 6 R.V.A.: Kapitein D. M. LUCARDIE, van 2 R.V.A.

bij Staf I A. Brig.: Kapitein V. E. WILMAR, van den Generalen Staf.

tot Kapitein:

Eerste-luitenant Jhr. G. A. BOWIER, van het wapen der Koninklijke Maréchaussée.

tot luitenant-kolonel:

Majoors H. W. C. VAN DER REIJDEN en K. BOUWENS, beiden van het dienstvak der militaire administratie.

tot majoor:

Kapitein G. F. HENGEVELD, van het dienstvak der militaire administratie.

tot generaal-majoor, inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht:

Dirig. officier van gezondheid der eerste klasse S. W. PRAAG.

tot dirig. officier van gezondheid der eerste klasse:

Dirig. officieren van gezondheid der tweede klasse C. F. A. BECK en Dr. D. J. A. VAN REKUM.

tot dirig. officier van gezondheid der tweede klasse:

Dirig. officieren van gezondheid der derde klasse Dr. G. TEN DOESSCHATE, P. G. A. VAN DIJK en N. A. A. VAN DE ROEMER.

tot dirig.-officier van gezondheid der derde klasse:

Officieren van gezondheid der eerste klasse Dr. N. H. ARKEMA en C. VAN LUIJT.

tot reserve-luitenant-kolonel:

bij 4 R.I.: reserve-majoor K. BREVET, van het korps,

bij Staf II I. Brig.: idem, H. M. W. L. VAN BENNEKOM, van 14 R.I.

bij Staf IV I. Brig.: idem, J. W. HOLSBERGEN van 1 R.I.

bij Staf V I. Brig.: idem, Mr. J. DIJCKMEESTER, van 14 R.I.

tot reserve-majoor:

bij 22 R.I.: reserve-kapitein H. C. E. VAN EDE VAN DER PALS, van R. Gr.

bij de Schoolcomp. M.D.: idem, G. J. J. WOUTERS, van die Schoolcompagnie.

bij 19 R.I.: idem, P. C. WILOD VERSPRILLE, van het korps.

tot reserve-dirig.-officier van gezondheid der tweede klasse:

Reserve-dirig.-officieren van gezondheid der derde klasse S. DE WALLE, IJ. HANNE-
MAN, I. ZEEHANDELAAR, E. C. VAN RIJSSEL, J. H. PAMEIJER, J. VAN DER KOUS, Dr.
W. BEIJERMAN en J. M. BUWALDA.

Overgeplaatst bij den Generalen Staf

met ingang van 1 November:

Majoor A. H. SCHIMMEL, van 6 R.V.A. en toegevoegd aan den Chef van den Generalen Staf.

Kapitein H. C. BERGHUIJS, adjudant van 16 R.I. en bestemd tot adjunct-chef van den Staf der IVde Divisie.

Eervol ontheven van zijn commando over de Luchtvaartafdeeling.

Luitenant-kolonel J. J. VAN SANTEN, en bestemd tot Chef van den Staf der Ie Divisie.

Benoemd bij den Generalen Staf tot Commandant van de Luchtvaartafdeeling:

Luitenant-Kolonel P. W. BEST, van dien Staf,

Belast met de waarneming van de functie van Commandant van de Vrijwillige landstormkorpsen Motordienst, Vaartuigendienst en Luchtwachtdienst:

Kapitein J. C. C. NIJLAND, van 17 R.I.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Eerste-luitenant P. J. GOEDHART, van 1 R.V.A., gedetacheerd bij de Rijsschool, 1 Oct.

Idem, J. W. D. MEIHZEN, van 8 R.V.A., overgeplaatst bij 7 R.V.A., 1 Sept.

Idem, M. BRINKGREVE, van Staf art., eervol ontheven uit zijn betrekking van leeraar aan de Koninklijke Militaire Academie en overgeplaatst bij 5 R.V.A., 1 Januari 1934.

Idem, J. G. G. MOORREES, van K. P. en T., overgeplaatst bij 3 R.V.A., 15 Sept.

Idem, J. J. A. HARBRINK NUMAN, van S.R.O.O.A., eervol ontheven uit zijn tegenwoordige betrekking en overgeplaatst bij 1 R.V.A., 1 Oct.

Tweede-luitenant R. F. SWAVING DIJKSTRA, van R.M.A., overgeplaatst bij S.R.O.O.A., 1 Oct.

Idem, W. SIERKSMA, van 17 R.I., werkzaam gesteld bij het Landstormverband Eindhoven, 1 Oct.

Eerste-luitenant Jhr. F. L. G. LEIJSSIUS, werkzaam bij het Landstormverband Eindhoven, teruggeplaatst bij 6 R.I., 1 Oct.

Kapitein Jhr. K. J. VAN DEN BRANDELER, van K.R.A., gedetacheerd bij een der onderdeelen van de Ie Art. brig. te 's-Gravenhage.

Eerste-luitenant B. H. POTJER, van 8 R.V.A., werkzaam onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf, overgeplaatst bij 2 R.V.A. en voor ten hoogste 6 maanden gedetacheerd ten bureele van genoemden Chef, 1 Nov.

Tweede-luitenant A. STUIVENBERG, van 6 R.V.A., overgeplaatst bij 2 R.V.A., 1 Nov.

Eerste-luitenants M. CAROL, van 5 R.I., P. J. VAN DER BURG van 4 R.V.A. en F. WIJNMAN, van de militaire administratie 2 R.V.A., werkzaam gesteld onder de bevelen van den Hoofdintendant, 1 Sept.

Eerste-luitenant P. J. VAN DER BURG, van 4 R.V.A., overgeplaatst bij K.Lu.A., 1 Sept.

Eerste-luitenants J. A. W. BOR, van 10 R.I. en J. J. VAN HAALen, van 6 R.I. werkzaam gesteld onderscheidenlijk bij het Landstormverband Apeldoorn en bij het Landstormverband Breda.

Tweede-luitenant J. VAN NIEUWENHUIJZEN, van 3 R.I., als voren bij het Landstormverband Middelburg.

- Kapitein-adjutant J. C. A. MEIJER, van 17 R.I. gedetacheerd bij het Vrijwillig landstormkorps Motordienst, 9 Oct.
- Eerste-luitenant H. H. BLOM, van 16 R.I. werkzaam gesteld bij het Landstormverband Rotterdam.
- Eerste-luitenants J. G. C. P. VAN DER WERF, van 8 R.V.A., P. G. C. A. VAN DER SPECK OBREEN, van 6 R.V.A. en C. S. HEERMA VAN VOSS, van 5 R.V.A., ontheven van detachering bij de Rijsschool, 1 Oct.
- Eerste-luitenant C. J. HOGERLAND, van 22 R.I., overgeplaatst bij 10 R.I., 1 Oct.
- Idem, J. DOMMISSE, van 2 R.I., overgeplaatst bij 17 R.I., 27 Sept.
- Idem, K. C. REESER, van 17 R.I. overgeplaatst bij 6 R.I., 16 Sept.
- Idem, J. REININK, van 20 R.I., werkzaam gesteld onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf en overgeplaatst bij Staf inf., 15 Sept.
- Eerste-luitenants P. A. GOEDHART, van 1 R.V.A., A. A. J. QUANJER, van 4 R.V.A., W. DE BRUIJNE, van 7 R.V.A. en A. J. F. M. EGTER VAN WISSEKERKE, van K.R.A., gedetacheerd bij de Rijsschool, 1 Oct.
- Eerste-luitenant A. H. TRIPPLAAR, van S. R. O. I., aangewezen tot het volgen van de rechtskundige opleiding aan de Universiteit te Amsterdam en overgeplaatst bij 4 R.I., 1 Nov.
- Majoor H. C. HONIG, van R.Gr., overgeplaatst bij den Staf der Brig. Gr. en J. (Ie I. Brig.) met bestemming voor de functie van majoor, toegevoegd aan den Commandant van de Brig. Gr. en J. (Ie I. Brig.) 1 Nov.
- Idem, W. F. K. BISCHOFF VAN HEEMSKERCK, van den Generalen Staf, bestemd tot Chef van den Staf der Iie Divisie, 1 Nov.
- Luitenant-kolonel W. M. F. E. P. DE JAGER, van den Staf inf., toegevoegd aan den I. d. I., 1 Nov.
- Idem, R. BOOMSMA, van den Staf inf., toegevoegd aan den I. V. L. S., 1 Nov.
- Majors J. VAN VOORTHUIJSEN, H. THODEN VAN VELZEN, J. DWARS, A. F. J. M. DROSSAERTS en D. M. LUCARDIE, bestemd tot hoofdinstruceur onderscheidenlijk bij 21 R.I., 15 R.I., 17 R.I., 1 R.V.A. en 6 R.V.A., 1 Nov.
- Majors C. E. VAN WIJK en W. F. WEBER bestemd voor de functie van majoor, toegevoegd aan den Commandant onderscheidenlijk van de Ve en van de Iie I. Brig., 1 Nov.
- Dirig. officieren van gezondheid der eerste klasse C. F. A. BECK en Dr. D. J. A. VAN REEKUM en dirig. officier van gezondheid der tweede klasse P. G. A. DIJK, bestemd tot Chef van het Militair hospitaal onderscheidenlijk te 's-Gravenhage, te Utrecht en te Arnhem, 1 Nov.
- Dirig. officier van gezondheid der derde klasse Dr. N. H. ARKEMA bestemd tot Chef van den militairen geneeskundigen dienst te Ede, 1 Nov.
- Majoor N. T. CARSTENS, van den Generalen Staf, toegevoegd aan den Ch. G. S., zulks onder eervolle ontheffing uit zijn functie van Chef van den Staf der Ie Divisie, 1 Nov.
- Kapitein V. E. NIERSTRASZ, van den Generalen Staf, toegevoegd aan den C. V., zulks onder eervolle ontheffing uit zijn functie van adjunctchef van den Staf der IVe Divisie, 1 Nov.
- Idem, J. C. A. MEIJER, adjudant van 17 R.I., overgeplaatst bij den Staf van het Vrijwillig landstormkorps Motordienst, zulks onder eervolle ontheffing uit de functie van adjudant, 1 Nov.
- Idem, Mr. R. N. DE RUYTER VAN STEVENINCK, onder eervolle ontheffing uit zijn commando over de S.R.O.O.A., overgeplaatst bij 2 R.V.A., 1 Nov.
- Idem, M. H. C. HERMAN, van R.M.A. bestemd tot Commandant van de S.R.O.O.A., 1 Nov.
- Majoor J. H. C. BENTZ VAN DEN BERG, ontheven van zijn detachering bij 1 R.V.A. en teruggeplaatst bij K.Lu.A., 1 Nov.

Eervol ontslagen.

- Reserve-luitenant-kolonel C. E. BLAAUW, van R.G.Tr., 11 Sept.
- Reserve-kapitein S. W. MOOLENAAR, van 1 R.I., 1 Oct.
- Idem, A. M. GERRITSEN, van 17 R.I., 23 Nov.
- Idem, B. H. G. VAN NUNEN, van 3 R.V.A., 3 Oct.
- Reserve-dirig. officieren van gezondheid der tweede klasse Dr. J. CASPARIE, J. J. C. DE BOER en A. W. VAN KLEEFF, onderscheidenlijk 12 Oct., 6 Oct. en 14 Oct.

Teruggekeerd van detachering bij het leger in Nederlandsch-Indië.

Kapitein A. CRAMWINCKEL, van het wapen der artillerie, en met ingang van 1 October ingedeeld bij I R.V.A.

Eerste-luitenant G. D. KETTING en J. HOLTRUST, beiden van het wapen der infanterie, met ingang van 30 September op nonactiviteit gesteld.

In actieven dienst hersteld.

Majoor W. VAN STEENSEL VAN DER AA, bij den Staf IVe I. Brig. en bestemd voor de Landstormgroep Nijmegen, 1 Oct.

Tweede-luitenant C. J. VERMEULEN, bij 19 R.I. en gedetacheerd te Delft tot het volgen van een cursus voor hogere technische vorming, 14 Sept.

Eerste-luitenant C. VAN ANDEL, bij 2 R.I. en aangewezen tot het volgen van de rechtskundige opleiding aan de Universiteit te Amsterdam, 1 Oct.

UIT DE LEGERORDERS.

Nr. 248.

Ministerieele beschikking van 18 Juli 1933, IIde Afd. B., nr. 47 (in uittreksel).

REGELING BETREFFENDE DEN VRIJWILLIGEN LANDSTORM.

In deze L.O. zijn opgenomen:

I. Het *Vrijwillige landstorm-besluit*, waarin o.m. wordt vermeld, dat de Vrijwillige landstorm omvat: A. den Staf van den vrijwilligen landstorm (Inspecteur met toegevoegd personeel); B. het Vooroefeningsinstituut; C. de vrijwillige landstormkorpsen motordienst, vaartuigendienst, luchtvaartdienst en spoorwegdienst; D. den Bijzonderen Vrijwilligen landstorm, bestaande uit de in voorkomend geval te vormen landstormkorpsen, waarbij dienst- en reserveplichtigen en vrijwilligers van den vrijwilligen landstorm in werkelijken dienst komen ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust (in normale omstandigheden bestaan deze korpsen dus niet en zijn er dus ook geen commandanten, de oprichting van de korpsen is en wordt voorbereid door „aangewezen commandanten”).

Bij het vooroefeningsinstituut worden aangenomen: aspiranten-voorgeoefend soldaat, aspiranten-voorgeoefend sergeant en aspiranten-voorgeoefend-vaandrig.

II. Het *Vooroefeningsbesluit*, met als bijlage de *Eischen van voorgeoefendheid*.

III. De *Vrijwillige landstorm-beschikking*, met als bijlagen o.m. modellen van de verschillende *verbandaktes*.

IV. De *Vooroefeningsbeschikking*.

Belanghebbenden en belangstellenden kunnen in deze L.O. dus alles bijeen vinden wat op de onderwerpelijke materie betrekking heeft.

Nr. 278.

Ministerieele beschikking van 29 Augustus 1933, IIde Afd. B., nr. 67 (in uittreksel).

REGLEMENT OP DEN INWENDIGEN DIENST DER KONINKLIJKE LANDMACHT.

Aan in werkelijken dienst komende verlofsmilitairen, die niet gerechtigd zijn om buiten de kazerne te wonen, kan door de regiments-(detachements-)commandanten voortaan alleen tijdens de herhalingsoefeningen worden vergund om *buiten de kazerne te overnachten* en niet meer, zoals voordien, ook tijdens de eerste oefening. In laatstbedoeld geval kan het overnachten buiten de kazerne voortaan alleen worden toegestaan door den M. v. D. in bijzondere omstandigheden (vergelijk I. D. K. L. bijlage B art. 6).

NIEUWE UITGAVEN

Journal de la campagne de Waterloo, door CAVALIÉ MERCER, vertaald door MAXIME VALÈRE. Uitg. Librairie Plon, 8 Rue Garancière, Parijs 6e. Pr. gebr. Frs. 15.—.

Het is eigenaardig, dat, waar Frankrijk in staatkundig opzicht zoo geheel met het verleden heeft gebroken, dit verleden nochtans in wellicht geen land ter wereld zoo zeer wordt gecultiveerd. In een onafgebroken stroom verschijnen de „memoires”, „souvenirs” en dergelijken, welke licht komen werpen op een of ander hoekje uit de schatkamer der historie. Dergelijke uitgaven, veelal aardig geïllustreerd en steeds billijk in prijs, dragen er zeer toe bij, het verleden te doen herleven en het valt dan ook te betreuren dat, naast de gedegen geschiedkundige werken waaraan wij rijk zijn, op dit gebied bij ons weinig wordt gepubliceerd. Wij maken van deze gelegenheid gebruik, om te wijzen op een der betrekkelijk weinige Nederlandsche uitgaven van dit soort, het alleraardigste boekje „Grootvaders glorie” door H. G. CANNEGIETER, bladzijden uit het dagboek van een vrijwilliger uit 1830, honderd jaar later bij de firma P. Noordhof N.V. te Groningen uitgegeven.

Hoe lezenswaardig bedoelde Fransche geschriften dikwijls ook zijn, voor een bespreking in dit tijdschrift geven zij toch zelden aanleiding. Een uitzondering hierop maakt bovengenoemd dagboek, daar het hier een krijgsverrichting betreft, waaraan ook Nederlandsche troepen een , belangrijk en eervol, aandeel namen. Het vormt de eersteling van een serie „Les témoins de l'épopé. Mémoires, souvenirs et documents du Premier Empire.”

De schrijver maakte, als commandant van een Engelsche zelfstandige batterij, den slag bij Waterloo mee, rukte vervolgens als zoodanig Frankrijk binnen en nam deel aan de daarop volgende bezetting van Parijs. Het in dit tijdsverloop door hem bijgehouden dagboek werd in 1870 door zijn zoon in Engeland uitgegeven en thans, in bekorten vorm en voorzien van verscheidene illustraties, in het Fransch bewerkt.

Kapitein MERCER vertelt alleen hetgeen hij zelf heeft medegemaakt en gezien en toont zich daarbij een goed opmerker en een prettig causeur. Het treft, hoezeer de Engelschen den oorlog — en ook in den wereldoorlog valt dit op te merken — van de sportieve zijde bezagen. Zoo kwam, nadat bij Waterloo de beslissing was gevallen, een ordonnans-officier op de batterij MERCER toe galopperen om haar te bevelen aan de vervolging deel te nemen: „En même temps il agitait son chapeau tout à fait à la façon d'un veneur entraînant ses chiens.”

Voor den vijand heeft MERCER een ridderlijke waardeering, over de bondgenooten is hij — ook typisch Engelsch — daarentegen minder goed te spreken. De Nederlandsche troepen komen herhaaldelijk, zij het meestal in enkele regels, ter sprake. MERCER maakte zich daarbij echter schuldig aan de, bij meer buitenlandsche schrijvers voorkomende, fout om nu eens te spreken van Hollanders, dan weer van Belgen. In 1815 waren de Belgische en de (Noord-) Nederlandsche troepen doorengemengd tot eenheden, die alle de Oranje kokarde droegen en dan ook als Nederlanders zonder meer moeten worden aangeduid.

In den slag werd de batterij MERCER van vernietiging gered door het tijdig ingrijpen van „une batterie d'artillerie belge”, wellicht is hier bedoeld de Nederlandsche batterij rijdende artillerie van kapitein KRAHMER. Bij den opmarsch door België en Frankrijk toonden de Nederlanders zich volgens MERCER plundersaars van het eerste water, slechts overtroffen door de Pruisen. Verder ergte hem de houding van de Nederlandsche en Nassausche hoofdofficieren in de kantonnementen. Deze sloegen n.l. ergens hun kwartier op, zetten er posten omheen en lieten niemand binnen. De Engelschen daarentegen hielden open hof en lieten in en uitgaan wie wilde! „C'est une clique brutale,” zegt schrijver van deze bondgenooten, doch laat er op volgen: „Les Hollandais semblent meilleurs.”

Alles bij elkaar een boekje, dat wij als ontspanningslectuur bijzonder kunnen aanbevelen.

UIT DE VAKPERS

MOTORISEERING EN MECHANISEERING.

Luitenant-Kolonel Dr. O. REGELE, commandant van het gemotoriseerde veldjagerbataljon (wielrijderbataljon) No. 2, geeft in een voortreffelijke studie een zeer lezenswaardig overzicht van den stand van het vraagstuk der motoriseering en mechaniseering. Zooals bekend is, verheugt dit vraagstuk zich allerwege in een meer dan bijzondere belangstelling, zoodat in een eventueelen oorlog de motor ongetwijfeld een belangrijke rol zal spelen.

Wij raden officieren, wien de tijd ontbreekt om uitvoerige beschouwingen van schrijvers over dit onderwerp te lezen, zeer aan om het hier genoemde artikel te bestudeeren. Zij zullen dan in eens geheel op de hoogte zijn van het voornaamste, wat er op het gebied der motoriseering en mechaniseering plaats vindt.

De schrijver begint met een geschiedkundig overzicht te geven van de ontwikkeling van den motor in de legers.

Vervolgens worden de voor- en nadeelen van paarden- en motortractie naast elkaar geplaatst. Schrijvers conclusie luidt: „De vraag paard of motor, moet in elk land in verband met den stand der techniek, de prestaties der industrie en den omvang van de motorisatie in de burgermaatschappij, afzonderlijk worden beantwoord. In ieder geval zijn de vooruitzichten van de technische ontwikkeling van den motor ten aanzien van de militaire bruikbaarheid zeer groot en is er geen aanleiding om aan de toenemende beteekenis van den motor op eenigerlei grond te twijfelen.”

In een volgend gedeelte beschouwt schrijver de motoriseering: haar wezen, de toepassing voor staven, verbindingstroepen, aan- en afvoer en vervoer van troepen en materieel, de proeven met motorwielrijders-formaties, enz. Daarna beschouwt hij de mechaniseering, d.i. het motorisch beweegbaar maken van een onder een pantser opgesteld wapen, om den strijd uit het voertuig te kunnen voeren, zonder dat men het behoeft te verlaten. Na een kort historisch overzicht herinnert schrijver aan de tegenstelling: Snelheid — pantsering en hij voegt er aan toe (wij cursiveeren): „*De blijvende erkenning van de superioriteit van den afweer, is na meer-jarige manoeuvre-ervaringen in het jaar 1929 in de leidende „Militärstaaten” gemeengoed geworden.*”

Schrijver verwacht, dat de gemechaniseerde troepen slechts een klein onderdeel van de totale sterkten der legers zullen vormen. Hij wijst op de bezwaren van den moeilijken aan- en afvoer voor dergelijke formaties, de moeilijke vervanging van geleden verliezen, de noodzakelijkheid om er alleen beroepspersoneel bij in te deelen en de kostbaarheid.

Hij betwijfelt of de gemech. strijdkrachten den toekomstoorlog snel zullen beëindigen. „*Zooals de oorlogsvloten zeer weifelend en weloverwogen werden ingezet — omdat zij niet snel aangevuld konden worden — zoo zal dit ook met de luchtsrijdkrachten en de gemech. eenheden het geval zijn.*” (wij cursiveeren. W.) zegt schrijver. Hij voegt er aan toe, dat zulks het geval zal kunnen zijn, als gelijkwaardige tegenstanders tegenover elkaar optreden.

„Legers met sterke gemech. strijdkrachten kunnen tegen een kleinen staat met een zwak leger zonder twijfel snelle en beslissende resultaten bereiken ¹⁾; dit was echter — zoodat de krijgsgeschiedenis leert — steeds mogelijk.”

Tenslotte bespreekt schrijver den stand der mechaniseering in verschillende landen:

a. *Engeland*, „het land der mechaniseering” met zijn school van FULLER (LIDELL HART, ROBINSON, MARTELL), die een algeheele mechaniseering wil en die de beginselen van den zeeoorlog op het land wil overbrengen. Ook de bestrijders dezer school worden besproken. Zeer interessante beschouwingen geeft schrijver over het „kleine beroepsleger”, zooals FULLER, V. D. GOLTZ en VON SEECKT dit willen.

Hij zegt o.m.: „Wij zullen in de toekomst steeds de algemeene volksbewapening zien — nog strenger doorgevoerd dan tot nu —, van deze mannen zal een naar verhouding

¹⁾ Als het terrein zich ten minste voor operatiën met gemech. eenheden leent!

grooter deel niet rechtstreeks strijden (industrie, verkeerswezen, lucht- en gasbescherming) en van het eigenlijke leger zal weer een klein deel gemechaniseerd zijn. Dat is de waarheid omtrent het kleine leger."

De beproevingen duren voort; schrijver geeft enkele organisaties en wijst er op, dat sedert 1927 de zuivere mechaniseering is vervangen door een combinatie van motoriseering en mechaniseering. Vermeld worden de waarschuwingen, die de commandant der gemech. proefafdeeling in 1930, ten opzichte van te hooge verwachtingen omtrent gemech. afdeelingen, deed hooren.

b. Frankrijk.

Schrijver haalt CAMON aan, die voor motoriseering is en gemech. troepen slechts als aanvulling wenscht. „Het belangrijkste verschil tusschen de Eng. en de Fr. school bestond oorspronkelijk hieruit, dat de Eng. den strijd door gepantserde afdeelingen wilden laten voeren en de infanterie slechts hulpdiensten wilden laten verrichten, terwijl de Franschen de infanterie in het centrum van den strijd stelden en de gemech. troepen als hulpwapens beschouwden. Zooals reeds is vermeld, heeft de Eng. opvatting zich in den loop der jaren beduidend in de richting der Fransche begeven."

Een overzicht van gehouden proeven en van de samengestelde beproevingsformaties volgt. Als conclusie wordt vermeld:

„Men acht in Fr. de voordeelen van den motor boven het paard reeds bewezen; men komt er toe alle infanterie-divisiën „weitgehend" te motoriseeren en zoodanig met gemech. afdeelingen toe te rusten, dat zij zoowel offensief als defensief bruikbaar zijn."

c. Italie.

d. Amerika.

Ook over deze beide landen worden uitvoerige gegevens verstrekt, die wij niet zullen vermelden.

Wij hopen voldoende zaken te hebben vermeld om belangstelling te wekken voor deze uitstekende studie.

Militärwissenschaftliche Mitteilungen, Maart 1933.

W.

TACTIEK EN MATERIEEL.

Hoezeer de vraagstukken, verband houdende met de bewapening en organisatie van de infanterie, de gemoederen bezighouden blijkt weder uit het feit, dat de commandant DESHORTIES thans een artikel wijdt aan twee artikelen, door Dr. LOTHAR RENDULIC in 1931 onder den titel „Ungelöste Probleme der Tactik" geschreven.

Commandant DESHORTIES doet uit vorenbedoelde artikelen verschillende grepen en voorziet deze van aantekeningen.

Terecht wordt de aandacht er op gevestigd, dat een innig verband bestaat tusschen tactiek en materieel en dat beiden een voortdurende wisselwerking uitoefenen.

De vorenaangeduide door Dr. RENDULIC bedoelde problemen zijn deels van strategischen, deels van tactischen aard. Van strategischen aard, voorzover zij betrekking hebben op het vliegwezen, op het optreden van gemechaniseerde en gemotoriseerde eenheden; van tactischen aard voor zoover zij betrekking hebben op nieuwe wapensoorten en op de organisatie van de groote en kleine eenheden.

De schr. herinnert er aan, dat Dr. RENDULIC pleitte voor de toevoeging van een nieuwe sectie aan de compagnie, een mitrailleurcompagnie aan het regiment en een vierde regiment aan de Divisie.

Wij behoeven slechts de achtereenvolgende Wetenschappelijke Jaarberichten op te slaan om te constateeren, dat deze wenschen door vele onzer tactici worden gedeeld.

Dr. RENDULIC vestigt de aandacht op de organisatie van de groep en de sectie en op de vele verschillen in opvatting omtrent het tactische gebruik van de zware mitrailleurs, inzonderheid bij den aanval.

Hiermede houdt nauw verband een verschil in opvatting over het karakter van den aanval, voor den één „le feu qui avance", voor den ander meer de beweging en de manoeuvre, uiteraard voorbereid en gesteund door vuur.

Interessant probleem, welker uitwerking niet in deze beknopte overzichten op haar plaats is.

Revue d'Infanterie, Sept. '33.

B.

DE MAROKKAANSCH DIVISIE AAN DE MOERASSEN VAN SAINT-GOND (5—10 SEPTEMBER 1914)

De Kolonel HURAUULT DE LIGNY geeft een interessante studie over het optreden van de bovengenoemde Divisie in de voor de Duitschers zoo noodlottige dagen in het begin van September '14.

Wij moeten voor dit relaas volstaan met een kort resumé, doch bevelen onze lezers de bestudeering van dit artikel ten zeerste aan, niet alleen omdat het een duidelijk beeld geeft van de noodlottige gevolgen, welke voor de Franschen meermalen zijn voortgevloeid uit de leer van „l'offensive quand même”, maar ook omdat men zich een oordeel kan vormen over eenige gebreken, welke de Fransche organisatie in 1914 aankleefden. In dit verband vestigen wij al direct de aandacht op drie belangrijke punten:

- a. terwijl men herhaaldelijk leest hoe de Fransche aanvalsgolven meermalen werden gedecimeerd of weggehaaid door Deutsche mitrailleurs, vindt men eigenlijk nergens aangegeven hoe de Fransche mitrailleurs zijn gebruikt, anders dan in reserve;
- b. herhaaldelijk is de Fransche artillerie niet in staat om de Deutsche artillerie tot zwijgen te brengen, hetzij omdat deze door de doode hoeken onbereikbaar is, dan wel omdat deze door haar grootere drachten totaal buiten het vuurbereik van de Fransche artillerie staat en haar moorddadig vuur vrijwel ongestoord op de infanterie afgeeft;
- c. in vele gevallen ontbrak iedere verbinding tusschen de infanterie en de artillerie.

Daarnaast werd reeds hier bewezen, dat ook in 1914 het inzetten van een infanterie-aanval zonder steun van artillerie gelijk staat met zelfmoord. Vanzelfsprekend laat ik hierbij bijzondere omstandigheden buiten beschouwing.

En ten slotte willen wij de aandacht vestigen op eenige punten uit de aanvalsbevelen van den Divisiecommandant, die reeds nu, als het ware nog in embryonalen toestand, eenige beginselen aangeeft, welke later — voor een deel ook nu nog — als zeer normaal werden aanvaard.

De Marokkaansche divisie, bestaande uit 2 brigades à 2 regimenten (totaal 14 bataljons), 2 afdelingen artillerie, 1 compagnie pioniers en twee eskadrons cavalerie, maakte op de boven aangegeven data deel uit van het IX Leger, beroemd geworden door den persoon van zijn bevelhebber, generaal FOCH.

De Divisiecommandant (Generaal HUMBERT) geeft herhaaldelijk blijk de waarde te beseffen van het moreel. Zoo lezen wij b.v. in zijn algemeen bevel voor 6 September:

„De marschen van de laatste dagen vormen te zamen een manoeuvre, welke ten doel heeft de Duitschers in een gevaarlijke positie te brengen”. Hierop volgen nog eenige details, waaruit moet volgen hoe de Deutsche legers aan mankracht en moreel hebben ingeboet. En dat in deze voor de Franschen zoo kritieke dagen.

De aandacht verdient nog een aanval van een bataljon, dat zich ontplooit onder een hevig artillerievuur, voorwaarts gaat onder vijandelijk mitrailleurvuur en — zonder een schot te hebben gelost — tot den stormaanval overgaat. Het vuur wordt eerst geopend als de vijand uit zijn stellingen is verdreven en dan in den vorm van mitrailleurvuur, waarbij de schutters knielen.

Uiteraard is het onmogelijk om de actie van deze divisie, waarbij aanvallen en tegen-aanvallen, verdediging en terugtrekken voortdurend wisselen als de kleuren in een kaleidoscoop, tot in details te volgen.

Merkwaardig is nog het gevecht om het kasteel en het dorp Mondement, dat op 9 September is genomen door een Deutsche colonne van 2 bataljons, welke geheel zelfstandig opereert en welke colonne eerst in den avond van 9 September na een heldhaftige verdediging door het uitblijven van steun, het kasteel en het dorp ontruimt.

Vergeten wij niet de aandacht te vestigen op de voorziening met levensmiddelen, welke niet zonder groote bezwaren plaats vindt en soms geheel faalt. Zoo bestond op één dag het aangevoerde rantsoen uit versch vleesch, zonder dat de troep de gelegenheid had om dit vleesch te bereiden.

Behalve de vele lessen op tactisch en organisatorisch gebied, welke wij in het voorgaande reeds aanstipten, bevat deze studie ook belangrijke gegevens over de prestaties, waartoe een goede troep met hoog moreel in staat is en waaruit men kan leeren hoe een troep, ondanks zware verliezen, steeds weer in zich zelf nieuwe krachten vindt om niet alleen tot den laatsten man stand te houden, maar ook om steeds weer tot den aanval over te gaan.

Niet zonder grond spraken de Duitschers van „Het Marnewonder”.

INFANTERIEVUUR TEGEN LAAG DALENDE VLIEGTUIGEN.

De Italiaansche overste UMBERTO GARRONE heeft in de „Rivista militare italiana” nr. 4 van 1933 — blijkens het referaat in onderstaand tijdschrift — een interessante studie gewijd aan bovenstaand vraagstuk.

Hij berekent daarbij het volgende. Indien een infanterie-bataljon met 500 geweren en 24 lichte mitrailleurs (de zware mitrailleurs zijn buiten beschouwing gelaten) door een escadrille van 3 vliegtuigen wordt aangevallen, bestaat wederzijds de volgende trefkans.

De 3 vliegtuigen kunnen in 24 seconden 1152 mitrailleur-projectielen en 3600 splinters van bommen in werking brengen. Van het in het terrein verspreide bataljon kunnen hierdoor worden getroffen 6 man (1 %) of in het ongunstigste geval 23 man (4 %); bij een z.g. duikvlucht worden deze getallen nog geringer.

Het bataljon kan in denzelfden tijd 3225 schoten afgeven, d.i. per vliegtuig 1075 schoten, waardoor in 1 seconde elk vliegtuig door 3—4 projectielen kan worden getroffen.

De 3 vliegtuigen kunnen derhalve in 24 seconden 1—4 % treffers behalen; de 524 infanterie-wapenen zijn echter in staat in 1 seconde elk vliegtuig 3—4 maal te treffen.

Het infanteriegeweer — dat men sedert de invoering van de mitrailleurs op zijde heeft willen schuiven — heeft zich tegen gronddoelen weer zijn plaats veroverd; waarom zal men het ook bij den afweer van vliegtuigen geen plaats inruimen? De luchtafweer door het infanteriegeweer, d.i. door de massa van de strijders, vormt een nieuwe belangrijke taak voor de infanterie. De opleiding moet op ander gebied worden vereenvoudigd om de infanterie op die taak te kunnen voorbereiden, want deze aangelegenheid vormt ook een moreel probleem van de eerste orde. Werkeloosheid tegen het luchtgevaar is de dood, elk wapen moet zich actief verweren; aan het infanteriegeweer behoort daarbij een eerste rol te worden toegekend.

„Militärwissenschaftliche Mitteilungen”, Sept. 1933. C.

BESCHOUWINGEN OVER DEN MARINE-LUCHTVAART-DIENST (M.L.D.).

Naar aanleiding van twee artikelen den M. L. D. betreffend, in het 2e nummer van den jaargang 1933 van het tijdschrift „L u c h t m a c h t”, geeft de Kapitein ter Zee, H. FERWERDA, uitvoerige beschouwingen omtrent de reorganisatie van den M. L. D., waarbij een gedeeltelijke samensmelting met de L. V. A. gewenscht zal zijn.

Van een opheffing van den M. L. D. kan z.i. geen sprake zijn. Dit in tegenstelling met de meening van den Officier-vlieger ELKERBOUT, die één orgaan „L u c h t m a c h t” verlangt. Ook de officier-vlieger BAKKER acht de opheffing van den M. L. D. niet mogelijk, doch wenscht door een deugdelijke reorganisatie bezuiniging te verkrijgen. Hij wil geen samenvoeging met de L. V. A.

De commissies, die onder minister LAMBOUY en DECKERS werden ingesteld om dit vraagstuk te onderzoeken, hebben nog niet tot een reorganisatie van den M. L. D. geleid.

Kolonel FERWERDA breekt een lans voor het zelfstandig voortbestaan van den M. L. D., op grond van de volgende argumenten. Het Luchtwapen zal een machtig hulpwapen zijn voor vloten en legers, het zal de samenwerking van beide in hooge mate kunnen bevorderen, daar het op de juiste wijze gebruikt een trait d'union tusschen beide kan vormen. Het Luchtwapen staat echter niet tusschen Vloot en Leger in, in dezen zin, dat het geschikt zou zijn nu eens met de eerste, dan weer met de laatste gebruikt te worden. Daarvoor is de oorlogvoering ter zee en die te land te zeer verschillend. Beide vragen daarom ook voor het luchtwapen verschillende diensten, welke slechts kunnen worden uitgevoerd met gespecialiseerd materieel en personeel. Wat ook in het buitenland — blijkende uit de organisatie van luchtmachten — wordt erkend. Daarom dan ook is bij de Marine plaats voor een M. L. D. Er is dan ook in verschillende landen een felle strijd gevoerd tegen de samenvoeging van bedoelde deelen tot één z.g. luchtmacht.

Een uiting van dit algemeen streven naar centralisatie, vindt men terug in de samenvoeging van de Departementen van Oorlog en Marine hier te lande tot één Departement van Defensie, doch intusschen is in de werkwijze weinig of niets veranderd, van „meer efficiency” is geen sprake, daar men volkomen naast elkaar werkt en de bezuiniging — behoudens de besparing van de salarissen van één minister en één secretaris-generaal — vrijwel nihil bedraagt.

Kolonel FERWERDA stelt de volgende reorganisatie voor:

1e. Het zeevliegtuigenbedrijf in Nederland moet worden ingericht als opleidings- en oefenschool, welke in de behoefte van den M. L. D. in Indië kan voorzien. (naar zijn vaste overtuiging is een afzonderlijke Indische marine tot ondergang gedoemd).

2e. Het materieel van den M. L. D. moet uit dezelfde of nagenoeg dezelfde typen vliegtuigen, als ingedeeld bij den M. L. D. in Indië, bestaan.

3e. Het tot nu toe gevolgde systeem van „nieuw opbouwen van vliegtuigen in de eigen werkplaatsen” moet verlaten worden.

4e. Uit dienst stellen van het vliegekamp „de Kooy”. (Indien het inderdaad mogelijk blijkt de eerste opleiding tot vlieger niet langer deel te laten uitmaken van de militaire opleiding, zoowel voor de L. V. A. als voor den M. L. D. en het bovendien mogelijk blijkt de opleiding op overgangslandvliegtuigen voor de leerlingvliegers van den M. L. D. te *Soesterberg* te doen plaats vinden, zou het vliegekamp „de Kooy” uit dienst gesteld kunnen worden).

Bij mobilisatie blijft het echter noodig voor de jachtvliegtuigen der L. V. A., zoodat het terrein en de hangars, moeten blijven worden onderhouden.

Marineblad, vierde aflevering, 9 September 1933.

f.

MECHANISEERING EN CAVALERIE

Het jaarbericht van den Chef van den Generalen Staf van het leger in de Ver. Staten van N.-Amerika geeft aanleiding tot zeer belangrijke beschouwingen van strategischen en tactischen aard over het groote probleem cavalerie met pantserwagens en tegen pantserwagens. Eerst dan komt ter sprake het strategisch gebruik van lichte, snelle pantserwagens met zeer groot arbeidsveld. Een vijand, die zelfs niet over actieve afweerwapens tegen deze paws beschikt kan de strategische beweeglijkheid sterk remmen door versperringen, mits goed systematisch aangebracht — zoodat uitbuigen uitgesloten is. Gevechtskracht om z.g. sperliniën, aangeleund aan natuurlijke hindernissen en door vuurkracht bewaakt, op te ruimen hebben deze strategische patrouilles niet. Zijn bovendien nog vuurwapens aanwezig met pantserdoorborende projectielen, dan wordt het effect van dergelijke strategische verkenningen vrijwel tot nul gereduceerd. Als tweede maatregel tegen bovenbedoelde verkenningen beproeft men in Amerika het gebruik van een bataljon motorrijders met 72 zeer zware mitrailleurs per cavalerie-divisie. Maar ook de cavalerie-regimenten zelf moeten naar het oordeel van dezen Amerikaanschen legerautoriteit voorzien worden van vuurwapens (lieft mitrailleurs) met pantserdoorboerende munitie, zoodat wij dan weer in de van oudsher bekende phase treden, dat het projectiel het van het pantser gewonnen heeft. En hoe lang zal die phase ditmaal duren?

Heeft alzoo de paw, wat zijn strategische waarde aangaat, voor de Amerikanen belangrijk aan betekenis verloren, men hecht daar nu des te meer gewicht aan het gebruik voor tactische verkenning in nauwe samenwerking met de cavalerie. Hier geldt ook weer de bekende stelling, dat de snelheid en beweeglijkheid van de cavalerie slechts middel is tot het doel, n.l. het middel om ze op de plaats der beslissing te brengen — dan pas komt het gevecht, hetzij aanvallend hetzij verdedigend. Maar ook de weg naar het terrein der hoofdadactie moet dikwijls al vechtende gebaad worden — en hier juist komt naast de talrijke afweerwapens de gepantserde terreinwagen tot zijn recht. Maar in Amerika rekent men er ook terdege op, dat men in terreinen komt waar de motor het aflegt en de cavalerie geheel op zich zelf is aangewezen.

Met nadruk wordt op de steeds grooter wordende moeilijkheden van de aanvoer van bedrijfsstoffen voor geheel of ten deele gemechaniseerde eenheden gewezen. Speciaal als deze eenheden ver uithalende opdrachten op buitenflank of in de ruggen van den vijand krijgen — etappelijnen kan men maar niet zonder groot gevaar als een elastiekje uitrekken. Typisch Amerikaansch wordt de mogelijkheid geopperd van aanvoer door de lucht, maar ook deze hooge etappelijnen zullen dan toch beschermd moeten worden. In hoeverre aandrijving van de motor met uit hout gestookt gas zal kunnen geschieden is een vraagstuk dat nog in het eerste beginstadium is.

Ten slotte wordt nog de wenschelijkheid naar voren gebracht speciale pantserwagenjachtpatrouilles in te stellen — die in een bepaald hun aangewezen gebied — op motorrijwielen, gewapend met zeer zware mitrailleurs — en toch voldoende handig om slechte zijwegen te berijden — jacht maken op vijandelijke paws. De uitrusting met lichte mijnen en materieel voor vluchtige versperringen is nog in overweging.

Hier doen zich mogelijkheden voor, die bij de samenstelling van het oefeningsprogramma der Nederlandsche motorpatrouilles zeker de overdenking waard zijn.

Deutsche Wehr, 26 Juli 1933.

P.

DE WEDERGEBOORTE VAN DE INFANTERIE. HET ZWEEDSCHE BATALJON.

Onder bovenstaanden, opzienbarenden titel geeft een onbekende schrijver A een overzicht van de in September '32 plaats gehad hebbende proeven met een bataljon, waarvan een samenstelling eenigszins anders is als die, gegeven in het Wetenschappelijk Jaarbericht '32, blz. 28 en 29.

Het „Bataljon 32" bestond uit:

Staf, samengesteld uit 2 sectiën (de eerste sectie schrijvers en oppassers, vbd. A, w.o. 6 radio-groepen, gasbescherming; de tweede sectie omvattende eenige diensten) en een peloton jagers (4 groepen, gespecialiseerd in patrouille- en verkenningdienst).

drie tirailleurcompagnieën, ieder bestaande uit commandogroep, 3 pelotons à 4 groepen en 1 zwaar peloton (2 zware mitr.s. en 2 mortieren).

een zware compagnie bestaande uit 1 peloton tirailleurs (drie gewone groepen en een pioniergroep), 1 peloton zware mitrailleurs à 4 stukken en 1 zwaar peloton (2 mortieren en 2 zware mitr.).

Infanteriegeschut met gestrekte baan en anti-vechtwagensgeschut zijn nog niet ingedeeld.

De sterkte van het bataljon was

1155 man, 158 paarden, 121 karren, 1 motor en 21 rijwielen;

de bewapening bestond in totaal uit:

430 geweren, 43 geweermitr., 12 mitr. en 8 mortieren van 8.

Met een van deze proefbataljons heeft eerst o.m. een manoeuvre van twee dagen plaats gehad, waarbij het bataljon zoowel een offensieve als een defensieve taak te vervullen kreeg.

Vervolgens zijn meer bataljons samengevoegd, wederom in een tweetal proeforganisaties:

a. *een gemengde brigade*, bestaande uit:

1 vbd.-compagnie;

2 regimenten Inf. à 4 bataljons;

1 gemengd artillerieregiment à 3 afdeelingen;

1 verkenningafdeeling;

1 genieeenheid;

1 brigadetrein.

b. *een divisie*, bestaande uit:

een vbd.-compagnie;

drie regimenten Infanterie à 3 bataljons;

1 gemengd artillerieregiment à 4 afdeelingen;

1 verkenningafdeeling;

1 genieeenheid;

1 divisietrein.

De schr. bespreekt verder de organisatie van de groote eenheden niet, hij constateert dat de voren aangegeven organisatie van het bataljon heeft voldaan en alleen nog zal worden beproefd in de sneeuwterreinen in het uiterste Noorden.

De schr. wijst op de groote moeilijkheden, welke bij de organisatie v.d. groote eenheden nog moeten worden overwonnen, als gevolg van het groote aantal voertuigen.

Revue d'Infanterie, Sept. '33.

B.

DE ITALIAANSCH E MANOEUVRES 1932.

De in 1932 in Italië gehouden manoeuvres werden bijgewoond door militair-attachés of militaire missies van bijna alle Europeesche staten en van de groote mogendheden buiten Europa. Aangezien ons land hieronder helaas niet was vertegenwoordigd, is de uitvoerige beschrijving, welke ondervermeld blad van deze oefeningen geeft, voor ons van veel belang. Zulks in het bijzonder, omdat Italië en wij de twee landen zijn, welke — in verhouding tot de betrokken legersterkten — de grootste plaats hebben ingeruimd aan wielrijder-formaties.

Ook deze manoeuvres toonden aan, dat men in het buitenland de aanval op een stelling meer en meer beschouwt als iets, dat nu wel wordt gekend en zich gaat toeleggen op het ontmoetingsgevecht. Dit is te meer begrijpelijk, omdat de aanval op een verdedigingsstelling in het begin van den oorlog wel zelden noodig zal zijn. Het verdragend gevecht en het ontmoetingsgevecht zijn dan met meer waarschijnlijkheid te wachten. Laatstgenoemde gevechtsvorm werd bij de onderwerpelijke manoeuvres beoefend, waarbij aan de eene zijde optrad een legerkorps van twee divisiën, later nog versterkt met een derde

divisie, en aan de andere zijde een legerkorps van één divisie en een „snelle divisie” (3 regimenten cavalerie, 2 bataljons wielrijders, 2 afdelingen rijdende artillerie, 2 afdelingen gemotoriseerde 7 veld en 2 compagnieën kleine vechtwagens).

De beide partijen werden elk verondersteld zich op den buitenvleugel van een leger te bevinden met opdracht, den vijand te omvatten, m.a.w. „das Ringen um der Flanke” uit 1914 welbekend.

Evenals in werkelijkheid in dergelijke omstandigheden veelal het geval is, kwamen ook nu de troepen achtereenvolgens aan, zoodat aanvankelijk tegenover elkaar stonden het Blauwe legerkorps van twee divisieën en één Roode divisie. Daarop trad de Roode „snelle divisie” in den strijd, om ten slotte door de derde Blauwe Divisie te worden opgevangen.

In het eerste stadium rukte het Blauwe legerkorps op in een naderingsmarsch volgens blz. zooveel van het boekje. Rood echter stuurde de verkenningsafdeeling (een Regiment wielrijders van 2 bataljons) ver vooruit, wierp hier 2 bataljons infanterie op auto's achter aan en deed deze volgen door 3 der 4 afdelingen divisie-artillerie en een afdeling 10 veld. Dit geheel maakte zich, voor den neus van de overmachtige tegenpartij, meester van een reeks beheerschende punten, waardoor Rood belangrijke troeven in handen kreeg. De Deutsche overzichtschrjver spreekt hier van „einer vom Schema losgelösten, der Lage angepassten Führung”. Opgemerkt wordt verder, dat ook de andere partij niet traag was, doch er door een soepele bevelvoering in wist te slagen, bij het halt houden in bepaalde lijnen onnoodig tijdverlies te vermijden.

In het tweede stadium kreeg de Roode commandant de beschikking over de „snelle divisie” en versterkte deze eerst met de Verkenningsafdeeling en later met nog een bataljon wielrijders, dat de Leiding ter beschikking stelde. De „Snelle divisie” telde toen dus 3 regimenten cavalerie en 5 bataljons wielrijders, een verhouding van ruiters en wielrijders welke met die van onze Lichte brigade overeenkomt. Het geheel kreeg opdracht Blauw te omtrekken en vervolgens in de flank aan te grijpen. De commandant der „snelle divisie” vormde een gevechtsgroep bestaande uit het Regiment wielrijders, 2 afdelingen gemotoriseerde veldartillerie en 1 compagnie kleine vechtwagens en wierp deze snel vooruit om de beheerschende punten in handen te krijgen. Duidelijk toonde zich, welk een druk een bedreiging in den flank — zelfs bij manoeuvres — op de gevechtsleiding uitoefent. Het Roode legerkorps maakte zich juist gereed met de beide divisieën de ééne Blauwe divisie aan te grijpen, waarbij het zwaartepunt natuurlijk bij de vleugeldivisie lag. Nauwlijks deed de dreigende omvatting zich echter voelen of $\frac{2}{3}$ van deze divisie werd, met groote soepelheid, afgedraaid om de wielrijders op te vangen en van den beoogden aanval kwam dus niets terecht.

De Leiding stelde nu een derde divisie ter beschikking van Blauw, welke tegen de „snelle divisie” werd ingezet. Rood moest daarop terugtrekken en het laatste gedeelte van de manoeuvres was gewijd aan terugtocht enerzijds, achtervolging (evenwijdig door de wielrijders) anderzijds.

Gedurende de geheele manoeuvres traden de wielrijders bijzonder op den voorgrond en voldeden ten volle aan de verwachtingen; een resultaat, dat ook ons tot voldoening kan stemmen.

De manoeuvres werden beëindigd door een defilé, dat $3\frac{1}{2}$ uur duurde, voor den Koning en MUSSOLINI. Als slot-apotheose voerde een oorlogssterk bataljon, tezamen met eenige batterijen artillerie een gevechtsoefening uit, volkomen als een werkelijken aanval. De tirailleurs gingen voorwaarts onder dekking van de over hen heen vurende artillerie en zware mitrailleurs, vuurden zelf met lichte mitrailleurs en geweren, om — op 100 m van den vijand — gebruik te maken van de geweergrenaten en vervolgens met een stormaanval te besluiten.

„Wissen und Wehr”, Sept. 1933.

C.

TACTISCHE PROBLEMEN VOOR OFFICIEREN-CANDIDATEN VOOR DEN GENERALEN STAF.

De Luitenant-Kolonel KOELTZ behandelt een viertal tactische opgaven, welke door Duitsche Luitenants in de „Wehrkreisprüfung”, volgens den schr. een verkapt examen voor officier v. d. Gen. Staf, moesten worden uitgewerkt.

Aangezien deze problemen mede een denkbeeld geven van de tactische doctrine, welke door het Deutsche Legerbestuur wordt gehuldigd, vestigen wij de aandacht van onze lezers op deze belangwekkende beschouwingen.

Revue d'Infanterie, Sept. '33.

B.